Dzisiaj 24 strony

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 422

Poznań, sobota dnia 13 września 1930

Rok XXV

Społeczeństwo tego wymaga

Wykazaliśmy wczoraj, że wystąpienie z jedną polską listą kandydacką, obejmującą również reprezentantów stronnictw „sanacyjnych", w rezultacie ostatecznym dałoby nie powiększenie liczby głosów polskich, rzuconych do urn wyborczych, lecz ich zmniejszenie. Zbyt wielkie są grzechy narodowe tych stronnictw właśnie w dziedzinie walki z niebezpieczeństwem niemieckiem, by społeczeństwo mogło o tych grzechach zapomnieć i godzić się na przedstawicieli ugrupowań politycznych, które same siebie w opinji publicznej zdyskwalifikowały.

Zostawiamy na drugim planie stosunki wewnętrzno - polityczne jako takie, chociaż na ich tle deklamowanie o „zgodzie" wygląda na kpiny ze społeczeństwa. Musimy natomiast podkreślić, że to, co się dzisiaj w Polsce dzieje, że to, co się z tej Polski robi, to wobec zagranicy jest rzeczą stokroć gorszą od takiego czy innego mandatu niemieckiego. Stwierdzamy to z bólem, z goryczą, bo kwestja: „sanacja" czy nie „sanacja", to dziecinny drobiazg w porównaniu z tem, co to znaczy dla przyszłości Polski, dla jej podstaw państwowych, dla jej opinji w świecie międzynarodowym, dla jej bezpieczeństwa wobec sąsiadów.

To też przekonani jesteśmy, że niejeden z uczciwych, a dotąd zaślepionych zwolenników „sanacji", teraz przejrzy, odwróci się od tego wszystkiego i uzna, że interes narodowo - państwowy wymaga, by stronnictwa „sanacyjne" przy tych wyborach wstrzymały się całkowicie od wysuwania kandydatów poselskich i nie marnowały głosów polskich na listy beznadziejne, jakiekolwiek byłoby ich miano.

Wszelka koncentracja wymaga realnej a nie sztucznej podstawy. Jeżeli zwolennicy stronnictw „sanacyjnych" chcą w sprawie niemieckiej na serjo dojść z innemi tutejszemi ugrupowaniami do uzgodnienia, to trzeba nad tem kilka lat rzetelnie popracować i czynami w tym czasie, a nie frazesami tylko, zdobyć sobie zaufanie ogółu patrjotycznego. Dzisiaj tych podstaw czynów po ich stronie, a zaufania do nich po stronie opinji publicznej niema zgoła i dlatego niema podstaw do zgodnego frontu włącznie stronnictw „sanacyjnych".

Mogłaby być mowa o wzmocnieniu w odnośnych okręgach wyborczych frontu antyniemieckiego przez współdziałanie Stronnictwa Narodowego, Narodowej Partji Robotniczej i Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast". Ta kombinacja jest jednakowoż nierealną z powodu związania N. P. R. i „Piasta" organizacją centrolewu, co pociąga za sobą ich łączenie się z socjalistami i innymi przeciwnikami programu narodowego i katolickiego. Na te tory my zejść nie możemy.

Walczymy bezwzględnie z „sanacją", ale walczymy nie mniej z lewicą. „Sanacja" jest objawem przejściowym, a niebezpieczeństwo lewicowe w Polsce będzie trwało. Dlatego obozowi narodowemu z gruntu zasadniczego schodzić nie wolno. **Społeczeństwo tego wymaga.**

Po aresztowaniu b. posłów na Sejm

Konferencja obrońców z prokuratorem

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Konferencja obrońców aresztowanych posłów z prokuratorem Michałowskim odbędzie się dziś o godz. 12. (w)

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Na wokandzie 8 wydziału karnego znalazła się już dziś sprawa odwołania się do decyzji sędziego śledczego, zawieszającej aresztowanie nad posłami. (w)

Surowy rygor władzy więziennej wobec aresztowanych

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Władze bezpieczeństwa dotychczas nie udzieliły prasie żadnych informacyj o aresztowanych posłach. Wiadomo, że wobec aresztowanych zastosowano bardzo surowy rygor. Do Brześcia do twierdzy aresztowanych zgłaszają się krewni, chcąc im doręczyć rozmaite niezbędne przedmioty, których oni w pośpiechu przy aresztowaniu nie mogli zabrać, jednakowoż władze więzienne odprawiają krewnych z niczem. Prokurator Michałowski po powrocie z Brześcia złożył relację ministrowi spraw wewnętrznych Składkowskiemu, a sędzia śledczy Demant złożył raport ministrowi sprawiedliwości. (w)

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.). Dzisiejsze A. B. C. donosi, że areszt garnizonowy, w którym zamknięci są b. posłowie znajduje się na dziedzińcu koszar 9 pułku saperów w okrągłej baszcie. Szereg osób, które odbywały ćwiczenia wojskowe w 9 pułku saperów doskonale zna tę basztę. Jest to baszta jednopiętrowa w której znajduje się 13 niedużych cel. W celach tych znajdują się prycze napchane sianem. Okna są obite blachą że światło pada zgóry, ściany są wilgotne. Baszta ochrzcona została przez żołnierzy popularną nazwą „pluskwiarnia". Władze niejednokrotnie chciały wyplenić nieprzejrzane masy pluskiew, ale wysiłki te spełzły na niczem, ponieważ w murach baszty znajduje się olbrzymia ilość gniazd tych owadów. Do uwięzionych nie dopuszcza się nikogo ani nie przyjmuje się rzeczy. Osobie przybyłej do Brześcia celem widzenia się z jednym z aresztowanych odmówiono i nie pozwolono wręczyć pościeli i jedzenia. Jak słychać jeden z aresztowanych, mianowicie dr. Kiernik, który już był chory w chwili aresztowania, obecnie zachorował obłożnie. Władze miały wezwać lekarza z Warszawy. (w)

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Dowiadujemy się, że komendantem baszty, w której znajdują się aresztowani posłowie, został dotychczasowy komenz Przemyśla Kostek Piernacki, który ma być zupełnie niezależny od komendanta twierdzy. Za czasów legjonowych Piernacki był szefem żandarmerji legjonowej. Na tem stanowisku okazał niezwykłą energję, powiesił bardzo wielu ludzi. (w)

Posiedzenie naczelnej Rady Adwokackiej

Warszawa, 13. 9. ((Tel. wł.) Posiedzenie Naczelnej Rady Adwokackiej zwołane zostało na dzisiaj. Rada Naczelna składa się z delegacyj Izb adwokackich warszawskiej, łódzkiej, lubelskiej i wileńskiej. Prezesem Naczelnej Rady jest b. senator z Stronnictwa Narodowego mec. Bolesław Bielawski, a wiceprezesem Ludwik Domański. (w)

Wiec „Centrolewu" w warszawskiej „Dolinie Szwajcarskiej"

Warszawa, 13. 9. (PAT). Według informacji „Kurjera Polskiego" władze administracyjne zezwoliły na urządzenie w dniu jutrzejszym wiecu stronnictw centrowo - lewicowych w Dolinie Szwajcarskiej. Przemawiać mają według „Kurjera Polskiego" pp. Thugut, Woźnicki, Rataj, Niedziałkowski i Jankowski.

Kandydatury „Centrolewu"

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Dowiadujemy się, że blok Centrolewu zamierza postawić na pierwszych miejscach list państwowych i okręgowych wszystkich posłów Centrolewu, którzy są aresztowani w Brześciu. (w)

Dalsze głosy prasy paryskiej

wobec rewizjonistycznej agitacji niemieckiej

Paryż, 13. 9. (PAT) W dzienniku „Le Matin" ukazała się dzisiaj długa korespondencja z Warszawy Korab-Kucharskiego o zachowaniu się Polski wobec głośnej agitacji nacjonalistycznej ze strony niemieckiej.

Wspomnienie z powodu 10-lecia odparcia najazdu bolszewickiego i ciężkich walk stoczonych w roku 1920 dostarcza — zaznacza Kucharski — doskonałych okoliczności dla uwypuklenia doniosłości znaczenia, które ma dla Polski i całej Europy zapewnienie Polsce dostępu do morza. Pod tym względem cały kraj jest jednomyślny. Nie może być mowy o rewizji granic. Dosyć będzie spędzić pewien czas w Polsce, oświadcza Kucharski, aby przekonać się, że żaden rząd nie byłby w stanie przyłożyć ręki do pertraktacji w tej kwestji. „Korytarz" jest polski, i Niemcy nigdy nie będą mogły wytworzyć nieprzerwanej łączności geograficznej między Rzeszą i starą swoją kolonją Prus Wschodnich. Mogą oni Polsce wytoczyć wojnę — jak oświadczył jeden mówca na wiecu w Grudziądzu, na którym był obecny Kucharski — ale nie uda im się ta wojna.

Jak B. B. usiłuje sfabrykować „zgodę"

Wychodzący w Żninie „Pałuczanin" zamieścił w numerze z 11 września odezwę „z inicjatywy — jak się nazywało — B. B. W. R. i Związku Obrony Kresów Zachodnich". Odezwa wzywa do stworzenia „jednej listy polskiej", stojącej „ponad partjami i osobistemi ambicjami" itp. Odezwa, zapowiadająca na niedzielę kilka wieców po nabożeństwie, nosi następujące podpisy:

Bydgoszcz miasto: Dr. med. Kazimierz Szymanowski, Inż. Franciszek Siemiradzki, Dr. med. Marjan Maryński, Dr. Michał Drwięga.

Bydgoszcz powiat: Henryk Świniarski, Grzęsacz, Władysław Wiśniewski, prezes Federacji Związku Ojczyzny, Koronowo, Rotmistrz rez. Juljan Dudziński, Gościeradz.

Inowrocław powiat: Dr. med. Tadeusz Graczykowski, Inowrocław, adwokat i notarjusz Kowalski, Inowrocław, Karol Puszczyński, Ściborze, Zientara, Szadłowice, Wojciech Ozimina, prezes Wojewódzki Chrześcijańskiego Stronnictwa Rolniczego.

Szubin powiat: Naczelnik poczty Adam Ramsa, Szubin, Kazimierz Tomaszewski, Rynarzewo, Stanisław Szulczewski, Słupowo.

Strzelno powiat: Kapitan rez. Włodzimierz Watta-Skrzydlewski, Wójcin, adwokat Leopold Krzyżanowski, Strzelno, przemysłowiec Henryk Makowski, Kruszwica.

Wyrzysk powiat: Rotmistrz rez. Jerzy Dzwonkowski, Karnówko, Wacław Malicki, Nakło, Mieczysław Chłapowski, Bagdad.

Żnin powiat: Antoni Michalski, prezes Zjednoczenia Włościan, Łysinin, porucznik rezerwy Tadeusz Łakiński, Nadborowo.

Z powodu tej odezwy otrzymujemy następujące oświadczenie:

W numerze 103 „Pałuczanina" z dnia 11-go września w ogłoszeniu p. n. „Rodacy" została zamieszczona odezwa podpisana na powiat żniński przez pp. Antoniego Michalskiego z Łysinina i Tadeusza Łakińskiego z Nadborowa, którą to odezwę ogłoszono rzekomo w porozumieniu z Związkiem Obrony Kresów Zachodnich. — Zarząd powiatowy Związku Obrony Kresów Zachodnich na powiat żniński oświadcza, że nie prowadził żadnych pertraktacyj ze stronnictwem politycznem B. B. W. R. i nie dał żadnego zezwolenia na ogłoszenie wymienionej odezwy. Zarząd uważa wobec tego ogłoszenie odezwy za nielegalne i nie solidaryzuje się z jego treścią z tego względu, iż uważamy, że zawieranie paktu wyborczego z jednem stronnictwem partyjno - politycznem jest wobec apolitycznego charakteru Związku Obrony Kresów Zachodnich niedopuszczalne. Nadmienić jeszcze wypada, że w sprawie poruszonego w odezwie ataku min. Treviranusa na granice naszej Ojczyzny zorganizował zarząd powiatowy Związku Obrony Kresów Zachodnich wiec na rynku w Żninie w niedzielę, dnia 7 b. m., na którym zebrały się tłumy narodowo i prawdziwie po polsku myślących obywateli, lecz brak było panów w odezwie podpisanych i ich naogół nielicznych zwolenników.

Żnin, dnia 11. września 1930 r.

Zarząd powiatowy Związku Obrony Kresów Zachodnich na powiat żniński: Dr. J. Jączyński, zastępca przewodniczącego — Smoczyk, skarbnik — Ignacy Derech, sekretarz".

Najświeższy numer „Pałuczanina" podaje ze swej strony takie informacje:

„Dnia 10 b. m. odbyło się zebranie zarządu powiatowego Związku Obrony Kresów Zachodnich na powiat żniński, zwołane przez przewodniczącego p. inspektora Cz. Robińskiego. Obszerna i bardzo burzliwa dyskusja wywiązała się nad wnioskiem p. przewodniczącego o akceptowanie swym podpisem odezwy wyborczej, ogłoszonej w n-rze 103 Pałuczanina a podpisanej między innemi przez pp. Michalskiego Antoniego i Łakińskiego Tadeusza. Większość Zarządu sprzeciwiła się udzieleniu podpisów pod odezwę mimo stanowczego domagania się przez p. przewodniczącego. Ostatecznie p. przewodniczący stawił kwestję zaufania. Zarząd uznał gorliwą pracę p. przewodniczącego nad rozwojem Z. O. K. Z. na terenie powiatu, podniósł m. in. jego niestrudzone starania o zorganizowanie kolonji letniej w Janowcu dla dzieci z Niemiec i zorganizowanie wiecu, który odbył się w niedzielę, dnia 7-go bm. nie uznał jednak wywodów p. przewodniczącego za słuszne. W konsekwencji tego stanowiska p. inspektor Robiński przewodnictwo Z. O. K. Z. na powiat żniński z"

Cała sprawa potwierdza to, co wszyscy zresztą wiedzą, że zbankrutowany B. B. usiłuje się w wyborach ratować, wyzyskując dla swoich celów Związek Obrony Kresów Zachodnich

O przygotowywany zamach stanu?

Uwięzieni w Brześciu przedstawiciele polskich stronnictw opozycyjnych mają odpowiadać z §§ 100 i 101 rosyjskiego kodeksu karnego, obowiązującego dotąd w Kongresówce. Paragrafy te mówią o zamachu na zasadniczy ustrój państwa albo na całość terytorjum państwowego, względnie o usunięciu pewnych członków rządu i zastąpieniu ich przez inne osoby. Przez zamach w powyższem znaczeniu rozumiane jest nietylko dokonanie wymienionych wyżej zbrodni, ale także ich usiłowanie względnie przygotowywanie.

Nie znając aktu oskarżenia, nie wiemy, w którym punkcie „zbrodniarze" z Brześcia przekroczyli — zdaniem władz aresztujących — powyższe paragrafy. Z głosów prasy rządowej, która za powód aresztowania podała kongres krakowski centrolewu i działalność Obozu Wielkiej Polski, można domyślać się, że aresztowani polscy politycy nie będą oskarżeni o zamach na całość terytorjum państwowego, ani na zasadniczy ustrój państwa, lecz że będzie im zarzucony zamiar usunięcia pewnych członków rządu.

Nie wiemy, jakie dowody władze rządowe zebrały na stwierdzenie tego, że aresztowani zmierzali do usunięcia rządu w drodze zamachu. Wiemy, że w poprzednim Sejmie opozycja domagała się na legalnej drodze ustąpienia rządów pomajowych i zmiany całego systemu rządzenia. Wiemy też, że żądanie zmiany rządu będzie głośnem hasłem obecnych wyborów. O zmianie rządu w drodze zamachu względnie przygotowaniach do tego dowiemy się zapewne czegoś z aktu oskarżenia.

Cokolwiek będzie, trzeba stwierdzić, że nikt w Polsce nie spodziewał się, że rząd wystąpi z taką siłą między innemi przeciwko przygotowywaniom zamachu na zasadniczy ustrój państwa. Jeszcze mniej spodziewano się tego, że o zamach stanu będą posądzeni ci, którzy wraz z swem otoczeniem głosili poglądy, potępiające jak najbardziej stanowczo propagandę na rzecz zamachu na ustrój państwa. Przecież opozycja nietylko w słowach domagała się praworządności, ale także w działaniu swem stała zawsze na gruncie prawa. Naczelnem jej żądaniem było to, aby i obóz „sanacji" stanął wyraźnie na tym samym gruncie.

Żądanie to było w prasie „sanacyjnej" stale odrzucane, nierzadko z kpinami. Posłowie ze stronnictwa prorządowego zapowiadali zmianę konstytucji „z Sejmem lub bez Sejmu", czyli w drodze zamachu. Postulatowi praworządności przeciwstawiali w spaczonem znaczeniu hasło, głoszące o dobru państwa jako najwyższem prawie. „Summum ius — summa iniuria" — wołali prawnicy z stronnictwa prorządowego. Wreszcie dnia 1. ilpca 1928 roku z ust obecnego premjera padły słowa o „oktrojowaniu" konstytucji.

Od tego czasu to, co przedtem sączyło się strugą, runęło całą rzeką. Niektóre grupy rządowe z konserwatystami na czele rozpoczęły szeroką propagandę zamachu stanu, która jest jego przygotowywaniem. Pojawiły się specjalne pisma, poświęcone tej propagandzie. Na zebraniach stronnictwa prorządowego uchwalano rezolucje, domagające się od Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadzenia zmiany konstytucji w drodze zamachu.

Przygotowywanie zamachu szło pełną parą. Jeszcze bezpośrednio przed rozpisaniem wyborów, a nawet już po niem pisma konserwatywne wyrażały żal z powodu nie pogwałcenia konstytucji i nie narzucenia w drodze zamachu nowej ordynacji wyborczej, pocieszając się, że jednak może to jeszcze nastąpi.

Wszystkie te nawoływania i przygotowywania do zamachu uprawiane były bezkarnie. Za to aresztowano pod zarzutem przygotowywania zamachu tych, którzy głośno protestowali przeciw akcji zamachowej pewnej części obozu rządowego.

Wszystko to razem stanowi fatalny i groźny dla państwa paradoks Polski obecnej. Mamy nadzieję, że stan ten nie potrwa już długo.

M. K

Sprawy polsko-niemieckie na posiedzeniu Rady Ligi Narodów

Dnia 9 bm. Rada Ligi Narodów załatwiła szereg spraw, bezpośrednio obchodzących Polskę. Sprawy te dadzą się rozbić na dwie grupy. Pierwsza z nich obejmuje zażalenie mniejszościowe z G. Śląska, druga natomiast dotyczy interesów W. M. Gdańska.

Jeśli chodzi o grupę pierwszą, omówić przedewszystkiem należy likwidację długotrwałej sprawy zapisów szkolnych na G. Śląsku. Sprawa ta ciągnęła się od roku 1927, gdy niemiecki Volksbund przedstawił ją Lidze Narodów. W sporze o ważność zgłoszeń do górnośląskich szkół powszechnych wypowiedziała się Rada Ligi Narodów w marcu r. 1927 oraz Trybunał Haski w kwietniu r. 1928. Obie instancje międzynarodowe przyznały słuszność tezie polskiej, która głosiła: „polskie dziecko do polskiej szkoły". Jednakowoż, przyznając tezom polskim słuszność, Trybunał Haski nie określił sposobów, mogących tezy te wcielić w życie. — Obecnie po decyzji Rady Ligi z dnia 9 bm. sprawa została definitywnie uregulowana przez przyznanie komisjom wpisowym prawa sprawdzania, czy deklaracje wpisowe istotnie pochodzą od osób uprawnionych do ich zgłaszania. Przyznanie tego rodzaju uprawnień komisjom wpisowym przez Radę Ligi zgodne było z żądaniami władz polskich, które powołały do życia komisje wpisowe i nadały im właściwe uprawnienia, uniemożliwiające popełnianie rodzicom (wzgl. opiekunom) dzieci różnych nadużyć pod wpływem presji ze strony pracodawców niemieckich.

Spór o ważność zgłoszeń do szkół powszechnych na Śląsku, rozstrzygnięty faktycznie przez Trybunał Haski (w myśl stanowiska polskiego) w kwietniu 1928 r., został tedy formalnie zlikwidowany dopiero dn. 9. 9. 1930 r.

Pozostałe dwie sprawy mniejszościowe posiadały bez porównania mniejsze znaczenie, niż sprawa szkolna. Pierwsza z nich dotyczyła osobistych pretensyj niejakiego Ochmanna z Lublińca, a druga interesowała grupę lekarzy niemieckich, z którymi dyrekcja Spółki Brackiej w Tarnowskich Górach nie odnowiła kontraktów.

Ze spraw gdańskich, załatwionych dnia 9 .9. 1930 przez Radę Ligi Narodów, wymienić należy przyjęcie przez Radę do wiadomości opinji Trybunału Haskiego w sprawie niedopuszczenia Gdańska do Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz powiadomienie Komisarza generalnego Ligi Narodów w Gdańsku o tem, iż Rada nie przeciwstawia się zmianom konstytucji W. Miasta, uchwalonym przez sejm gdański w maju i czerwcu roku bieżącego. Jak wiadomo, zmiany te przewidują m. in. redukcję członków sejmu z 120 na 72 posłów i z 22 na 12 liczbę senatorów, którzy mają zostać senatorami parlamentarnymi. Pociągnie to utratę posad dla senatorów stałych, do których zalicza się m. in. p. Sahm.

Włoski atak na sekretarjat Ligi Narodów

Wśród powodzi wielkich i drobnych sporów, wśród powodzi skarg, niezliczalnych projektów i nowych zapewnień o wiecznym pokoju, na terenie Ligi Narodów, wypłynie drobna napozór sprawa, posiadająca jednak doniosłe znaczenie.

Chodzi o strukturę organizacyjną sekretarjatu Ligi Narodów. Nie jest to sprawa techniczna, lecz wybitnie polityczna. Jak wiadomo, sekretarjat Ligi Narodów jest jedyną instytucją o charakterze stałym, permanentnym w tej międzynarodowej organizacji. Gdy Rada i Zgromadzenie Ligi zwoływane są od czasu do czasu, dorywczo, sekretarjat nietylko posiada ważne znaczenie, jako stale urzędująca instytucja, do której zwracają się wszystkie kraje świata, lecz również jest ciałem wykonawczem, wprowadzającem w życie uchwały Rady i Zgromadzenia. Personel sekretarjatu, mianowany wyłącznie przez sekretarza generalnego, dobierany był z bardziej zdolnych i wybitnych jednostek poszczególnych krajów. Aby wszyscy członkowie Ligi posiadali swych obywateli w sekretarjacie, dążono do tego, by reprezentowane też były wszystkie przynależności państwowe wśród technicznego personelu sekretarjatu. Dotychczasowy system angażowania funkcjonarjuszów polegał na tem, że umowę z nimi zawierano — zwłaszcza na niższych szczeblach — najwyżej na 7 lat.

Brak stałości w stosunku umownym między sekretarjatem Ligi a jego funkcjonarjuszami wytworzył taką sytuację, że co wybitniejsze jednostki porzucały swą techniczną pracę w Genewie, szukając innej, jeśli nie bardziej zaszczytnej i dochodowej, to w każdym razie bardziej stałej i pewnej. W ten sposób stracił sekretarjat w ciągu kilku ostatnich lat: dyrektora sekcji rozbrojenia Hiszpana Madariagę, który objął katedrę w Oxfordzie; następca jego, Eryk Colban, został posłem norweskim we Francji; Szwed Jacobsen, jeden z najzdolniejszych współpracowników sekretarjatu, objął poważne stanowisko w rządzie szwedzkim. Anglicy sir Galter, pani Crowdy, Kershaw (z sekcji mniejszości narodowych) — porzucają swą pracę w Genewie w najbliższym czasie.

Aby zapobiec „ucieczce" personelu sekretarjatu ostatnie Zgromadzenie Ligi wyłoniło specjalną komisję, celem opracowania wytycznych stabilizacji technicznych pracowników. Komisja ta przygotowała na najbliższe Zgromadzenie szereg zaleceń, ustalających nowe normy angażowania funkcjonarjuszów na stałe (nie — jak dotąd — na 7 lat z ewentualnem tylko prawem przedłużenia umowy) i wprowadzających nową skalę płac. Zalecenia te mają na celu utrzymanie stałego kompletu pracowników technicznych, którzyby długoletniem doświadczeniem mogli przynosić większe korzyści.

I tu właśnie rozpoczyna się zarodek konfliktu. Przeciw stałości „umiędzynarodowionego" personelu sekretarjatu wystąpili wbrew opinji pozostałych 11 członków komisji reprezentanci Niemiec i Włoch. Bardziej ostro ujęły tę sprawę Włochy, które nawet wystosowały do Ligi specjalną notę. Włochy występują przeciw dotychczasowej zasadzie angażowania funkcjonarjuszów według uznania sekretarza generalnego z pośród wybitnych jednostek poszczególnych krajów. Nota włoska żąda, aby na przyszłość rządy narodowe delegowały swych przedstawicieli do sekretarjatu, aby w pracach sekretarjatu przedstawiciele ci reprezentowali interesy swego kraju i aby każdej chwili mogli być przez swój rząd odwołani. System dotychczasowy, gdy funkcjonarjusz sekretarjatu przestawał być w swej pracy Anglikiem, Francuzem czy Włochem, stawał się „umiędzynarodowiony" i miał obowiązek pilnowania słusznych praw i interesów wszystkich członków Ligi, występując nieraz przeciw własnemu krajowi — Włochy uważają za niedopuszczalny.

Prasa włoska bije z tego powodu na alarm. Powołując się na faszystowską ustawę z 1927 r., zakazującą poddanym italskim obejmowanie jakichkolwiek stanowisk w reprezentacjach politycznych cudzoziemskich lub międzynarodowych bez zezwolenia rządu włoskiego, pisma stawiają tę sprawę na ostrzu noża.

Zgromadzenie Ligi Narodów będzie miało trudne zadanie załatwienia noty Włoch i sprzeciwu Niemiec w sposób chroniący niezależność i istotną „międzynarodowość" sekretarjatu.

L. H.

Ustawa o ochronie wyborów przed nadużyciem władzy urzędników

(Ciąg dalszy).

Art. 4. Urzędnik, który w związku ze swojem urzędowaniem lub też z wyraźnem lub domniemanem powołaniem się na nie, używa przemocy, groźby, podstępu lub innego niedozwolonego sposobu celem:

a) wywarcia wpływu na sposób głosowania osoby uprawnionej lub celem powstrzymania jej od głosowania;

b) wywarcia wpływu na zgłaszanie kandydatur albo na ich zaniechanie, w szczególności także na umieszczenie lub wycofanie podpisów na deklaracjach, dotyczących zgłoszenia kandydatur.

— ulega karze więzienia do lat pięciu. (C. d. n.).

Narodowy Komitet Wyborczy na woj. poznańskie

W sali Stronnictwa Narodowego w Poznaniu odbyło się konstytucyjne zebranie Narodowego Komitetu Wyborczego na województwo poznańskie. Powołano do życia 4 wydziały: organizacyjny, finansowy, propagandowy i prasowy.

Do prezydjum Komitetu powołane zostały następujące osoby: Antoni Augustyniak, dr. Stanisław Celichowski, Marcin Donaj z Kościana, Helena Grossmanówna, Józef Kawecki, dr. Czesław Meissner, Zygmunt Pluciński z Lussówka, ks. prob. Narcyz Putz, dr. Bożena Stelmachowska, dr. Marjan Seyda, Stefan Wyrzykowski i Jan Zabłocki.

Siedzibą Komitetu jest lokal Stronnictwa Narodowego w Poznaniu, przy ul. Św. Marcin 65, I. p., w podwórzu, na lewo.

Komisarzem wyborczym Stronnictwa Narodowego na województwo poznańskie jest dr. M. Seyda, a zastępcą jego p. I. Kawecki.

Akcja wyborcza na prowincji

Gniezno, 12 września.

Celem zorganizowania akcji wyborczej w powiecie urządza Stronnictwo Narodowe w niedzielę, dnia 14 września rb., o godzinie 4-tej popołudniu na sali hotelu Europejskiego w Gnieźnie, ulica Dąbrówki 19, zebranie członków i sympatyków Stronnictwa Narodowego na powiat gnieźnieński z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawa założenia Komitetu Wyborczego i Wydziału Wykonawczego na powiat gnieźnieński.

2) Wolne wnioski.

Wszystkich członków i sympatyków Stronnictwa uprasza się o punktualne przybycie.

W dniu 11 b. m. uległ konfiskacie Lech za przedruk odezwy wyborczej centrolewu.

Znamienna nominacja

Jak się dowiadujemy w najbliższych dniach do działu politycznego w miejskim urzędzie bezpieczeństwa publicznego ma być przydzielony pewien — pułkownik. Wymowne!

Narady wyborcze mniejszości narodowych

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) — Wczoraj obradowali w Warszawie przedstawiciele mniejszości narodowych, mianowicie Niemców, Żydów, Ukraińców, Białorusinów. Stwierdzono, że utworzenie wspólnego bloku wyborczego natrafia na duże trudności, że jednak jeszcze w przyszłym tygodniu odbędą się na ten temat dalsze rozwody. (w)

Warszawa, 13. 9. (PAT). Odbyte w Warszawie zebranie przywódców mniejszości narodowych stwierdziło, że projektowany wspólny blok wyborczy mniejszości napotyka na bardzo poważne trudności.

Terror hajdamaków ukraińskich

Łuck, 13. 9. (Tel. wł.) W województwie stanisławowskim niedaleko wsi Krasne dokonano napadu rabunkowego na kasjera, wiozącego pieniądze na wypłatę. Rabunkowego napadu dokonało 5 osobników uzbrojonych w karabiny. Prawdopodobnie jest to nowy akt terroru organizacji ukraińskiej. (w)

Longines

PRECYZYJNY ZEGAREK światowej marki do nabycia w pierwszorzędnych magazynach zegarmistrzowskich i jubilerskich.

Rw 11462-10.21

Wielki wiec Stronnictwa Narodowego w Bydgoszczy

Olbrzymie zainteresowanie społeczeństwa — Usiłowania „sanacji", by nie dopuścić do odbycia wiecu — O znaczeniu przyszłych wyborów — Reakcja publiczności na wywody zwolenników B. B. — W wiecu brało udział przeszło 1200 osób

Bydgoszcz, 13. 9. (Tel. wł.). Na piątek wieczorem zapowiedziano w Bydgoszczy w sali Resursy Kupieckiej wielki wiec Stronnictwa Narodowego. Zapowiedź takiego zgromadzenia wywołała duże zainteresowanie a nawet podniecenie.

Zwolennicy „sanacji" bowiem rozpoczęli rozsiewać wiadomości, że wiec zostanie rozbity a główny referent b. poseł redaktor „Słowa Pomorskiego" p. Sacha nawet nie dojedzie do Bydgoszczy, bo go po drodze zaaresztują. W tak perfidny sposób chciano ludzi odstraszyć od uczestniczenia w wiecu. Sztuczka cała jednak zupełnie „sanatorom" się nie udała. Pół godziny przed rozpoczęciem wiecu zgromadziły się w sali Resursy Kupieckiej wielkie tłumy. Sala była przepełniona po brzegi, a przylegające korytarze, schody i galerja nie mogły pomieścić tych, którzy nie znaleźli miejsca w sali. Kilka minut po godz. 8 b. poseł p. Lewandowski zagaił wiec witając referenta p. Sachę.

Referent w półtora godzinnem przemówieniu omówił szczegółowo skutki pomajowych rządów i znaczenie obecnych wyborów zaznaczając, że walka toczy się o to, iż by Piłsudski nie przesłaniał swą osobą Polski.

Wybory te będą bitwą, w której zwycięskie zakończenie może zadecydować o wyniku całej walki. Obóz narodowy musi być karną organizacją, gotową na wszystko. Gdy jednych zabraknie, muszą ich zastąpić inni. Referat przyjęto burzą oklasków.

W dyskusji prócz redaktora „Gazety Bydgoskiej" p. Petryckiego, zabierali głos niektórzy zwolennicy B. B., którzy usiłowali wywody referenta bezskutecznie osłabić. Najdziwniejszym z ich strony postulatem było nawoływanie do zgody i do stworzenia jednej listy, aby w ten sposób osłabić niebezpieczeństwo niemieckie. Publiczność jednak nie chciała ich dopuścić do głosu a tylko dzięki prezydjum mogli zwolennicy bankrutującej „sanacji" przemawiać. Odpowiadano im następującemi wykrzyknikami: — „Tak, teraz chcecie zgody — a jak wyglądała sprawa wyborów gnieźnieńskich? — a wybory z 28 roku, kiedy Niemcy przeprowadzili w Bydgoszczy dwóch posłów? — a proponowane przez was traktaty handlowe i umowy likwidacyjne z Niemcami? —".

Społeczeństwo chce zgody, ale będzie głosowało na tych, którzy stale zwracali baczną uwagę na niebezpieczeństwo niemieckie, a nie wyzyskują tego elementarnego zagadnienia jako „tryków" akcji wyborczej.

Wiec był olbrzymią manifestacją przeciw rządom sanacyjnym i świadczył o tem, że Obóz Narodowy może liczyć na poparcie olbrzymiej większości społeczeństwa ziem zachodnich. W podniosłym nastroju zakończono wiec o godz. 12 w nocy. Ilość obecnych na wiecu obliczają na 1200 osób.

Składajcie ofiary na akcję wyborczą!

Składać je należy bądź w administracji naszego pisma, bądź na konto czekowe w Pocztowej Kasie Oszczędności nr. 204.057 dla zarządu wojewódzkiego Stronnictwa Narodowego w Poznaniu; bądź też w biurze stronnictwa św. Marcin 65.

Kampanja wyborcza w Niemczech

Polityka zagraniczna hasłem wyborczem Niemiec

Berlin, 13. 9. (PAT) Kampanja wyborcza osiągnęła w dniu dzisiejszym punkt kulminacyjny. We wszystkich miastach i miasteczkach odbywają się ostatnie wiece. Kandydaci czołowi większych partyj politycznych wygłaszają conajmniej po dwa przemówienia dziennie. Członkowie gabinetów ministrów wyjechali do swych okręgów wyborczych, ażeby tam po raz ostatni zaapelować do wyborców. Hitlerowscy wysłali swoich czołowych kandydatów do okręgów wiejskich.

Ze wszystkich stron nadchodzą wiadomości o krwawych starciach pomiędzy hittlerowcami a komunistami. Przywódca niemiecko-narodowych Hugenberg bawi dziś w Prusach Zachodnich, gdzie wygłosi przemówienie na zgromadzeniach w Wystruciu i Królewcu. Wybitniejsi przywódcy wszystkich partyj koncentrują się głównie w okręgu wrocławskim, gdzie partja socjalno-demokratyczna wysunęła jako kandydata czołowego dotychczasowego prezesa Reichstagu Loebego, partja centrowa — kanclerza Rzeszy Brüninga, stronnictwo agrarjuszy — ministra Schiele, za partja niemiecko-narodowa specjalistę w sprawach polityki zagranicznej, Freytagh Loringhovena. Dalszym okręgiem wyborczym, koncentrującym większe siły, jest Westfalja północna, gdzie kandyduje Hugenberg i jego antagonista polityczny, przywódca konserwatystów minister Treviranus.

Partja socjalno-demokratyczna tym razem prowadzi wyjątkowo cichą walkę wyborczą, rezygnując przeważnie ze zwoływania wielkich wieców. Zgromadzenia socjalno-demokratyczne odbywają się głównie pod hasłem:: „dyktatura, czy rządy parlamentarne na zasadzie wielkiej koalicji". Bardziej umiarkowani przywódcy socjal-demokratów, jak dr. Breitscheid, prawie, że nie występują w akcji wyborczej. W łonie niemieckiej partji ludowej panuje silna depresja, ponieważ wiece tej partji wykazały dość słabą frekwencję. Z ramienia ludowców, jak wiadomo, kandyduje w Magdyburgu generał von Seeckt.

Zainteresowanie Anglji wyborami niemieckiemi

Berlin, 13. 9. (PAT) W akcji przedwyborczej w ciągu ostatnich dni wszystkie partje występują wobec wyborców z argumentami, zaczerpniętemi z dziedziny polityki międzynarodowej. Jak donosi korespondent „Berliner Tageblatt" w kołach politycznych Londynu z wielkiem zainteresowaniem śledzą walki wyborcze w Niemczech. — Koła te wyrażają obawę, że na wypadek zwycięstwa Hittlerowców i Hugenberga pozycja dr. Curtiusa zostanie zachwiana i że kontynuowanie polityki w duchu Stresemanna będzie zagrożone. W tym wypadku oczekiwać należy zbliżenia francusko - angielskiego bez względu na to, czy rząd angielski będzie miał charakter prawicowy czy też lewicowy. Wszystkie bowiem partje polityczne Wielkiej Brytanji, podkreśla korespondent, godzą się co do tego, że Anglja tylko wówczas współpracować może z Niemcami, jeśli będą one prowadzić politykę w duchu Stresemanna. W tej sprawie korespondent londyński „Vossische Zeitung" donosi: City pragnie w najbliższych tygodniach dowiedzieć się, czy społeczeństwo niemieckie zdecydowane jest prowadzić politykę środka, opierającą się na ustabilizowanej linji polityki zagranicznej i finansowej, czy też, dzięki taktyce niemieckich partyj radykalnych, wchodzi ono w nową erę gospodarczej niepewności i finansowo-politycznych eksperymentów. Nawet rząd angielski oraz przywódcy partyj liberalnych, którzy w dniach najbliższych mają powziąć uchwały o wielkiem znaczeniu polityczno - gospodarczem dla Anglji, starają się ostatnie swe decyzje przesunąć jeszcze o parę dni. W dobrze poinformowanych kołach angielskich panuje przekonanie, że taktyka przewlekania wywołana jest ogólnem naprężeniem, z jakiem oczekuje się wyników wyborów do Reichstagu. Im bardziej umiarkowany będzie wynik wyborów niemieckich oświadcza korespondent, tem większa będzie gotowość Anglji do współpracy z Niemcami w sprawach międzynarodowych kartelów i rynków zbytu dla przemysłu górniczo - hutniczego. Wspólna polityka banków emisyjnych ma w Anglji jak najlepsze widoki powodzenia, o ile Niemcy zdecydują się obrać kierunek polityczny, oparty na „wielkiej koalicji" od Loebego do Curtiusa.

Sowieckie „domysły"

Moskwa, 13. 9. (PAT) „Prawda" donosi, że Ojciec Święty zwrócił się z wezwaniem do rządów i sfer kapitalistycznych, nawołując do organizowania nowego krzyżowego pochodu przeciwko Z. S. R. R. Organ sowiecki widzi mianowicie niebezpieczeństwo dla Związku Sowieckiego w projekcie watykańskim utworzenia ligi obyczajności, która, według dziennika sowieckiego, ma prowadzić w fabrykach i ośrodkach robotniczych antysowiecką propagandę. Celem nowego wystąpienia Ojca Świętego — twierdzi kategorycznie „Prawda" — jest antysowiecka wojna. Papież — pisze dalej ten organ — proponuje dla realizacji tego planu całkiem prostą drogę — wywołanie wszechświatowej antysowieckiej konferencji krajów kapitalistycznych. Dziennik wątpi jednak, aby znaleźli się ochotnicy zwołania takiej konferencji międzynarodowej o wyraźnie antysowieckich celach.

W zakończeniu dziennik zamieszcza z całą pewnością siebie następującą opinję: „Nawet tak miła sercu Ojca Świętego Polska postarała się o to, aby próbę utworzenia bałtycko - bałkańskiego bloku antysowieckiego ubrać w formę konferencji agrarnej". Dziennik sowiecki przytem przypomina, że projekt Brianda, zmierzający do tych samych celów, mimo, że miał zjednoczyć tylko europejskie państwa, spotkał się z niepowodzeniem, a przeprowadzany był w mniej ryzykowny sposób i w bardziej zamaskowanej formie, niż projekt watykański.

Z Obrad Zgromadzenia Ligi Narodów

Genewa, 13. 9 (Tel. wł.). W ciągu dzisiejszego posiedzenia Zgromadzenia Ligi Narodów, zabrał, jako pierwszy, głos w ogólnej dyskusji radca związkowy Motta, stwierdzając iż nie należy oczekiwać od Ligi Narodów cudownego rozwiązania wszelkich trudności.

Sprawa porozumienia europejskiego przedstawia — zdaniem mówcy — pewną ideę, a raczej nową politykę a nie stworzenie nowego organizmu. Motta przestrzegał przed wytworzeniem „dualizmu", zauważając, że w obecnej chwili jest nie na czasie mówić o europejskiej federacji.

Sprawa honorowa p. Cara

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Opowiadają, że wskutek starcia sławnego przy kasie jednego z kinomategrafów pomiędzy p. ministrem Carem a jednym z oficerów wynikła afera honorowa. Ze strony p. Cara sekundentami są gen. Krzemiński i b. senator B. B. Pierzyński. Sekundanci ci spisali podobno jednostronny protokół. (w)

Wystrzelanie uciekinierów z Rosji

Wilno, 13. 9. (Tel. wł.) Z nad granicy sowieckiej donoszą, że w okolicy Wilna grupa włościan, składająca się z około 150 osób, usiłowała przedostać się przez granicę do Polski. Sowiecka straż graniczna zatrzymała ich i wystrzelała co do jednego z karabinów maszynowych. (w)

Katastrofa samochodowa starosty

Grudziądz, 13. 9. (Tel. wł.) Na szosie koło Mniszek wydarzyła się katastrofa samochodowa. Samochód starosty powiatowego Niepokojszyckiego, wymijając wóz, wpadł na drzewo i rozbił się zupełnie. Ranny jest lekko starosta Niepokojszycki, a ciężej jego żona oraz towarzyszący im starosta Montwiłł. Natomiast szofera przywieziono do szpitala w stanie beznadziejnym. (w)

Otwarcie mostu zbudowanego przez Polaka w Stanach Zjedn.

Nowy Jork, 13. 9. (PAT). W miejscowości Poughkeepsie odbyła się uroczystość otwarcia nowego mostu nad rzeką Hudson, zbudowanego pod kierownictwem sławnego budowniczego mostów, rodaka naszego Modrzejewskiego, którego asystentem był drugi Polak inż. Gutt z Cleveland. Koszty budowy mostu wynosiły blisko 6 milj. dol.

Poznań przed wyborami

W Poznaniu odbędą w przyszłym tygodniu wszystkie koła dzielnicowe Str. Nar. zebrania, na których wygłoszone zostaną referaty na temat warunków, w których idziemy do wyborów.

Pierwsze takie zebranie przy licznym udziale członków odbyło się wczoraj wieczorem na Łazarzu pod przewodnictwem prezesa Koła p. Maksymiljana Dolatkowskiego. Zebrani z wielkiem zainteresowaniem wysłuchali referatu prezesa Zarządu na m. Poznań, red. Powidzkiego, który zobrazował tło polityczne, na którem rozegra się walka wyborcza, podkreślając najlepsze widoki obozu narodowego. Po referacie zabrano się zaraz do pozytywnej pracy, wyznaczając obwodowych na obwody wyborcze dzielnicy łazarskiej (obw. 84—103).

W najbliższy wtorek odbędą się takie same zebrania na Jeżycach (ref. p. red. Piotrowski) i na Wildzie (ref. p. inż. Godlewski). W środę odbędą się zebrania Koła śródmieścia (ref. prof. Winiarski) i na Głównej (ref. p. Kawecki), w czwartek na Chwaliszewie i Śródce (ref. red. Fengler).

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 13. 9. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr. (118,2 f. w. h.). b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113,1 f. w. h.), d) owsa 438,5 gr. (78,1 f. w. h.).

„Ceny orjentacyjne"

parytet Poznań	
Żyto	19,00— 19,25
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	27,25— 29,00
Usposobienie stałe.	
Jęczmień przemiałowy nowy	19.50— 22,00
Jęczmień browarowy	26,00— 28,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	17,00— 19,00
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia wł. work. 65%	30,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	48,00— 51,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	12,25— 13,25
Otręby pszenne	15,50— 16,50
Otręby pszenne (grube)	17,00— 18,00
Rzepak	47,00— 49,00
Groch Victoria	35,00— 40,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Sytuacja na rynku zbożowym bez zmiany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 13. 9. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg.	246,00—251,00
i dalej po tej cenie sprzedaż.	
Tendencja poparta i słabsza.	
Pszenica graniczno - march. 75—76 kg. cif Berlin sp.	0,00—252,00
Tendencja poparta i słabsza.	
Pszenica saska 76 kg. cif Berlin	0,00—252,00
Tendencja poparta i słabsza.	
Pszenica pomorska 75—76 kg cif Berlin sprz.	0,00—251,00
Tendencja poparta i słabsza.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	0,00—187,00
i dalej po tej cenie sprzedaż.	
Tendencja poparta.	
Żyto saskie 71—72 kg. cif Berlin	0,00—184,00
Tendencja poparta.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	204,00—222,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	180,00—196,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	158,00—169,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	27.75—36.00
Tendencja słaba.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	25,00—27,75
Tendencja stała.	
Ospa pszenna	9,00— 9,25
Tendencja słaba.	
Ospa żytnia	8,25— 8,50
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,00
Peluszka	20,00—21,00
Wyka	20,00—22,00
Makuch rzepakowy	9.60—10.00
Makuch lniany	17.30—17.60
Wytłoki suche	7,00— 7,80
Śrót Soya	14.20—15,10

Ogólna tendencja niejednolita.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 13. 9. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46,95 —47,15
Noty wielkie	46,875—47,275

Pożar „radjowego“ okrętu

Berlin, 13. 9. (PAT.) W Kilonji na okręcie „Zähringen“ powstał wczoraj podczas ćwiczeń strzelniczych na morzu pożar. Najpierw zajął się od pocisku pokład, a potem ogień objął olbrzymi ładunek korków, którym okręt był wypełniony.

Pomimo usilnych starań straży ogniowej nie udało się ognia stłumić. Dzisiaj cały okręt od pokładu aż do hali maszyn stoi w ogniu. Akcję ratunkową prowadzi 6 łodzi straży pożarnej, ściągniętych z portu, które zalewają płonący statek wielkiemi masami wody. Oprócz wody dla ugaszenia wprowadzono do kadłuba okrętu przez szereg specjalnie zrobionych otworów wielkie ilości kwasu węglowego. Wobec niezwykłych utrudnień podczas gaszenia tego pożaru postanowiono podobno poświęcić cały zapas korków. Do południa pożar jeszcze trwał.

„Zähringen“ był okrętem używanym jako cel do morskich ćwiczeń artyleryjskich. Został on przerobiony z dawnego okrętu linjowego. Na okręcie tym zainstalowana była odpowiednia aparatura, która pozwalała kierować okrętem z odległości 3 klm. jednemu człowiekowi przy pomocy instalacji radjowej. Aby zabezpieczyć okręt przed zatonięciem w razie utworzenia się w nim zbyt wielu otworów od pocisków wypełniono jego wnętrze masą korków, które jednak okazały się materjałem nieodpornym na materjał wybuchowy. Szkody obliczają na kilka miljonów marek niem.

Dalsze manifestacje w Wielkopolsce

W Buku odbyła się w niedzielę 7 b. m. po nabożeństwie piękna manifestacja przeciwko zachłanności niemieckiej na granice Rzeczypospolitej.

Rynek zapełnił się tysiącami obywateli wszystkich warstw i stanów. Wiec zagaił p. Sowa — poczem treściwe i piękne przemówienie wygłosił b. pos. p. Fr. Górczak. Wywody przyjmowali zebrani z ogromnym entuzjazmem. Po odczytaniu rezolucyj przez przewodniczącego wiecu, przyjęto je jednomyślnie. Po ukończonym wiecu ruszono pochodem do pomnika poległych powstańców, gdzie do zebranych przemówił p. Szymkowiak. Uroczystość zakończono odśpiewaniem „Roty“. Imponująca manifestacja wywarła w całem mieście olbrzymie, niezapomniane wrażenie.

Borek. Z okazji 20-lecia miejscowego „Sokoła“ odbyło się uroczyste zebranie, w którem wzięły udział magistrat, rada miejska oraz wszystkie miejscowe organizacje. Na zebraniu tem uchwalono stanowczą rezolucję przeciw atakom niemieckim.

Czempiń. W dniu 31 ub. m. odbyło się nadzwyczajne walne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków, na którem komendant p. Waligóra wygłosił płomienne przemówienie, skierowane przeciw atakom niemieckim. Uchwalono jednomyślnie odpowiednią rezolucję.

Czarnków. W niedzielę po nabożeństwie odbyła się na rynku wielka manifestacja przeciw atakom niemieckim na całość granic Rzeczypospolitej. Przemawiał p. burmistrz Ciepluch. Po odczytaniu odpowiedniej rezolucji, którą zebrani przyjęli, na zakończenie odśpiewano „Rotę“. (cn)

Podoficerowie rezerwy przeciw zakusom niemieckim

Mosina, w wrześniu.

Odbyła się u nas uroczystość poświęcenia sztandaru Związku Podoficerów Rezerwy Ziem Zachodnich. — Członkowie miejscowego Koła, delegaci oraz goście zgromadzili się rano w parafjalnym kościele, gdzie nabożeństwo odprawił prob. ks. Krajewski, wygłaszając przytem piękne przemówienie.

Uroczystego aktu poświęcenia sztandaru dokonano wobec rodziców chrzestnych pp.: płk. Sikorskiego, mjr. Rosta, przemysłowca i radnego St. Kałamajskiego, dyr. Podemskiego i t. d.

Po nabożeństwie udano się w pochodzie na rynek, gdzie mjr. Rost wręczył nowopoświęcony sztandar prezesowi Związku p. Kasprowiczowi, poczem sztandar przechodził kolejno przez ręce prezesa Koła, komendanta i chorążego. Następnie odbyła się defilada wobec władz związkowych i gości. W sali hotelu Narodowego, uroczystą akademję zagaił podniosłem przemówieniem prezes Związku p. Kasprowicz. Następuje szereg życzeń, składanych przez delegacje poszczególnych Kół, organizacyj społeczno-narodowych i t. d.

W bardzo pięknych i pełnych życzliwości słowach przemówił prob. ks. Krajewski, p. dyr. Podemski i inni. W końcu członek komitetu uroczystości p. Habel podziękował zgromadzonym za licznie wzięty w uroczystości udział.

Przemówienia wszelkie ze względu na zuchwałe ataki niemieckie na całość naszych granic, nacechowane były powagą i głębokim patrjotyzmem.

Na wniosek prezesa Kasprowicza uchwalono jednogłośnie następującą rezolucję:

Zebrani na uroczystej akademji urządzonej z okazji poświęcenia sztandaru Zw. Podof. Rez. Z. Z. w Mosinie, przedstawiciele miejscowych władz i obywatelstwa, reprezentanci wszystkich organizacyj wojskowo - wychowawczych i społecznych, Zarząd Związku, delegaci i członkowie Kół Zw. Podof. Rez. Z. Z., łączą się z narodową manifestacją przeciw Niemcom i protestują jak najmocniej przeciw zachłanności niemieckiej, wyrażonej przez min. Treviranusa. Ostrzegamy naszych wrogów, że oddani pracy pokojowej — lecz z bronią u nogi, gotowi jesteśmy każdej chwili odeprzeć zbrojnie zakusy krzyżackie i przy Bożej pomocy zgotować prusactwu drugi Grunwald.

Wzywamy również miarodajne czynniki do energicznego przeciwstawienia się warcholstwu niemieckiemu na terenie międzynarodowym.

Powyższą rezolucję przyjęto niemilknącemi oklaskami.

Po odśpiewaniu „Roty“, zamknął prezes Kasprowicz uroczystość. Po południu odbyło się strzelanie, a wieczorem zabawa. (z)

Z. O. K. Z. do min. Zaleskiego

Zarząd główny Związku Obrony Kresów Zachodnich przesłał p. ministrowi Zaleskiemu do Genewy materjały, dotyczące przebiegu manifestacyj przeciwniemieckich Wielkopolski i Poznania z następującem pismem:

Panie Ministrze!

Zgodnie ze stanowiskiem Wys. Rządu (bardzo spóźnionem i bardzo słabiutkiem — red.) zareagowało całe społeczeństwo ziem zachodnich na prowokacyjne wystąpienie przedstawiciela rządu Rzeszy Niemieckiej, min. Treviranusa, w sprawie Pomorza.

Z inicjatywy Związku Obrony Kresów Zachodnich (nietylko — red.) odbyły się w niedzielę, dnia 7. bm. w całej Wielkopolsce tłumne manifestacje protestacyjne, w których udział wzięły wszystkie bez wyjątku partje i ugrupowania polityczne, wszystkie organizacje przygotowania wojskowego i wszelkiego typu organizacje społeczne. Udział wszelkich odłamów społeczeństwa był nietylko formalny ale czynny tak we wspólnem organizowaniu wieców i pochodów manifestacyjnych, jak i w delegowaniu mówców wiecowych.

Wśród licznych manifestacyj niedzielnych naczelne miejsce zajęła manifestacja miasta Poznania przy udziale około 50.000 uczestników i w obecności kilkunastu przedstawicieli prasy zagranicznej (amerykańskiej, francuskiej, szwajcarskiej, angielskiej, austrjackiej itd.).

Tenor wszystkich przemówień wygłoszonych w czasie niedzielnych manifestacyj stwierdzał jednomyślnie, że

1) społeczeństwo wielkopolskie nie różni się i nie będzie się nigdy różniło w sprawach dotyczących całości granic państwa,

2) społeczeństwo w całości swej bez różnicy partyjnej gorąco pragnie pokoju, lecz nie cofnie się przed największą ofiarą w obronie całości granic państwa,

3) wobec zagrożenia pokoju przez Rzeszę Niemiecką, co jaskrawo uwydatniają nastroje narodu niemieckiego w duchu odwetowym, społeczeństwo musi się domagać wytężenia wszelkich starań tak ze strony polskiego rządu, jak i narodu, aby jawna groźba wojny niemiecko-polskiej stłumiona była w samym zarodku i dlatego oczekuje stanowczego i oficjalnego wystąpienia rządu na terenie Ligi Narodów z okazji bieżącej sesji.

Przedstawiając, jako mandatarjusz społeczeństwa wielkopolskiego (?), niniejszy materjał, zapewniamy Pana Ministra, że wszelkie poczynania Wysokiego Rządu, mające ustabilizowanie granic zachodnich na celu, znajdą w całym narodzie pełne poparcie i głęboką wdzięczność.

(podpis).

Z powodu manipulowania wekslami grzecznościowemi

„Sanacyjny“ „Dzień Pomorski“ donosi, że b. poseł Kwiatkowski został w Wejherowie aresztowany za „manipulowanie wekslami grzecznościowemi“. Sprawy nie znamy; dowiadujemy się tylko z Torunia, że, gdy się Stronnictwo Narodowe dowiedziało, że poseł Kwiatkowski popadł w trudności finansowe i innych podobno naraził na straty, wezwało go dwa miesiące temu do złożenia mandatu poselskiego. Należy odczekać wyniku śledztwa.

Związek Pracowników Umysłowych Ziem Zach. R. P.

Koło - Poznań.

Komunikat Nr. 7/30.

W czwartek 18 września b. r. o godz. 7-mej odbędzie się na dużej sali p. Jarockiego w Poznaniu, ul. Masztalarska 8 a (wysoki parter) miesięczne zebranie plenarne.

Na porządku obrad referat asesora Okręg. Urzędu Ubezp. p. Marjana Gątkiewicza n t.: „Co daje i co dać powinna pracownikowi umysłowemu Kasa Chorych“?

Temat ten bardzo ważny powinien zainteresować wszystkich pracowników umysłowych. Prosimy o jak najliczniejszy udział. — Goście mile widziani! — „W jedności siła!“

Sekretarjat Związku znajduje się przy ul. Masztalarskiej 8 a. — Telefon nr. 50-46.

Za Zarząd:
(—) T. Barczewski, prezes.
(—) K. Śmigielski, sekretarz.

Wysokie odznaczenie zasłużonego rzemieślnika

Starszy Cechu Murarzy w Żyrardowie, p. Andrzej Chodak został w tych dniach odznaczony przez Jego Świątobliwość Ojca Świętego Piusa XI złotym krzyżem samarytańskim.

Wysokie to odznaczenie otrzymał p. Chodak w dowód uznania zasług położonych przy budowie 53 kościołów katolickich, które wzniesiono w ciągu 41 lat pod jego światłem kierownictwem.

Dekoracja jubilata odbyła się po uroczystej sumie, celebrowanej przez ks. dziekana Kossakowskiego i po okolicznościowem kazaniu ks. infułata F. Sznarbachowskiego. Na uroczystość dekoracji przybyli ks. kanonik D. Bączkowski szambelan dworu papieskiego, całe miejscowe duchowieństwo i przedstawiciele cechów rzemieślniczych.

Nowy wywiad Piłsudskiego

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.) Koła „sanacyjne“ zapowiadają, że w niedzielę rano ma się ukazać ponownie wywiad p. Piłsudskiego. (w)

Światowy rekord skoku z samolotu

Nowy Jork, 13. 9. (PAT). Podczas popisów skoków z samolotu ze spadochronem panna Bernia la Balter, lat 22, z miasteczka Paterson w St. New Jersey, zdobyła światowy rekord kobiecy, skacząc z wysokości 17,518 stóp.

Olbrzymia zniżka cen do 50%

Proszę przekonać się bez przymusu kupna.

Zygmunt Wiza,

Poznań, ulica 27-go Grudnia 5.

Pw 5002/03-56.476/77

POWIDŁA

są podstawą taniego i zdrowego pożywienia, bo zawierają

CUKIER

Przypominamy również sezon smażenia doskonałych konfitur, kompotów, soków i marmolad z renklodów, mirabeli, brzoskwiń jabłuszek rajskich, głogu, dereni, jeżyn, jabłek, melonów, arbuzów, śliwek, pigw, borówek, pomidorów, żórawiny, jarzębiny i t. d.

nw 3746

Polskie Transatlantyckie Towarzystwo Okrętowe
Spółka Akcyjna

LINJA GDYNIA—AMERYKA

organizuje jedenastodniową wycieczkę turystyczną okrętem transatlantyckim „PUŁASKI“ (12 000 ton) z GDYNI przez KANAŁ KILONSKI do ANTWERPJI

Na międzynarodową wystawę z okazji stuletniej rocznicy niepodległości Belgji.

Odjazd z Gdyni o godzinie 16 w dniu 22 września 1930 r.
Przyjazd do Gdyni o godz. 8, w dniu 2 października 1930.

Paszporty zagraniczne i wizy zbędne. Ceny biletów łącznie z całkowitem utrzymaniem podczas podróży i w czasie postoju okrętu od zł 450,—

Bliższych informacji udzielają oraz przyjmują zamówienia na bilety: własne biura Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego, biura Tow. „Orbis“, biura „Wagon Lits-Cook“ oraz „Icar“.

Biura LINJI GDYNIA — AMERYKA w Polsce.

Biura Główne Pasażerskie, Warszawa, Marszałkowska 116, tel. 108-82

BRZEŚĆ n/B., ul. Dąbrowskiego 117,
GDYNIA, ulica Nadbrzeżna,
KOWEL, ulica Kolejowa 65,
LWÓW, Na Błonie 2,
LUBLIN, ulica Zamojska 27,
ŁUCK, ulica Jagiellońska 91a,
KRAKÓW, Lubicz 3,
RÓWNE, 3-go Maja 87,
RZESZÓW, ulica Grottgera 1004,
TARNOPOL, ulica Piłsudskiego 19.

nw 3808

Wywiad „Echo de Paris" z marszałkiem Trąmpczyńskim

Jeden z redaktorów „Echo de Paris" p. Paweł Bourson, odwiedził ostatnio Poznań, gdzie był obecny na wielkiej manifestacji niedzielnej wielkopolskiej przeciwko zakusom niemieckim wogóle, a prowokacyjnym mowom p. Treviranusa w szczególności. P. Bourson uważał za stosowne, po krótkiej biografji b. marszałka Wojciecha Trąmpczyńskiego, jako jednego z najwybitniejszych polityków polskich, a zarazem weterana walki z Prusami o niepodległą Polskę, zapytać zasłużonego parlamentarzystę polskiego o opinję w sprawie, podniesionej przez ministra Treviranusa co do granic wschodnich Rzeszy. Oto co marszałek Trąmpczyński odpowiedział dziennikarzowi paryskiemu:

— Jednomyślność w narodzie polskim jest bezwzględna. Bronić będziemy ziemi Polski do ostatniej kropli naszej krwi, tak jest, do ostatniej kropli. Trzeba, żeby cały świat o tem wiedział. Dotknąć naszej granicy, to znaczy, narzucić nam wojnę. Czy Europa nam pomoże, czy też nas opuści, będziemy się bronili. I powtarzam, do ostatniej kropli naszej krwi.

Słowa te b. marszałek Senatu wykrzyknął z wielką mocą — podkreśla korespondent „Echo de Paris". Z zaciśniętemi pięściami skandował on ostatnie wyrazy, poczem zatrzymał się przedemną i mówił dalej:

— Mam pretensję, że znam Niemców, ich grę, ich metody, ich intrygi. Są oni obecnie w trakcie wyzyskiwania tego, co możnaby nazwać pacyfizmem europejskim, lub jeżeli pan woli, aspiracjami ludzkości do pokoju. Spróbują oni kazać uwierzyć w to, że pokój światowy zależy od tego, co oni nazywają „kurytarzem". Pacyfizm europejski zdolny jest przerazić się i przechylić się w ich duchu. Ale dla nas będzie to początek wojny, której my nie chcemy. Jakżeż dzieje się to, że psychologja Niemców ukrywa się przed tylu ludźmi, między innemi zaś przed zbyt wielu Francuzami?

Dr. Treviranus wznowił nonsensy dra Schachta w Paryżu. W swoim czasie odpowiedziałem tu właśnie w Poznaniu d-rowi Hialmarowi Schachtowi. Powiedziałem wówczas, że zbyt wielu Niemców nie straciło niczego ze swojej umysłowości „hazardziarzy". Kiedy Niemiec myśli w następstwie upadku ducha jednych, lub też wątpliwości innych, że może on zaryzykować cios, to go zaryzykuje, jak w sierpniu 1914 roku. Mojem zdaniem należy Niemcowi dać do poznania jasno, co ryzykowałby on, dotykając naszych granic pod pretekstem przeprowadzenia rewizji traktatu pokojowego.

Niemiec ma tak sporządzony umysł, iż należy, ażeby wyrazistość języka, w jakim się do niego przemawia, doszła aż do brutalności, jeżeli tego zachodzi potrzeba. Próbować słodyczy z perswazji, to akurat znaczy tyle, co chcieć przekonać wilka, że w jego interesie leży, ażeby przestał być mięsożernym, a stał się wegetarjaninem".

— Więc pan nie widzi żadnej możliwości — przerwał dziennikarz francuski?

— Widzę tylko to — odparł Wojciech Trąmpczyński — że bynajmniej nie krępujemy Niemców, którzy z „kurytarza" czynią kwestję prestiżu. Nieprawdą jest, jakoby Polska przyczyniła się do ciężkiego ekonomicznego położenia, panującego w Prusach Wschodnich. Klęska ta datuje jeszcze z czasów przedwojennych. Bo rzeczywiście przed 1914 r. Prusy Wschodnie były krajem godnym współczucia.

Ustanowienie nowych granic nie znaczy nic dla faktu, że pomimo wszystkich miljonów, inwestowanych przez rząd pruski, Prusy Wschodnie nie stały się krajem, produkującym pomarańcze. Ale jeżeli „korytarz" jest dla Niemców kwestją prestiżu, to jest on dla nas kwestją życia i śmierci. Zresztą to samo powiedziałem w październiku 1918 r. pruskiemu ministrowi spraw wewnętrznych p. v. Loebellowi, wówczas, kiedy pierwsze trzeszczenia zaczęły się rozlegać w gmachu Niemiec. Wówczas to p. v. Loebell zaalarmowany wielce, że Polacy bardzo naturalnie rewindykują polskie Pomorze, które potem propaganda niemiecka nazwała „kurytarzem", zakrzyknął: „Ależ przecież nie oddamy wam Prus Zachodnich? Cóżby o nas pomyślano? A cóż powiedzianoby o nas — odciął mu Trąmpczyński — gdybyśmy nie weszli w posiadanie naszej własności? Z Prusami Wschodniemi możecie zawsze z całą swobodą utrzymywać komunikację chociażby drogą morską. Ale my bylibyśmy skazani do uciekania się do drogi powietrznej, ażeby komunikować się z morzem, gdyby ta ziemia, szczególnie polska nie była nam zwrócona.

P. Paul Bourson pisze dalej w „Echo de Paris": „Wyrzekłem przed p. Trąmpczyńskim słowo, rzucone przez kilku publicystów, widocznie pragnących znaleźć rozwiązanie jakiekolwiek „condominium".

— Naiwność! Prostoduszność — wykrzyknął były marsz. Senatu. To przypomina naprawdę nazbyt Prusy i Austrję z 1864 r. w sprawie Szlezwigu, a wie pan, że kombinacja ta doprowadziła do wojny w 1866 roku.

— Tak — stwierdza redaktor paryski — powróciło straszne i ponure słowo, które padło od początku naszej rozmowy „wojna"!. Kończąc p. Wojciech Trąmpczyński ujął po ojcowsku moje dłonie i rzekł mi: „Francja i Polska pragną gorąco pokoju.

Ponieważ tak jest, polityka polska i francuska powinna dążyć, ażeby w Rzeszy zrozumiano niebezpieczeństwo ryzyka, na jakie wystawiłaby się ona, chcąc urzeczywistnić rewizję swojej granicy wschodniej, ponieważ kwestja ta nie może być rozwiązana środkami pokojowemi. Bodaj słowa te i ostrzeżenie tego wielkiego weterana walk politycznych przedwojennych znalazły echo zbawienne — kończy swój wywiad z byłym marszałkiem Trąmpczyńskim redaktor „Echo de Paris".

Chcesz silnej Polski —

popieraj gazety narodowe!

Komentarze genewskie o Paneuropie

Sprawa utworzenia unji europejskiej będzie omawiana na Zgromadzeniu Ligi w roku przyszłym?

Genewa, 13. 9. (PAT). W kołach genewskich komentowane są przedewszystkiem przemówienia Brianda i Hendersona.

Zadaniem tych kół, o ile wywody francuskiego ministra Spraw Zagranicznych miały charakter trochę nieokreślony, podkreślały jednak konieczność utworzenia europejskiego związku państw, o tyle angielski sekretarz stanu do spraw zagranicznych odrzucił zdecydowanie projekt takiego związku, któryby rozporządzał określoną organizacją.

Liczne delegacje, reprezentujące rządy, które w odpowiedziach swych na memorjał Brianda wysunęły różne ważne zastrzeżenia, powitały gorąco zdecydowane stanowisko przedstawiciela Wielkiej Brytanji. Również w kołach sprzymierzeńców Francji nie daje się zauważyć żadne szczególne zainteresowanie planami Brianda.

Jest rzeczą możliwą, że sprawa utworzenia unji europejskiej nie będzie przesłana do szóstej komisji Zgromadzenia Ligi, lecz zostanie bezpośrednio przekazana komitetowi studjum, którego sprawozdanie będzie omawiane na Zgromadzeniu Ligi w roku przyszłym.

Szlachetny ksiądz — Niemiec

piętnuje politykę centrowców

W „Chronik der Menschheit" ukazał się artykuł jednego z proboszczy na Śląsku niemieckim, ks. Eckerta (Niemca), który w ostry sposób demaskuje antypolską politykę centrowców.

„Centrum — pisze ks. Eckert — z istoty swej i przez cały przeciąg swego istnienia jest politycznem przedstawicielstwem niemieckich katolików. Z tego powodu nie może być ta partja odpowiednikiem polskich katolików. Chodzi jej jednak o polskie głosy, dlatego też agituje wśród Polaków za pomocą prasy i zebrań. Ponieważ centrum jest jednak partją niemiecką, nie jest ono w możności i nie chce nic uczynić dla odrębnych potrzeb Polaków, dla utrzymania ich narodowości i języka polskiego.

„Centrum sprzyja i chętnie popiera ciche i postępujące stale niemczenie ludu polskiego. Jedyną jego troską jest, aby germanizacja nie odbywała się tak brutalnie, jak za czasów rządów cesarskich. Ta droga jest najwłaściwsza do osiągnięcia celu. To też pod sztandarem centrum niemczenie postępuje obecnie o wiele szybciej, niż dawniej.

„To też jeśli tylko na samym Górnym Śląsku ponad dobre pół miljona ludzi mówi w domu po polsku, a w całych Prusach ponad miljon, i ta wielką masa ludzka na dowód, że jeszcze istnieje, chce mieć własnego posła w Berlinie i swą własną partję — nie powinniśmy jej w tem przeszkadzać. Partja i jeden lub dwóch posłów, którzy z niej przejdą, nie doprowadzą do zguby państwa niemieckiego i Prus. Będą oni natomiast dla swych rodaków bardziej pożyteczni, ponieważ będą pilniej walczyli o ich prawa, niż nie-Polacy.

„To przedewszystkiem powinni wziąć pod uwagę ci duchowni, którzy dla wygody centrum nadużywają swego autorytetu przeciw Polakom, przez co przy wyborach przechodzi poseł centrowców, a nie Polaków.

„Małą liczbę głosów, jaką dotąd otrzymywali Polacy, uznać należy za zupełnie nie naturalny objaw, który tłumaczy się jedynie agitacją innych partyj, a także wpływem duchowieństwa centrowego.

„Za dowód wielkiej odwagi uważa się, jeśli duchowni otwarcie przyznają się do polskości. Ponieważ wielu księży po plebiscycie wyemigrowało do Polski, tę odwagę posiadają dziś ci, co pozostali i stoją na czele ruchu polskiego.

„Mała tylko garstka zupełnie po cichu życzy dobrze Polakom, wszyscy pozostali, jak zapewnia prasa są całkowicie zniemczeni, mimo swego polskiego pochodzenia. Głosują na centrum już to z dawnego przyzwyczajenia, już to z oportunizmu. Naczelne władze urzędów są w rękach centrowców, przy wyborach powinny one jednak pozostać neutralne w stosunku do ludności.

„Gdy zapytamy się przywódców centrowych, dlaczego nic nie uczynią dla utrzymania języka i mowy swych polskich wyborców, co byłoby prawem centrum, a nie grzechem, otrzymuje się odpowiedź, że Polacy sami tego nie chcą. „Mogą oni — powiadają ci prowodyrzy — wnieść podanie o swe szkoły mniejszościowe, a centrum poprze je wówczas. Ale tego rodzaju wniosków — twierdzą dalej — nikt nie zgłasza".

„To jest wykrętna odpowiedź.

„Któż bowiem powinien zgłaszać wnioski, jeśli nie wybrańcy ludu? (W danym wypadku posłowie centrowi, którzy zostali wybrani polskiemi głosami — przypisek Redakcji). Ci posłowie jednak milczą. Oni wiedzą, dlaczego.

„Inni centrowcy odpowiadają na stawiane im w tej sprawie pytanie, iż „historyczne prawo wskazuje, iż większość asymiluje mniejszość". Aby uniknąć złego wrażenia zastępuje się w ten sposób wyraz „zniemczyć" przez wyraz „asymilować". Ale i to twierdzenie nie jest prawdziwe. Mniejszość na obcej ziemi może się z biegiem czasu zasymilować.

„Ale nie jest możliwem, aby mógł się zasymilować miljonowy naród na swej ojczystej ziemi. Któż bowiem może go zasymilować? Na własnej ojczystej ziemi lud polski jest większością, a nie mniejszością. Nie! On się sam nie asymiluje, natomiast mocno dąży się do jego zasymilowania. Do tego zasymilowania chętnie przyczynia się centrum, t. zn. centrum niemczy lud polski. I w tej akcji niektórzy centrowcy, odnośnie ich przywódcy, nie zawsze kierują się zasadami moralnemi.

„Wszystkie narody są równe między sobą. Stąd każdy naród ma ważne i właściwe miejsce w ludzkości. Żaden naród nie może uciskać lub uciemiężać innego narodu. Kościół katolicki wszystkich traktuje z jednakową miłością macierzyńską. Każdy naród powinien zachować swój język w słowie i piśmie, w kościele i szkole, w życiu prywatnem i publicznem".

Przytoczony powyżej głos szlachetnego księdza - Niemca jest niestety odosobnionym wyjątkiem. Naogół całe duchowieństwo na Śląsku niemieckim przesiąknięte jest skrajnym szowinizmem antypolskim.

Granat przed gmachem poselstwa sowieckiego.

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.). Wczoraj wieczorem znaleziono przed budynkiem poselstwa sowieckiego w Warszawie przy ulicy Poznańskiej małą paczkę, w której znajdowały się części pocisku artyleryjskiego. Badania wykazały, że w paczce znajdowała się faktycznie czapka granatu, która — jak wiadomo — nie posiada żadnej właściwości wybuchowej. Przypuszczają, że nieszkodliwy ten przedmiot podrzucony został z chęcią wywołania... sensacji.

Kowalski znowu przed sądem.

Warszawa, 13. 9. (Tel. wł.). Dnia 16. b. m. Sąd Najwyższy przystępuje do rozpatrzenia sprawy szeroko znanego już marjawickiego „arcybiskupa" Michała Kowalskiego, oskarżonego z art. 73 kod. karn. o bluźnierstwo przeciw Kościołowi Katolickiemu.

Chora nieuleczalnie „sanacja"

Lekarz: Pomogła by pani tylko transfuzja krwi z jakiego zdrowego organizmu, cóż kiedy dzisiaj nikt dla pani nie chce nawet kropelki uronić.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Echa tragicznego zajścia w Kaczanowie

Komendant policji we Wrześni, Martyński, zawieszony

W sprawie tragicznego zajścia w Kaczanowie w pow. wrzesińskim, podczas którego postradał życie szeregowiec Paweł Ratajczak z 68 p. p. we Wrześni, dowiadujemy się następujących szczegółów:

Zatarg z policją powstał z powodów zupełnie błahych, a śp. Ratajczak i świadkowie zajścia nie przypuszczali, że taki drobny zatarg może się skończyć tak opłakanie. Krytycznego dnia, t. j. 2 września rb. śp. Ratajczak był w Kaczanowie w pow. Wrześni, dokąd wyjeżdżał często i gdzie był znany. Podczas przejażdżki rowerem przez wieś zatrzymała go policja, a mianowicie komendant posterunku we Wrześni Jan Martyński i posterunkowy Pawlak. Rower był własnością Budzyńskich w Kaczanowie, u których Ratajczak był gościem, to też nie miał on własnej karty rowerowej. Wobec tego policja udała się za Ratajczakiem do oberży Budzyńskich, legitymując go tam. Odbywało się to w ten sposób, że śp. Ratajczak okazał tylko legitymację policji, jednak nie chciał jej wypuścić z ręki, nadmieniając, że legitymowanie wojskowych jest rzeczą żandarmerji wojskowej. Legitymowania dokonywał posterunkowy Pawlak, który zwrócił się telefonicznie po żandarmerję. Podczas tych czynności wszedł do oberży komendant posterunku we Wrześni Martyński i zapytał się właścicielki, czy żołnierz ten jej jest znany, co ona potwierdziła. Ratajczak zażartował, że przecież mógłby p. Budzyńską również okłamać. Na żart ten Martyński zareagował w ten sposób, że przystąpił do aresztowania Ratajczaka i to z dobytym bagnetem, usiłując rozbroić żołnierza. Podczas szamotania się z Ratajczakiem Martyński pchnął go w prawe ramię, bagnet wbił się w głąb piersi w okolicę serca. Rana była tak ciężka, że śp. Ratajczak zmarł w ciągu 15 minut. Po zajściu policja odjechała, a wkrótce przybyła na miejsce komisja sądowo - lekarska i przeprowadziła dochodzenia. W wyniku tych dochodzeń komendanta posterunku we Wrześni Martyńskiego, zawieszono w urzędowaniu. Ratajczak liczył 24 lat, był w 68 pułku piechoty około roku, poprzednio zaś służył w Legji Cudzoziemskiej. Krwawe zajście z tak tragicznym wynikiem, powstałe na tle drobnego nieporozumienia, wywarło bardzo przygnębiające wrażenie. (k)

Zakupem obcego towaru
Zaprzedajesz Ojczyznę —
Stajesz się Jej zdrajca!

Kupuj zawsze tylko towar krajowy!

Związek Obrony Przemysłu Polskiego.

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1.

Budowa Uniw. Ludowego na Pomorzu

Odezwa T. C. L.

Ostatnie wystąpienie ministra Treviranusa wymownie świadczy o chęci ponownego zagrabienia najdroższego skrawka kraju naszego, Pomorza. W obronie stanie niewątpliwie cały Naród, broniąc każdej piędzi ziemi, a szczególnie tej, która jest płucami organizmu naszego. Naród atoli musi być uświadomiony i do walki z odwiecznym wrogiem należycie przygotowany i zaprawiony. Takie uświadomienie i uobywatelenie otrzymuje młodzież w Uniwersytetach Ludowych, gdyż dążymy, by placówki przez nas organizowane, stały się warownjami, strzegącemi mowy i ducha polskiego, by wychowywały obywateli, których żywe serca i gorące dusze stworzą mur, o który rozbije się każda wraża siła.

Uniwersytetów takich mamy w Polsce dwa; obecnie powstaje trzeci, nad polskiem morzem, w Bolszewie pod Wejherowem. Pieniędzy na to potrzeba dużo, lecz znaleźć się muszą, zwłaszcza w obliczu grożącego niebezpieczeństwa. Nie wolno nam opuszczać rąk, lecz zakasawszy rękawy ze zdwojoną energją zabrać się do pracy.

Ufamy przeto, że Czcigodny Pan, chociażby skromny datek przekaże na tak wielką rzecz, gdzie chodzi o całość i potęgę naszej drogiej Matki — Ojczyzny.

Nr. P. K. O. Towarzystwa Czytelni Ludowych 200-504 — Poznań.

KALENDARZYK

Sobota, 13 września 1930.

Słońce: wschód 5,22; — zachód 18,14; — długość dnia 12 godz. 52 min.

Księżyc: wschód 19,48; — zachód 11,26; — przed ost. kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska + 12 st. C., wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. = W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 19 st. C., najniższa + 12 st. C. Ilość opadu 4 mm.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Pochmurno ze skłonnościami do deszczu.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 0,62 m.

Kal. rz.-kat.: Aureljusz B.; — jutro Podw. Św. Krzyża

Kal. słow.: Chronisław; jutro Ziemiomysł Bł.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, plac Sapieżyński 1. — Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47.

Wilda: Apteka „Fortuna", Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Pań Miejskich p. wezw. Niep. Pocz. N. M. P.** donosi, że we wtorek, 16 bm. o godz. 8 min. 30 odbędzie się nabożeństwo miesięczne w kaplicy św. Józefa, zaś o godz. 16 min. 30 w auli Uczelni im. Dąbrówki, ul. Młyńska 10, odbędzie się zebranie plenarne, na którem referat wygłosi moderator ks. biskup-nominat Adamski.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Sekcja Kolonjalna Ligi Morskiej i Rzecznej** zaprasza członków na roczne walne zebranie w poniedziałek, 15 bm. o godz. 20 w Izbie Przemysłowo-Handlowej (sala 13) przy ul. Mickiewicza 31. Na porządku obrad m. in. wybór nowego zarządu.

— * **Zebranie Tow. Młodych Przemysłowców** odbędzie się w poniedziałek, 15 bm. wieczorem o godz. 8 na sali Domu Rzemieślniczego. Na porządku obrad wykład red. p. Romana Fenglera „O życiu Polaków na pograniczu niemieckiem" oraz inne ważne sprawy.

— * **Nadzwyczajne walne zebranie Koła Śpiewackiego Polskiego.** Wszystkim członkom do wiadomości, że we wtorek, dnia 16 bm. o godz. 20 odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie w sali druha Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8. Na porządku obrad zmiana ustroju Koła oraz nazwa na „Towarzystwo oratoryjne". — Wobec tak ważnej sprawy nie powinno żadnego członka zabraknąć. Prosimy zatem wszystkich członków czynnych, nieczynnych i honorowych o konieczne i punktualne przybycie na powyższe zebranie. — Zarząd.

— * **Z Sodalicji Pań Zawodu Kupieckiego.** Zebranie sekcji misyjnej odbędzie się w poniedziałek, 15 bm. o godz. 19 w ochronce S. S. św Józefa. Referat wygłosi sekretarz generalny P. D. R. W. ks. F. Lewandowski.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Koncert w Parku Wilsona** odbędzie się w razie pogody w niedzielę, dnia 14 bm. o godz. 17. Wstęp do parku o godzinie 16. Wieczorem barwna iluminacja parku i odpalanie ogni bengalskich o godzinie 19,30. W czasie koncertowania otwarta jest również palmiarnia, w której obecnie podziwiać można piękne złocienie, dalje, gladjole i inne kwiaty. — Wstęp do parku za opłatą 50 gr od dorosłych i 20 gr od dzieci i szeregowców.

WYCHOWANIA, KURSY

— * **Kursy muzyki kościelnej (organistowskie).** Konserwatorjum im. Chopina podaje do wiadomości, iż kursy rozpoczynają się 15 bm. pod fachowem kierownictwem. Kursy dzielą się na niższy — dla początkujących w zakresie organistostwa i wyższy dla księży, nauczycieli, sióstr, organistów i dyrygentów, o pewnym zasobie wiedzy z muzyki kościelnej. Informacyj udziela i przyjmuje wpisy kancelarja Konserwatorjum im. „Chopina", ul. 27-go Grudnia 19. Urzędnikom ustępstwa.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Z Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.** Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu gromadzi obecnie szereg zakładów sanatoryjnych, leczniczo-zapobiegawczych w Polskich Tatrach, a mianowicie w Zakopanem, Krynicy i Szczawnicy, nadto zakład posiada pewną ilość miejsc zagwarantowanych w Truskawcu. Pozatem posiada własny zakład przyrodo-leczniczy w Międzychodzie w Wielkopolsce. Wymienione zakłady mają stałych zakładowych lekarzy ordynujących. (we.)

— * **Tow. Ogródków Działkowych przy Bielnikach (Dolna Wilda)** urządza dn. 14 bm. na swych terenach święto dzieci, połączone z dożynkami. Tow. Sceniczne im. Fredry, które zajęło się urządzeniem tej imprezy, przygotowuje dla publiczności kilka ładnych występów. M. in. ognie sztuczne. Początek o godz. 15; wstępne 50 groszy.

— * **Wieniec w Starołęce,** który ubiegłej niedzieli z powodu ulewnego deszczu nie mógł się odbyć, urządza Koło Śpiewackie w Starołęce z współudziałem Koła Śpiewackiego z Dębca w niedzielę, 14 bm. Program bardzo urozmaicony.

— * **Związek Hallerczyków — Placówka Poznań,** udaje się w niedzielę do Jarocina na uroczystość poświęcenia sztandaru placówki jarocińskiej. Obecnym będzie także p. gen. Haller. Zbiórka dla jadących (bezpłatnemi samochodami) o godzinie 6,30 rano przy Nowym Moście naprzeciw Miasteczka. Odjazd pociągiem o godz. 6 rano.

— * **Zabawa jesienna Koła Śpiew. im. Bolesława Dembińskiego** odbędzie się w sobotę, 20 bm. w salach Ogrodu Zoologicznego. Komitet zabawowy przygotowuje moc niespodzianek, to też już teraz wśród śpiewaków i przyjaciół koła panuje wielkie zainteresowanie się zabawą. Miłośników śpiewu i tańca zainteresuje niewątpliwie i to, że koniec zabawy przewidywany jest o godz. 6 rano, a to celem wypełnienia w zupełności programu.

— * **Wolny Cech Krawiecki** prosi członków o wzięcie udziału 14 bm. w uroczystości poświęcenia Spółdzielni Krawieckiej. O godz. 9 msza św. w kościele farnym, o godz. 11 akt poświęcenia w lokalu spółdzielni, Wrocławska 14 I. p., poczem małe przyjęcie w Domu Rzemieślniczym.

— * **Ze Zw. Pomocników Salezjańskich.** W niedzielę, 14 bm. o godz. 16 odbędzie się w sali Domu Królowej Jadwigi przedstawienie dla dzieci. Program bardzo wesoły. Dochód przeznaczony na bursę. — Bilety nabyć można w biurze ks. ks. Salezjanów, ul. Wroniecka 9, w dzień przedstawienia przy kasie.

— * **Sodalicja Kupców** przypomina o wycieczce do Puszczykowa 14 bm. Wspólna msza św. o godz. 9 w kościele parafjalnym w Puszczykowie. Wyjazd koleją z głównego dworca o 8,05 i autobusami o 8,15 z ul. Ratajczaka 15.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Przeniesienia w policji.** Komendant główny Policji Państwowej zarządził następujące przeniesienia oficerów policji: Komisarz Witold Nowakowski przeniesiony został z komendy woj. w Toruniu do policji woj. lwowskiego; kom. Ignacy Śpiewankiewicz — z komendy pow. ostrowskiego do policji w woj. tarnopolskiem.

— * **W sprawie aresztowań na tle kryzysu Kasy Parcelacyjno-Osadniczej w Grudziądzu,** o czem pisaliśmy w nr. 416, otrzymujemy od Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gosp. w Poznaniu oświadczenie, że aresztowany dyrektor Banku Ludowego w Łasinie p. Schimkat od niedawna dopiero był członkiem Zarządu Banku Ludowego w Łasinie i że ten Bank Ludowy z Kasą Parcelacyjno-Osadniczą nie ma żadnej styczności.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Skoczył do Warty.** Z mostu Chwaliszewskiego skoczył do Warty w zamiarze samobójczym 35-letni Paweł S., Lodowa 6. Desperata wydobyli z wody szkuciarze. Powodem rozpaczliwego kroku był silny rozstrój nerwowy. (z.)

— * **Ofiara samochodu.** Na ul. Dworcowej, narożnik Wjazdowej przejechany został przez samochód dorożkę nr. 55 p. Walenty Dybizbański, Kościelna 45. Dybizbański krótko po odstawieniu do lecznicy miejskiej zmarł wskutek odniesionych obrażeń. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Fałszywe monety.** Pod zarzutem puszczania w obieg fałszywych monet dwuzłotowych aresztowano w Poznaniu kupca Franciszka Kolendowicza, bez stałego mieszkania, którego przekazano władzom sądowym. Na placu Sapieżyńskim podczas targu ujęto ślusarza Józefa Wegnera, (ul. Wodna 6) i Andrzeja Holzapfela, z zawodu złotnika (Starościńska 1). Przy zakupie pomidorów płacili oni fałszywemi monetami 50-groszowemi. Podejrzewa się, iż obydwaj podrabiali monety 50-groszowe i 2-złotowe, względnie też przygotowywali się do wyrobu tych monet, gdyż w mieszkaniu Wegnera znaleziono materjał do podrabiania pieniędzy. Wykonanie monet było bardzo nieudolne i łatwo były do rozpoznania. (k.)

— * **Kradzieże i włamania.** Do składu p. Franciszka Pluty przy ul. Żydowskiej nr. 28 włamali się nieznani złoczyńcy i skradli wyroby cukiernicze wartości kilkuset złotych. — Na Ratajach kilku osobników wtargnęło do sadu p. Bolesława Piramowicza, wyrządzając tam większe zniszczenie i kradnąc za kilkaset złotych owocu. — Przy ul. Fr. Ratajczaka 13 włamali się złodzieje do warsztatu p. Hipolita Kurowskiego i skradli dłuta, lampy benzynowe, klucze, obcęgi i inne narzędzia. (z.)

— * **Czyj koń?** Przy ul. Noskowskiego przytrzymano błąkającego się konia z wozem. Zaprzęg odstawiono do plutonu konnego policji państwowej. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **W sprawie notatki p. t. „Niebezpieczny człowiek",** zamieszczonej w nr. naszego pisma z 10 bm., donoszą nam, że przedstawione szczegóły zajścia nie są ścisłe. Wymieniony w notatce urzędnik Kasy Chorych p. Hofman nie dobył rewolweru, gdyż wogóle broni nie posiadał, również nie rzucił szklanką, a tylko strącił ją nieumyślnie z stołu. Natomiast użył rewolweru, i to niepotrzebnie, jak twierdzi nasz informator, p. Drozdowski, który zranił świadka zajścia p. Cerbego. W sprawie tej toczy się śledztwo.

— * **Wypadek czy zbrodnia?** W pobliżu składnicy firmy Standard Nobel nad brzegiem Brdy w Bydgoszczy znaleziono zwłoki mężczyzny niskiego wzrostu, liczyć mogącego około 40 lat. Ślady uderzenia tępem narzędziem na głowie nasuwają podejrzenie, iż na zmarłym dokonano morderstwa. Tożsamości nie zdołano narazie stwierdzić. (z.)

— * **Kradzież broni myśliwskiej.** W Michorzewie w pow. nowotomyskim z mieszkania właściciela majątku Stanisława Sczanieckiego skradziono większą ilość broni myśliwskiej. Jest w tem kilka fuzyj myśliwskich, z złoconym monogramem „S. S.", ponadto sztucer i mauzer kal. 8 mm oraz lornetka z szkłami Zeissa i lupa. (k).

— * **Pod kopytami stadnika.** W majętności Kruszwica-Grodztwo rozegrał się straszny wypadek. Mianowicie 62-letni Sulinowski, zajęty w majątku jako pasterz, wszedł rano do obory i zauważył, że jeden z stadników urwał się z uwięzi. Sulinowski chciał go przywiązać, ale stadnik rzucił się na niego i poturbował tak dotkliwie, że starzec po 3 dniach zmarł. (fu.)

— * **Pożar stogów.** Na majątku Gawroniec pod Świeciem spłonęły dwa wielkie stogi zboża, młockarka i elewator. — Właściciel p. Ott, mieszkający w Kotomierzu pod Bydgoszczą, ponosi szkodę, wynoszącą 15 000 zł. Stogi i maszyny były ubezpieczone. Pożar powstał podczas młócenia zboża wskutek ulatniających się z lokomobili iskier. (x.)

— * **Katastrofa samochodowa.** Dnia 12 bm. przed południem udał się starosta grudziądzki Niepokulczycki w towarzystwie starosty grodzkiego Montwiłła samochodem do Torunia. Przy wymijaniu powózki na szosie obok Mniszka uległ samochód nieszczęśliwemu wypadkowi, przyczem starosta M prócz ogólnych kontuzyj, odniósł złamanie obojczyka i kilku żeber, starosta N. natomiast poważne okaleczenia twarzy. Katastrofa spowodo-

wana została przez nieuwagę pewnego rowerzysty, który chciał powózkę zdystansować w tej chwili, gdy samochód ją mijał. (x.)

— ° **Trup w stodole.** W Zielonej Hucie pod Chojnicami znaleziono w stodole zakopane w sianie zwłoki 50-letniej żony rolnika Rajmond-Lipińskiego, która zginęła przed kilku dniami bez śladu. Według krążących wieści, Lipińska nie zmarła śmiercią naturalną. Pożycie rodzinne Lipińskich podobno od wielu lat było jak najgorsze. Policja wdrożyła energiczne śledztwo, które niebawem wyjaśni przyczynę śmierci Lipińskiej. (x.)

JARMARKI

— ° **Mogilno.** Jarmark ogólny, t. j kramny i na konie, odbędzie się we wtorek, dnia 16 bm. Spęd bydła rogatego i zwierząt racicowych niedozwolony.

— ° **Lwówek.** Jarmark odbędzie się w czwartek, 2 października br. na konie i towary kramne. Spęd bydła z powodu panującej pryszczycy jest wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— ° **Kostrzyn.** (P. Cz. K.) Walne zebranie Czerwonego Krzyża odbędzie się w niedzielę, 14 bm. na sali p. Okarmy o godzinie 11. Po zebraniu wylosowanie fantów.

— ° **Buk.** Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego donosi nam, że z zabawą niedzielną, urządzoną przez pewne czynniki pod firmą powstańczą, nie ma nic wspólnego.

— ° **Barcin.** (Z Rady Miejskiej). Ostatnie posiedzenie Rady miejskiej było bardzo ożywione. Sprawa przeniesienia targów z rynku na targowisko, ciągnąca się już od roku 1928, została ostatecznie załatwiona, 3 głosami przeciw 2 postanowiono targi na trzodę chlewną przenieść z rynku na targowisko. Po tej sprawie przystąpiono do kwestji bezrobocia, które poza klęską braku mieszkań, nigdy jeszcze miasta w takich rozmiarach jak obecnie, nie nawiedziła. Zakłady Wapienne, zatrudniające większą część robotników miasta — musiały ich z powodu braku zamówień zwolnić. Liczba bezrobotnych, nie mających już prawa do ustawowego zasiłku z funduszu bezrobocia wynosi obecnie już ponad 90. Robotnicy ci, nie mając już od kwietnia rb. żadnej pracy, domagają się od miasta stanowczej pomocy. Udziela się coprawda już od kilku tygodni około 40 bezrobotnym doraźnej pomocy bądź to w naturaljach, lub też w gotówce. Po wyczerpaniu wszelkich możliwości i wobec braku pomocy rządowej, sytuacja przedstawia się niezbyt różowo. Przez całą zimę trzeba będzie utrzymywać ponad 100 bezrobotnych, co może się na miastu z 2.000 mieszkańcami odbić katastrofalnie. Jedynem zbawieniem byłoby postarać się choćby dla pewnej części bezrobotnych o pracę. Burmistrz Tyczewski nadmienił, że starosta powiatowy podczas swej bytności w Barcinie przyjął delegację bezrobotnych, przyrzekając interwenjować u wojewody. Do czasu nadejścia tej pomocy, uchwaliła Rada miejska przeznaczyć na zwalczanie bezrobocia kwotę 800 zł, a oprócz tego poleciła Magistratowi przystąpić do budowy boiska. Wniosek bezrobotnych o poczynienie zabiegów, celem wstrzymania eksmisyj, postanowiła Rada miejska dla braku w tej materji kompetencji, nie rozpatrzeć. Sprawa budowy domu dla ubogich spowodowała również bardzo ożywioną dyskusję. Miasto musi bowiem zaciągnąć pożyczkę na ten cel i tem samem przejąć dalszy poważny ciężar. Uchwalono jednak ostatecznie przystąpić do budowy domu dla ubogich, a na ten cel wykorzystać pozostały w Banku Gospodarstwa Krajowego kontyngens budowlany w wysokości 12 600 zł. Po załatwieniu jeszcze kilku drobnych spraw, zakończono zebranie.

— (Osobiste.) Znany na terenie tutejszego miasta obywatel i długoletni prezes „Sokoła" p. Franciszek Głowacki obchodził w dniu 5 bm. z małżonką swą Marją z Szymańskich srebrne gody małżeńskie. Na intencję Jubilatów odprawił ks. prob. Nowicki uroczyste nabożeństwo.

— (Upiększenie kościoła.) Niestrudzony ks. prob. Nowicki, realizując dalszy ciąg swych zamierzeń w sprawie upiększenia naszego kościoła, zamierza niebawem przystąpić do budowy nowej i okazalszej kazalnicy. Chociaż ks. proboszcz posiada na ten cel już pewne fundusze, to jednak sądzić należy, że parafjanie będą ks. proboszczowi w jego zamierzeniach pomocni i złożą jeszcze pewne datki, gdyż kościół nasz wymaga rzeczywiście jeszcze dużo inwestycyj.

— (Przydzielenie okręgu kominiarskiego.) Zarządeniem z dnia 5 bm. przydzielił starosta powiatu szubińskiego opróżniony przez p. Edmunda Federowicza okręg kominiarski p. Józefowi Polgertowi z Wylatowa. (eb.)

— ° **Leszno.** Pożar.) W Osiecznie w zagrodzie p. Bibjanny Skorbały powstał pożar, który zniszczył chlewy, stodołę, maszyny rolnicze itd. Szkody wynoszą około 14 000 zł. Powodem pożaru było prawdopodobnie nieostrożne obchodzenie się z ogniem.

— (Stacja benzynowa.) W tych dniach otwarła firma Sadzki nową stację benzynową przy ul. Osieckiej. Tak więc mamy w Lesznie aż 4 stacje benzynowe.

— (Cyrk.) Do Leszna zjechał na kilka przedstawień cyrk „Amarant". Materjał koński dobry, poza tem produkcje na średnim poziomie.

— (Popisy konne.) W ub. niedzielę urządziła brygada kawalerji stacjonowana na manewrach w okolicy Leszna, na tutejszem boisku „Sokoła" zawody konne. Brali w nich udział najlepsi jeźdźcy poznańscy. Niestety przeszkodził wiele silny deszcz. Mimo to zebrało się wiele publiczności.

— (Kosztowny sen.) P. Antoni Z., idąc w piękną noc niedzielną do domu, zapragnął spoczynku na ławie w alejach. Niebawem usnął, a gdy się zbudził, brakło portfelu i browningu. Krótki sen kosztował go 150 zł. W każdym razie drożej niż w hotelu. (s)

— ° **Mikorzyn,** pow. kępiński. (Wizyta Prymasa.) Wioska nasza przeżywała dnia 7 bm. swój wielki dzień. Zawitał bowiem do niej najwyższy dostojnik kościoła katolickiego w Polsce, ks. Kardynał-Prymas Hlond. Dostojnego Gościa powitali na granicy powiatu kępińskiego przedstawiciele duchowieństwa, a imieniem władz świeckich p. starosta Kasprzak. Następnie udał się ks. Prymas do słynącego cudami kościoła w Mikorzynie, poczem dokonał uroczystego poświęcenia kamienia węgielnego pod budujący się kościół pod wezw. św. Idziego. Na odbywający się równocześnie odpust i poświęcenie kamienia węgielnego zjechały liczne pielgrzymki nawet z dalszych okolic w liczbie ponad 10 000 osób. Podczas głównego nabożeństwa wygłosił ks. Prymas podniosłe kazanie, życząc parafjanom rychłego wykończenia budowy kościoła. Po krótkiem zatrzymaniu się w jednym z sąsiednich dworów, udał się ks. Prymas pod wieczór w drogę powrotną do Poznania. (ka.)

— ° **Chodzież.** (Pożar skutkiem nieostrożności.) W tych dniach powstał pożar w majętności Nowie p. Fryderyka Kebelmanna. Spłonęły dwa chlewy, ubezpieczone na sumę 75 tys. zł. Jak się okazało, ogień został spowodowany nieostrożnością podczas parowania ziemniaków.

Szkoła Zawodowa Piekarstwa

Poznański Cech Piekarzy przystąpi w tych dniach do uroczystości otwarcia Szkoły Zawodowej dla uczni w swoim zawodzie. Obecnie Cech prowadzi końcowe pertraktacje z kuratorjum oświatowem, w celu umożliwienia rozpoczęcia nauk jeszcze w tym roku.

Szkoła ta będzie się mieściła w gmachu Domu Rzemieślniczego. Jest ona obliczoną na 200 uczni. Program nauk jest obliczony na trzy lata, i będzie najbardziej zbliżony do programu szkół dokształcających, ze specjalnem uwzględnieniem potrzeb zawodowych i fachowych. Zadaniem szkoły będzie przysposobienie zawodowi piekarskiemu jak najwięcej ludzi fachowo wykwalifikowanych i inteligentnych.

Konieczność podniesienia poziomu umysłowego wśród uczni, zawód piekarski odczuwa oddawna. Przewrót w piekarstwie zmierzający do zmechanizowania warsztatów pracy, wysokie wymogi rynków, postawione producentom co do jakości towaru, konieczność obsłużenia publiczności towarem odpowiadającym wszelkim wymaganiom techniki higjeny, zmusiły piekarstwo za wzorem państw zachodnich do stworzenia szkoły zawodowej początkowo z programem szkół średnich, która z czasem zostanie zamieniona na uczelnię wyższą.

Takie wyższe uczelnie zawodowe posiadają już Niemcy (w Bochum i Berlinie) oraz Austrja.

RADJO

Programy radjofoniczne

Poniedziałek, d. 15 września 1930.

Poznań (335) godz. **7.30** gazeta poranna R. P.; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pieniężnej i zboż.-towarowej; g. **18.00** koncert solistów. Wykonawcy: Aleksandra Szafrańska (mezzosopran), Stanisław Kincel (skrzypce), prof. Franciszek Łukasiewicz (akompanj.); godz. **19.15** komunikat p. t.: „Nasz import w sytuacji obecnej", 1. Inauguracja cyklu referatów o popieraniu wytwórczości krajowej — organizowanego przez Związek Obrony Przemysłu Polskiego (wygł. prezes Seweryn Samulski); godz. **19.30** dodatek lekarski; godz. **19.45** „Silva rerum"; godz. **20.00** feljeton Stanisława Wasylewskiego; godzina **20.15** koncert wieczorny (transm. z Warszawy); godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty sportowe i policyjne.

Katowice (409 m.) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godzina **15.50** odczyt p. t.: „Schroniska turystyczne w Polsce" — wygłosi dr. Mieczysław Orłowicz (P. R. Warszawa); godz. **16.15** program dla dzieci (P. R. Warszawa); godz. **17.00** koncert gramofonowy; godz. **18.00** koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. **20.30** muzyka lekka (P. R. Warszawa); godz. **22.00** feljeton: „Królowie pustyni i puszczy — w stolicy" (Warszawa).

Warszawa (1412 m.) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **16.45** muzyka gramofonowa; godz. **18.00** muzyka lekka z kawiarni „Gastronomja"; godz. **19.35** płyty gramofonowe; godz. **19.45** „Skrzynka pocztowa rolnicza", giełda rolnicza; godz **20.30** koncert; godz. **23.00** muzyka taneczna i salonowa z Palace - Hotelu Polonji.

Poznański Śpiewnik Polski

jedenaste wydanie, 206 stron,

jest wykończony i do nabycia po 25 groszy za egzemplarz w Spółce Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70.

Prezes Samulski przed mikrofonem.

W związku z inauguracją cyklu odczytów o popieraniu wytwórczości krajowej, organizowanego przez Związek Obrony Przemysłu Polskiego w Poznaniu, pierwszy odczyt p. t. „Nasz import w sytuacji obecnej" wygłosi dnia 15. b. m. o godzinie 19.15 p. Prezes Seweryn Samulski. Pan Samulski mówić będzie o obecnej sytuacji gospodarczej, o ogólnym kryzysie, określi wpływ rolnictwa na konjunktury przemysłu, zaznajomi słuchaczy z projektami międzynarodowemi co do zniesienia ciężarów celnych i jak do tego szereg krajów się ustosunkowuje, — wreszcie mówca scharakteryzuje specjalne stanowisko Polski wobec tego problemu, oraz skutki, jakie na nasz bilans handlowy wywarły zabiegi Ligi Samowystarczalności Gospodarczej i Związku Obrony Przemysłu. Na zakończenie Prezes Samulski wypowie się w sprawie pokazu wytwórczości polskiej na P. W. K. i wpływu tej imprezy na szerokie koła konsumenta polskiego. Wykład znakomitego znawcy stosunków gospodarczych w Polsce oraz inspiratora odrodzenia ekonomicznego niewątpliwie wzbudzi jaknajszersze zainteresowanie. Po tym inauguracyjnym referacie nastąpią dalsze omówienia wszystkich gałęzi przemysłu polskiego przez wybitnych znawców poszczególnych dziedzin.

SPORT

Pięściarstwo

Dziś o godz. 20 w hali „Ośrodka" urządza K. S. „Warta" turniej młodzików.

Różne

Kalendarzyk niedzielnych spotkań: godz. 7.45 zawody lekkoatl. Dzielnicy Wielkopolskiej „Sokoła" na boisku przy Drodze Dębińskiej. — O godz. 10.30 zawody hokejowe „Venetia" — „Czarni" na boisku „Czarnych". — O godz. 11 „TKS"— „Legja" na stadjonie miejskim, spotkanie o wejście do ligi, „HCP" II — „Polonja" Pozn. na boisku „HCP" o mistrz. kl. B., — o 14.00 „Blask" — „Polonja" Leszno w Starołęce, — o 14.30 „Olimpja" — „Liga" na stadjonie miejskim. Start do sokolego biegu kolarskiego z boiska „Sokoła" i zawody drużynowe w podnoszeniu ciężarów i walkach zapaśniczych „Gladjator" — „Zbyszko" w gimn. Bergera (ul. Strzelecka) o godz. 14; o 14.30 wyścig kolarski „Warty" oraz o godz. 15 na pływalni związkowej zawody dzielnicowe „Sokoła" i wewnętrzne „Unji". W Ławicy o godz. 15 wyścigi konne. Na boisku „Warty" o godz. 16 spotkanie ligowe „Pogoń" — „Warta". W hali „Ośrodka" o godz. 20 dalszy ciąg zawodów pięściarskich „Warty".

TEATRY

— ° **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w sobotę melodyjna „Księżniczka czardasza", wystawiona z wielkim przepychem oraz udziałem pełnej czaru i wdzięku primadonny Janiny Kulczyckiej, Kseni Grey i Marji Martówny w otoczeniu pierwszych sił z Karską, Bratkiewiczem, Sendeckim, Raczkowskim, Szpingierem, Czekotowskim, Royem i Zalewskim. Świetne tańce układu p. Ciesielskiego. Dyryguje Mieczysław Eichstaedt. W niedzielę, 14. b. m. wznowienie pełnej barwy, egzotyzmu, sentymentu i przecudnych melodyj opery „Lakme". Będzie to rzeczywiście wysoce artystyczny wieczór, gdyż udział biorą takie siły, jak Fedyczkowska-Żmigród, dr. Roesslerówna, Tylewska, Karska, Majchrzakówna, Drabik, Urbanowicz, Czekotowski, Szpingier. Świetne nowe pomysłowe tańce z Jedyńską, Ciesielskim oraz całym baletem. Dyryguje Bolesław Tyllia.

— ° **Z Teatru Polskiego.** Wczorajsze, piątkowe przedstawienie „Pana Jowialskiego" odbyło się przy wypełnionej do ostatniego miejsca widowni Teatru Polskiego.

W sobotę i niedzielę ustępująca wkrótce z afisza sensacyjna i wesoła komedja amerykańska „Panna młoda w garsonierze", przyjmowana gromkiemi oklaskami i wybuchami najszczerszej wesołości. Gorąco oklaskiwana jest wyborna gra artystów z p. Biesiadecką, uroczą „Panną Młodą", na czele zespołu. W poniedziałek „Pan Jowialski".

„Rewizor z Petersburga". Słynna komedja rosyjska znakomitego pisarza M. Gogola „Rewizor z Petersburga", która należy do najcelniejszych arcydzieł europejskiej literatury komedjowej, wejdzie na afisz Teatru Polskiego we wtorek, dn. 16 bm. Sztuka otrzymała doborową obsadę. W roli Chlestakowa wystąpi po raz pierwszy w bieżącym sezonie p. Nowacki, który z powodzeniem kreował ją przed kilku laty. Rolę popisową Horodniczego powierzono p. Komornickiemu. Malowniczą oprawę dekoracyjną przygotowują pracownie malarskie Teatru Polskiego pod kierunkiem utalentowanego artysty malarza p. Stanisława Węgrzyna.

— ° **Z Teatru Nowego.** Dziś i jutro „Kres wędrówki" z J. Węgrzynem. Wszystkie dotychczasowe przedstawienia tej głośnej na cały świat sztuki odbyły się przy wypełnionej po brzegi widowni. Mistrzowska gra wjelkiego artysty, oraz duża wartość literacka sztuki, składają się na przedstawienie pierwszorzędnej jakości. Publiczność niemilknącemi oklaskami darzy naszego znakomitego gościa oraz resztę wykonawców.

Premjera „Brata marnotrawnego", z gościnnym występem J. Węgrzyna, zapowiedziana na poniedziałek, zostaje na kilka dni odłożona z powodu ogromnego powodzenia „Kresu wędrówki".

Jutro, w niedzielę, śpiewa w Auli Uniwersytetu

ADA SARI

Olbrzymie zainteresowanie niedzielnym koncertem.

ADA SARI, najsławniejsza współczesna śpiewaczka koloraturowa, głośna primadonna Oper „San Carlo" w Neapolu, Opery „La Scala" w Medjolanie, Opery Wielkiej w Paryżu, Opery „Convent Garden" w Londynie, a ostatnio Opery „Metropolitan House" w Nowym Jorku, — przybywa na jedyny koncert do Poznania i wystąpi w naszem mieście na inaugurację nowego sezonu **jutro, w niedzielę, dnia 14 września b. r., o godz. 8,30 wiecz. w Auli Uniwersytetu.**

ADA SARI już dziś reklamy nie potrzebuje. Jest ona obok Kiepury największą polską sławą śpiewaczą. Nic więc dziwnego, że każdorazowo zjawienie się ADY SARI na estradzie koncertowej — to zgóry do przewidzenia olbrzymi sukces, — to **wieczór pełen artystycznych uniesień i niezwykłego piękna.** Stale rosnąca sława ADY SARI osiągnęła zdaje się **swój punkt kulminacyjny.** Entuzjazm towarzyszy występom znakomitej naszej śpiewaczki nietylko w Europie, ale i w Ameryce, gdzie krytyka nazwała ją „polskim słowikiem". ADA SARI jest dziś bezsprzecznie najsławniejszą śpiewaczką świata, a krytyka muzyczna stawia ją w rzędzie takich śpiewaczek, jak Galli Curci, Toti dal Monte...

ADA SARI na koncercie w Poznaniu wykona **zupełnie nowy program,** obejmujący szereg najpiękniejszych aryj operowych i pieśni.

Akompanjament objął znakomity pianista, prof. W. Witkowski z Król. Akademji Muzycznej w Sztokholmie.

Koncert ADY SARI stanowić będzie niewątpliwie najwyższą artystyczną atrakcję dla Poznania i zgromadzi w komplecie całą kulturalną publiczność naszego miasta i okolicy.

Ceny biletów b. przystępne. Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Tel. 56-38.

W niedzielę kasa czynna od godz. 11-ej rano w Auli Uniwersytetu. zw 25 506

Teatr Wielki

DZIŚ — „Księżniczka czardasza" — operetka Kalmana.
Niedziela, 14. 9. „Lakme", opera Delibesa.
Poniedziałek, 15. 9. „Księżniczka czardasza", operetka Kalmana.
Wtorek, 16. 9. „Lakme" — opera Delibesa.
Środa, 17. 9. „Carmen" — opera Bizetta.
Czwartek, 18. 9. „Księżniczka czardasza", operetka Kalmana.
Piątek, 19. 9. „Halka" — opera Moniuszki.
Sobota, 20. 9. „Księżniczka czardasza" — operetka Kalmana.
Niedziela, 21. 9. „Traviata" — opera Verdiego.
Poniedziałek, 22. 9. „Hrabina Marica" — operetka Kalmana.

Teatr Polski

DZIŚ — „Panna młoda w garsonierze".
Niedziela, 14. 9. „Panna młoda w garsonierze".
Poniedziałek, 15. 9. „Pan Jowialski".
Wtorek, 16. 9. „Rewizor z Petersburga". — Premjera.
Środa, 17. 9. „Rewizor z Petersburga".
Czwartek, 18. 9. „Pan Jowialski".
Piątek, 19. 9. „Rewizor z Petersburga".
Sobota, 20. 9. „Rewizor z Petersburga".
Niedziela, 21. 9. po poł. „Pan Jowialski". (Ceny zniżone).
Niedziela, 21. 9. wiecz. „Rewizor z Petersburga".
Poniedziałek, 22. 9. „Panna młoda w garsonierze".
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kres wędrówki". (Gościnny występ J. Węgrzyna).
Niedziela, 14. 9. „Kres wędrówki". — Gościnny występ J. Węgrzyna.
Poniedziałek, 15. 9. „Kres wędrówki". — Gośc. występ J. Węgrzyna.
Wtorek, 16. 9 „Kres wędrówki". — Gośc. występ J. Węgrzyna.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

CHIŃSKIE TRZEWIKI

Rozkosze ojcostwa i satysfakcje biurokratyzmu — „U nas w teatrze... matura lub nic!" — Niema haftu bez matury — Kalkulacja z kapralem — Wielki Mozart i mały jołop

Kraków to jednak cudowne miasto. Jak za dawnych cywilizowanych czasów, jeszcze sobie tam ludzie wymyślają w artykułach i listach otwartych o sprawy nic z polityką nie mające wspólnego! Teraz oto odbywa się ankieta na temat, czy zachować czy znieść maturę.

Pomówmy o niej i my.

Przed kilku dziesiątkami lat dyskutowaliśmy w gronie rówieśników — pędraków o stanie duchownym, do którego dwaj z nas — a wśród nich niżej podpisany — czuli wokację.

— Ja nie chcę być księdzem — oświadczył najmłodszy z grona, sześcioletni chłopaczek — bo ja chcę mieć dzieci.

I namyśliwszy się nad przyszłemi radościami ojcostwa, dodał:

— Będę je mógł bić!

Nie był to bynajmniej chłopczyk okrutny. Wprost przeciwnie. Ale pragnął być ojcem własnej rodziny, sprawować w niej rządy. A ponieważ sam brał często po porteczkach, widział w tem miernik władzy, streszczenie tego co się nazywa: paterna auctoritas.

Są ludzie dorośli którzy zupełnie analogicznie rozumieją kierowanie sprawami współobywateli, jeśli już nie rózgą, to zadawaniem im w pełni tych wszystkich szykan i utrudnień na które sami byli narażeni. Oni właśnie stwarzają biurokratyzm a mentalność ta jest przerażająco częsta wśród Polaków, którzy przez kilka pokoleń nie sprawowali rządów a byli tylko rządzeni. Od radcy ministerjalnego do ekspedjentki pocztowej, każdy chce się teraz odłapać. Toteż we wskrzeszonej Polsce zapanowała z punktu orgja biurokratyzmu. Bezwzględność rosyjska w zaprowadzaniu austryjackich komplikacyj, przestrzeganych potem z niemiecką ścisłością!

Jakże się takim mózgom od razu uśmiechnąć musiała myśl przejęcia po zaborcach przymusu maturalnego, i zadania w ten sposób bobu całej młodzieży.

Polskie ustawy wojskowe nie znają egzaminu sprawdzającego, czy dany osobnik samouk bez szkoły średniej nadaje się do podchorążówki. Ciężka perspektywa odbywania służby jako prosty żołnierz i brania pięścią od kaprala to przemożny argument napędzający młodzież męską do szkoły średniej i do egzaminu dojrzałości.

Ale ten ostatni zastawia nieubłagane sieci i na płeć piękną. Od aktorki żądają dziś matury. Jutro wymagać jej będą od tancerki kabaretowej, pojutrze od licho wie jakich osób. Bo czyż gramatyka grecka nie pomaga zrozumieć kim była Lais i Fryne? Czyż nie pozwala uchwycić źródłosłowów tylu, często używanych wyrazów?

Ta utrudniająca obligacja wyszłaby przynajmniej na korzyść moralności i nikomuby straty nie przyniosła, nawet tym osóbkom które, ukończywszy tylko — dajmy na to — siedem klas gimnazjalnych, uchodziłyby — wskutek tego za niewykwalifikowane dyletantki. Ale są sytuacje w których mandaryński przymus matury daje się gorzej we znaki. W pewnem wielkopolskiem mieście udzielała, w szkole żeńskiej, lekcji haftu pani z kresów, zbiegła tam po wojnie, mistrzyni w tej sztuce. Wyrzucono ją niebawem, gdyż nie miała matury. Nie miała matury więc nie mogła uczyć haftu! W tejże miejscowości istniała doskonała szkoła średnia rolnicza. Skasowano ją i zastąpiono przez gimnazjum. Synowie drobnych i średnich właścicieli rolniczych, odziedziczywszy ojcowskie huby przefujarzą je z braku odpowiedniego przygotowania. Ale zato będą mieli egzamin dojrzałości, który — nawiasem mówiąc — nie da im zarobić na kawałek chleba.

Nie przeczę oczywiście, że ksiądz, lekarz, czy prawnik potrzebują przygotowania odpowiadającego mniejwięcej temu, które gwarantuje egzamin dojrzałości. Tembardziej nauczyciel gimnazjalny, na którego podświadomie wychowuje każda szkoła średnia. Ale czemu ten strychulec dla wszystkich? Czemu wyższe szkoły specjalne, aby unormować odpowiedni poziom uczniów, nie miałyby zastąpić matury egzaminem przyjęcia jak we Francji?

Jest jeden wypadek kiedy wymaganię matury staje się szczególnym nonsensem, czemś przypominającem za ciasne trzewiki w których więziono dawniej stopy dorastających Chinek. To kiedy chodzi o artystów.

Bez matury państwowe konserwatorja muzyczne nie wydają dyplomu, czyli uprawnienia, aby później nauczać w podobnych instytucjach, lub prowadzić szkołę własną. Z pod woalki wyziera tu znowu przymus maturyczny. Zdawałoby się na pozór, że to jeszcze pół biedy gdy chodzi o kompozytora. Przygotowanie w dziedzinie matematyki jest dla niego wskazane. Wykształcenie literackie — powiedzą — podsunie mu tematy.

Można na to zauważyć, że nie potrzeba tematu wypolerować spodniami na ławie szkolnej, aby uderzył jako pomysł artystyczny. Człowiek, który przed tygodniem nie wiedział czy słowo Kleopatra oznacza gatunek pelargonji, czy port azjatycki, przeczytawszy jej historję może o niej stworzyć muzyczne arcydzieło. Stary Dumas bez matury napisał około centnara powieści w których historji francuskiej sięgnął w jej najtajniejsze dessous. A gimnazjalne podręczniki redagowane są tak niedokładnie, że ani słówka nie nauczyliśmy się tam np. o Thais, o płochej Manon Lescaut ani nawet o energicznym ojcu Wilhelma Zdobywcy, Robercie Djable.

Żądać od człowieka, mającego wybitne zdolności kompozytorskie, aby przygotowywał się do matury, jest to marnować mu czas. Ale nie byłoby w tem ostatecznie nic tak złego, gdyby nie to, że trudno w latach nauki oddzielić przyszłego kompozytora od wirtuoza. A nonsens wirtuoza zaszpuntowanego naukami gimnazjalnemi sam przez się bije w oczy. Wszystko może się zdarzyć, i pewien mój znajomy nauczył się całkiem przyzwoicie grać na skrzypcach, mając lat 35. Ktoby był jednak Paganiniego czy Mozarta zmusił do kucia „przedmiotów" przez główną część dnia aż do zdania „egzaminu dojrzałości", wyrządziłby był muzyce niepowetowaną stratę. Z perspektywy historycznej zda sobie z tego faktu sprawę każdy, każdy nawet biurokratyczny jołop. Tylko ten ostatni nie dopuszcza myśli, aby w epoce kiedy żyje taka miernota jak on sam, mógł się zrodzić Mozart lub Paganini. To całkiem zrozumiały „autyzm" — bo tak się, zdaje się, nazywa w psychologji redukowanie wszechświata do własnej osoby. Tylko takim ludziom nie wolno ustanawiać norm wychowawczych, które pokierują rozwojem najcenniejszych walorów narodowej kultury.

Osobno zajmiemy się sprawą maturalnego przymusu dla artystów plastyków.

Poznań. Ludwik Puget.

W sprawie celu i poziomu gimnazjalnej nauki historji. W sprawie tej zabrała głos w 3-cim nr. Przeglądu Humanistycznego z r. 1930, znana ze swych doskonałych prac historycznych dr. Ewa Maleczyńska. Autorka pragnęłaby by nauka w gimnazjum i uprawa intelektu była celem sama dla siebie. W zakresie historji żąda — w realizacji swego głośnego postulatu — by przestała ona mieć w gimnazjum charakter wiedzy stosowanej, służącej przedewszystkiem potrzebom „nauki obywatelskiej". Ta ostatnia winna być rozbudowana niezależnie od nauki historji. Na połączeniu z nią, mimo „stosowanego" nastawienia historji traci, bo tak nauczyciele historycy są do nauczania tego przedmiotu nieprzygotowani, jak też w klasie ósmej godziny nauki obywatelskiej muszą poświęcać przedmaturalnym powtórkom historj. — Każdy z przedmiotów gimnazjalnych ma za zadanie obok przyswojenia przez ucznia określonej wiedzy i inne zadania, natury formalnej, dotyczące kształcenia umysłu. W zakresie historji ma te zadania — według programu ministerjalnego spełniać zrozumienie istoty faktu historycznego i pojęcia ewolucji historycznej. Dr. Maleczyńska kwestjonuje możność zrozumienia przez ucznia istoty faktu historycznego, jak wogóle i problem — łącznie z możliwościami nauczyciela — ewolucji historycznej. Cele formalne pragnęłaby osiągać innemi drogami: przerabianiem materjału poznanego chronologicznie z kolei zagadnieniami, wykrywaniem związków przyczynowych, dalej zapomocą studjum źródeł historycznych.

ŻYCIE KULTURALNE

UMARŁ ZNAKOMITY UCZONY

Z Krakowa piszą nam:

Wprawdzie sędziwy ś. p. prof. dr. Emil Godlewski (senior) przeniósł się już był od trzech lat w zacisze domowe, lecz nazbyt wiele dla wiedzy i cywilizacji polskiej był dokonał, aby jego zgon nie znalazł jak najżywszego a bolesnego echa w naszym świecie naukowym. Z imieniem Jego łączy się przecież pół wieku przeszło pracy twórczej, której nauka polska a zwłaszcza rolnictwo polskie zawdzięcza tak wiele. On to współdziałał wydatnie przy reorganizacji Wyższej Szkoły Rolniczej w Dublanach pod Lwowem, gdzie wykładał botanikę i chemję rolniczą; on też zorganizował i prowadził nasze, krakowskie, Studjum Rolnicze i przez szesnaście lat niem kierował, tak, że z pod jego ręki wyszły całe generacje młodych rolników, naukowo wykształconych. Nie koniec na tem. Gdy doszedł do 70 lat życia i w myśl ustaw z katedry musiał był w r. 1920 ustąpić, natychmiast objął dyrekcję Instytutu Naukowo-Rolniczego w Puławach i w ciągu siedmiu lat pracy uczynił z niego wspaniałą placówkę naukową, mającą ogromne znaczenie dla naszego rolnictwa. Trzy takie zadania spełnić jedno po drugiem — to dzieło olbrzymie.

Ale poza pracą pedagogiczno-wychowawczą i poza organizacją, był przecież śp. Godlewski uczonym na wielką miarę. Jemu to zawdzięcza wiedza podstawowe wiadomości o oddychaniu roślin, ich żywieniu się, wzroście i całej przemianie materji. To też został rychło członkiem korespondentem Akademji Francuskiej, — członkiem mnóstwa zagranicznych towarzystw naukowych, nie mówiąc już o Polskiej Akademji Umiejętności, która powołała go na członka czynnego, a przez kilka lat na dyrektora wydziału matematyczno-przyrodniczego. Został też członkiem honorowym Centralnego Tow. Rolniczego w Warszawie, oraz doktorem honoris causa na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie w r. 1873 jako docent fizjologji roślin się habilitował i gdzie za dwoma nawrotami wykładał, w przerwie zajmując katedrę we Lwowie i w Dublanach.

Działalność jego związała się także z Poznaniem, gdzie był założył „Roczniki Rolnictwa Polskiego" i inicjował Tow. Naukowe Rolnicze.

Człowiek szlachetny, dzielny i powszechnie szanowany, gorący patrjota, odchodzi śp. Godlewski wśród najszczerszego żalu kolegów, uczniów i wszystkich, którzy jego świetlaną postać mają w żywem wspomnieniu. Cześć Jego pamięci! (kn)

MUZYKA

Zespół opery lwowskiej. Ze Lwowa donoszą nam: Dyrekcja teatrów miejskich ogłosiła skład opery i operetki na sezon obecny. Z Poznania przeszli na scenę lwowską pp.: Jadwiga Fontanówna, Marja Kisielewska, Marja Nochowiczówna, Bolesław Folański, Jan Romanowicz, Józef Syroczewski, Jan Gruszczyński, Ignacy Wiśniewski. Z Paryża: Laura Kochańska. Z Bukaresztu przybył Konstanty Użejko, basista i Lidja Babicz. Z Ameryki: Kazimierz Worch (barytonista). Z Katowic Eugenja Hoffmanowa, Walentyna Walewska, Stefan Znicz. Z personalu lwowskiego pozostali, bądź ze Lwowa zostali zaangażowani: Stefanja Hinglerówna, Dorota Kiznerówna, Marja aWi.koszewska, Aniela Szlemińska, Tadeusz Łowczyński, Juljusz Laryński, Wojciech Ruszkowski, Stefan Szosland. Z Warszawy: Marja Sobolewska, Anatol Wroński. Śpiewać będzie przez kilka miesięcy Kazimierz Czarnecki, do niedawna pierwszy tenor opery poznańskiej, oraz dyr. Zygmunt Zaleski, również przez dwa lata artysta i reżyser opery poznańskiej. Kapelmistrze: Egizio Massini, pierwszy kapelmistrz opery bukareszteńskiej, oraz Zdzisław Górzyński. Główny dekorator wszystkich scen miejskich (jest ich trzy): Stanisław Jarocki, były główny dekorator teatrów poznańskich, oraz Władysław Daszewski z Warszawy i Zygmunt Balk ze Lwowa. (tl)

Nowe dzieło Weingartnera nazywa się „Wiosna" i jest ujęte w formie warjacyj symfonicznych. Jest to ośmdziesiąte „opus" głośnego muzyka. (mt)

Beethoven a Napoleonie. W Berlinie będą wkrótce sprzedane na aukcji listy Beethovena. W jednym z nich entuzjazmuje się Beethoven Napoleonem, kończąc tak: „...czuję w sobie, czuję światło jego genjuszu, czar nieśmiertelności". (mb)

OCHRONA ZABYTKÓW

Jubileusz Andrea Del Sarto, słynnego malarza włoskiego z 15 wieku obchodzi wkrótce Florencja. Andrea Del Sarto umarł mianowicie w r. 1530, urodziwszy się w 1486. Na domu, gdzie mieszkał, będzie umieszczona tablica pamiątkowa.

AUKCJA ZBIORÓW POZNAŃSKICH ODBĘDZIE SIĘ W BERLINIE

W nadchodzący poniedziałek rozpoczyna się w Berlinie, u antykwarjusza Feliksa Schlesingera, aukcja cennych zbiorów numizmatycznych p. Marjana Frankiewicza z Poznania.

Znana ta kolekcja obejmuje 957 monet. Antykwarjusz wydał o niej katalog zatytułowany: „Münz Auktion 15. September 1930. — Polnische Münzen und Medaillen". — Versteigerer Felix Schlesinger, Berlin-Charlottenburg. Niemała to szkoda, że przetarg dokonywa się zagranicą, zwłaszcza, że niejeden cenny okaz z tej kolekcji jest u nas w kraju unikatem. Na zeszłorocznym zjeździe Numizmatyków polskich podczas P. W. K., zbiory p. Frankiewicza były ozdobą wystawy, na zjazd urządzonej. Eksponaty te, poza wartością numizmatyczną, mają jeszcze nieraz swoją historję, pochodzą bowiem ze znanych zbiorów naszych, dość wspomnieć Strończyńskiego, Czapskiego, Ossowskiego. A są to medale i monety wyłącznie polskie, teraz zaś dostaną się w obce ręce, może na zawsze.

Z drugiej strony jest wiadomem, że właściciel starał się usilnie o to, aby jakaś instytucja polska zbiory jego nabyła. Czynił o to starania, także w Warszawie, ofiarowując korzystne warunki. Tymczasem stosunki pieniężne w odnośnych instytucjach naszych są dzisiaj tak wąskie, że nabycie zbiorów tych okazało się niemożliwem.

TEATR

Remarque grany przez Meyerholda. Znany reżyser moskiewski Meyerhold zainscenizował powieść Remarquea „Na zachodzie bez zmian" i zacznie nią jesienny sezon w Moskwie. (tk)

TEATR POLSKI W KATOWICACH ROZPOCZYNA NOWY SEZON

Piszą nam z Katowic:

Nasz Teatr Polski otwiera jutro podwoje „Skalmierzankami". Stara ta komedjo-opera J. N. Kamińskiego posiada mnóstwo wdzięku. Dawniej bardzo popularna, wróciła znów na scenę przed niewielu laty, zainscenizowana przez L. S. Schillera, w warszawskim Teatrze Bogusławskiego. Kierownik naszego dramatu, p. Mieczysław Szpakiewicz, przygotował ją po reżysersku, wciągając także siły opery, balet i orkiestrę.

Że mógł to uczynić, to wymaga osobnego komentarza. Los naszej opery i operetki wisiał na włosku i właściwie jeszcze na nim wisi. Wiadomo, że do niewiele dni wstecz nie było wiadomo, czy wogóle będziemy mieli teatr śpiewny, gdyż nie było nań funduszów. W ostatniej chwili udało się je zapewnić „na tymczasem" a teraz będzie rzeczą Sejmu śląskiego, dalszy ciąg sezonu subwencją zabezpieczyć. Organizuje ten dział dyr. Jarosław Leszczyński, ostatnio kapelmistrz opery poznańskiej, który zajął miejsce p. Milana Zuny, zaangażowanego do Lwowa, przez nową tamtejszą dyrekcję. Parę sił też ubyło z personalu i zastąpią je nowe, między innemi do Poznania przeniósł się tenor p. Tarnawski. Pierwsza premjera odbędzie się w drugiej połowie tego miesiąca, obrano na nią „Opowieści Hoffmana" z powodu pięćdziesiątej rocznicy śmierci Offenbacha.

Główny nacisk kładzie oczywiście Teatr Polski na dramat i komedję, jako na czynnik kultury wobec którego operetka i opera mają stanowisko zupełnie drugorzędne. Jest tak wszędzie, cóż dopiero na Górnym Śląsku, gdzie polska myśl i polskie słowo mają takie zadanie do spełnienia. Na naszym zespole dramatycznym spocznie też dalej najważniejszy obowiązek, spełniany w dość trudnych warunkach o tyle, że prócz przedstawień w samych Katowicach, dokonywa Teatr Polski ustawicznych objazdów, aby nieść kulturę sceniczną i literacką w najszersze warstwy. Jest to praca ciężka, ale pełna rezultatów.

Książki nadesłane

Artur Landesberger: „Ślepa sprawiedliwość" powieść. Warszawa. Bibljoteka Groszowa.

Marja Grossek-Korycka: „O supremacji zła". Synteza współczesności. Wydanie drugie. Warszawa. Wydawnictwo z subwencji funduszu kultury narodowej. 1930

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Krytyka gospodarki skarbowej

(na marginesie uchwał lwowskiego kongresu izb p.-h.)

Najbardziej druzgocąca krytyka gospodarki obecnego rządu znajduje się w rezolucjach kongresu izb przemysłowo-handlowych, odnoszących się do naprawy systemu podatków państwowych. Krytyka ta, ujęta w słowach pełnych powagi i bezstronności, krytyka apolityczna, stanowi najlepszy argument za zmianą nietylko dotychczasowych podstaw naszej skarbowości, ale i za najrychlejszem usunięciem obecnego régime'u, któremu zawdzięczamy wzrost budżetu z 1.700 miljonów złotych w roku 1926 do przeszło 3 miljardów w r. 1929.

To nieliczenie się z możliwościami płatniczemi gospodarstwa krajowego (równoległe do nieliczenia się z wolą społeczeństwa w dziedzinie politycznej) zostało silnie podkreślone na wstępie do omawianych rezolucyj, słowami:

„wobec dominującego wpływu, jaki system podatkowy wywiera na życie gospodarcze nie powinien on być konstruowany w myśl jakiejś abstrakcyjnej doktryny, ale liczyć się ze strukturą gospodarczą, tak, aby umożliwiał rentowność przedsiębiorstw, decydującą o kapitalizacji".

W myśl powyższej zasady, stwierdzając, że obecne obciążenie podatkowe bardzo dotkliwie daje się odczuwać gospodarce, kongres uznał za konieczne stosowanie jaknajdalej idących oszczędności w wydatkach państwowych, zarówno obecnie, jak i w przyszłości oraz słuszniejszy i bardziej celowy rozkład ciężarów podatkowych.

Gdy koła gospodarcze domagają się od przedstawicieli rządu obniżenia podatków, otrzymują zazwyczaj w odpowiedzi — zapytanie: — „A skąd mamy wziąć pieniądze, jeśli chcecie pomniejszyć nam wpływy z podatków?". Nato kongres dając temsamem dowód swej przezorności i... znajomości ludzi dzisiaj rządzących, z góry odpowiedział, że

„odciążenie podatkowe przyczyni się do ułatwienia warunków rozwoju życia gospodarczego, co w znacznej mierze powinno skompensować skutki obniżenia stawek podatkowych".

Główny nacisk położył kongres oczywiście na konieczność radykalnej reformy tak bardzo niepopularnego podatku obrotowego. Wiadomo, że izby handlowe od dawien dawna walczą o zmianę tego podatku, ale postulaty ich odnosiły stale ten skutek, który odnosi rzucanie grochu o ścianę. Nauczone doświadczeniem, izby wysunęły wprawdzie postulat likwidacji obowiązujących dzisiaj form tego podatku, ale w rezolucji kongresowej z góry dały do zrozumienia, że zadowoliła by je chwilowo — chociażby doraźna reforma podatku obrotowego, o którą izby zabiegają od grudnia ubiegłego roku. Dziesięć miesięcy nie starczyło rządowi „silnej ręki" na dokonanie owej reformy. Ładny to przykład tej tak reklamowanej „współpracy rządu z kołami gospodarczemi"!...

Następnym postulatem kongresu to skasowanie progresji przy opodatkowaniu dochodów osób prawnych i złagodzenie progresji podatku od dochodu osób fizycznych.

Wreszcie domaga się kongres reformy podatku gruntowego w kierunku ustosunkowania go do wydajności gruntu z jednoczesnem skasowaniem progresji i dygresji.

Reasumujemy: sformułowana na kongresie izb p.-h. opinja kół gospodarczych w sprawach bieżącej polityki gospodarczej wogóle, a skarbowej w szczególności stanowi kryterjum dla oceny z jednej strony: szkodliwości obecnych rządów dla gospodarstwa krajowego, — a z drugiej strony: dla oceny wartości programów gospodarczych stronnictw, stających do wyborów.

Podnieść należy zupełną zgodność programu gospodarczego stronnictwa narodowego z postulatami kół gospodarczych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Sytuacja ciężkiego przemysłu chemicznego w Austrji jest bardzo niepomyślna. Zbyt nawozów sztucznych znacznie się zmniejszył w związku z trudną sytuacją rolnictwa. Spadł również do minimum zbyt wszelkiego rodzaju kwasów.

Unje celne

Kształtowanie się międzynarodowych stosunków gospodarczych z punktu widzenia międzypaństwowej wymiany handlowej nastręcza w dobie obecnej cały szereg refleksyj. Oto obserwuje się w wysokim stopniu separatyzm celny, dążący do zapewnienia rynku wewnętrznego dla wyrobów krajowej produkcji. Ten nowy pęd w dziedzinie protekcjonizmu celnego powstał dzięki impulsowi ze strony Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, które podniosły wszystkie swe stawki celne do granic niebywałych, uniemożliwiając wszelki import. Oczywiście to posunięcie Ameryki w dziedzinie wymiany handlowej nie mogło pozostać bez echa w innych państwach, zwłaszcza w tych, które ze Stanów Zjednoczonych przywożą dużo towarów oraz miały dotąd tamże duży rynek zbytu. Z kolei więc przeprowadzono zwyżkę taryfy celnej w Niemczech, aczkolwiek nie w takim stopniu, jak w Stanach Zjednoczonych, w każdymbądźrazie obecne niemieckie stawki celne bardzo utrudniają normalne stosunki tego państwa z zagranicą, czego dowodem służyć mogą protesty szeregu państw, jak np. Polski, Holandji, Rumunji itd.

Nowy pęd protekcjonistyczny wyżej wymienionych państw nie pozostał bez wpływu na klasycznie wolnohandlowe państwo, jakiem jest Anglja. Jakkolwiek umysłowości tamtejszej dotąd były obce zakusy na ograniczenie liberalizmu handlowego w szerszym zakresie, jednakowoż protekcjonistyczne kroki dwóch największych pod względem gospodarczym państw zaczynają i tam niepokoić umysły, a to tembardziej, że bierność bilansu handlowego Anglji poczyniła ostatnio bardzo znaczne postępy. I tam zaczynają się już oglądać za sposobami obrony własnych interesów gospodarczych i zaczyna się widzieć w protekcjonizmie celnym sposób zaradzenia złemu. Problem ten w Anglji starają się niektóre tamtejsze czynniki rozwiązać swoiście, sięgając do znanej angielskiej doktryny, wielkobrytańskiej, mianowicie pragnęliby dla sprawy obrony interesów gospodarczych zjednoczyć całe imperjum, którego poszczególne części mają obecnie pod względem celnym dużo swobody. Obecnie więc jesteśmy świadkami dążności różnych czynników w Anglji do imperjalizmu ekonomicznego. Ciekawą rzeczą jest to, że za tem wypowiadają się nietylko konserwatyści, a z pośród tych szczególnie nowy niedawno powstały ich odłam, t. zw. partja „Unji Imperjalnej", ale również kierunki dotąd bezwzględnie liberalne, jakiemi są np. „Trade - Uniony", czyli robotnicze związki zawodowe, których uchwały na ostatnim kongresie są bardzo znamienne, bowiem wysuwają problem protekcjonizmu celnego w ramach całego imperjum. Jak widzimy więc, dwa wielkie odłamy opinji angielskiej są za protekcjonizmem celnym, należy wobec tego spodziewać się w Anglji rozbratu z dotychczasowym liberalizmem handlowym.

Skoro Anglja zdecyduje się na wyraźny protekcjonizm celny, wtedy większość światowych obrotów gospodarczych będzie pod znakiem utrudnień w daleko większym stopniu niż obecnie. Wobec tego i państwa słabsze gospodarczo oglądać się muszą za sposobami przystosowania się do wytworzonych warunków.

Podkreślić w tem miejscu należy, że zagadnienie protekcjonizmu celnego inny ma ciężar gatunkowy dla państw o rozległym rynku wewnętrznym, a inaczej się przedstawia w państwach niewielkich i słabych ekonomicznie. Stany Zjednoczone, Niemcy i Anglja w ramach swego imperjum, same konsumują większość swoich wyrobów, wewnętrzne więc obroty gospodarcze są miarodajne dla stopnia natężenia pracy społeczeństwa. Dlatego też odgrodzenie się tych państw murem celnym od zagranicy życiu gospodarczemu stosunkowo niewiele zaszkodzi. Zupełnie inaczej sprawa wygląda dla państw o małym rynku wewnętrznym, posiadającym nieraz produkcję jednostronną, np. wyłącznie rolniczą, względnie przemysłową. — Państwom tym grożą przeto wielkie trudności gospodarcze w razie wysokiego protekcjonizmu celnego ze strony państw dużych. Dlatego też koncepcja Pan-Europy z punktu widzenia gospodarczego ma wielkie uzasadnienie, ponieważ dąży do stworzenia z Europy jednego wielkiego obszaru celnego, w którego ramach swobodniej mogłaby się odbywać praca gospodarcza, na podobieństwo obszaru Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Koncepcja ta jednakowoż w swej realizacji spotyka obecnie na drodze przeszkodę w postaci nowego pędu protekcjonizmu celnego. Dlatego też trudno sobie narazie wyobrazić, jakie będą losy Pan-Europy, w każdymbądźrazie pewną rzeczą jest, że obecne dążenia protekcjonistyczne ze strony państw dużych zmuszają państwa słabsze do zastanowienia się nad środkami zaradczemi na najbliższą metę, zanim z projektów pan-europejskich coś się wyłoni.

Taktyce państw dużych państwa małe zmuszone będą przeciwstawić środki obrony analogiczne, ale nie każde zosobna, lecz wspólnie, stwarzając większe obszary celne, ujmujące terytorja szeregu państw w unje celne. Ten sposób samoobrony gospodarczej państw słabszych w danych warunkach jest jedynie celowy, ponieważ drogą stworzenia jednego większego rynku wewnętrznego w ramach dużego obszaru celnego ułatwi pracę gospodarczą. Zresztą grupowanie się państw w unje celne będzie stopniowem zbliżaniem się do ideału, jakim jest ogólna unja europejska, której stworzenie narazie jest trudne.

Unja celna jako koncepcja gospodarcza sama w sobie nie jest rzeczą nową, gdyż w praktyce światowej ma cały szereg zastosowań. Tego środka gospodarczego chwyta się wtedy, gdy się chce zaprowadzić w życiu gospodarczem pewnego większego obszaru porządek na miejsce dezorganizacji, tkwiącej w zbyt licznych granicach celnych. Przykładem bardzo pouczającym z tego zakresu było powstanie Rzeszy Niemieckiej, która to unja celna umożliwiła Niemcom osiągnięcie obecnego rozwoju gospodarczego.

Im prędzej koncepcja unij celnych znajdzie zastosowanie w Europie, tem prędzej nasz kontynent wyjdzie z powojennego marazmu gospodarczego. Oczywiście przy realizacji unij celnych są również trudności, będące przedewszystkiem natury politycznej. Jednakowoż wzgląd na konieczność osięgnięcia dobrobytu poszczególnych narodów winien decydować w kierunku ugodowym przy odnośnych pertraktacjach. W unje celne przedewszystkiem winny się łączyć państwa o małych przeciwnościach politycznych oraz o uzupełniających się strukturach gospodarczych, gdyż tego rodzaju unje są najtrwalsze. Polska jest w tem szczęśliwem położeniu, że ma szereg państw z północy i południa, z któremi mogłaby bez szkody dla siebie stworzyć duży obszar celny. Jako nawiązanie do poczynań w tym kierunku możnaby uważać niedawno odbytą konferencję rolniczą w Warszawie, trzebaby tylko nawiązany już kontakt mocniej utrwalić i dążyć do zrealizowania w postaci unji celnej.

C.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Dochody niewiadomego pochodzenia.** Ustawa o podatku dochodowym zezwala na oparcie wymiaru na oznakach zewnętrznych (wydatkach) w tym wypadku, gdy posiadane materjały o dochodzie są niedostateczne t. j. nieproporcjonalne do wydatków. Takich dochodów ustalono w 1928 r. 2,5 milj. zł., u 4430 płatników. Z uprawnienia tego skorzystała w trzech czwartych Izba skarbowa w m. Warszawie (2398 płatników i 1.945 tys. dochodu). Przeciętny dochód płatnika wyniósł 7.109 zł, i podatek 554 zł. z wyjątkiem Łodzi, gdzie 32 płatników ustalono po 18,6 tys. dochodu i 2288 zł. podatku.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Walny zjazd delegatów Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu.** Pomorski Zw. Towarzystw Kupieckich, znany ze swej ruchliwości, przejawiającej się nietylko na terenie handlowym, lecz również w życiu ogólno-gospodarczem Pomorza, zwołuje walne zebranie delegatów swojego Związku na dzień 28 września do Tczewa. Przedmiotem obrad naczelnej instytucji kupiectwa pomorskiego będzie sprawozdanie za 11 rok działalności Związku oraz powzięcie szeregu uchwał, odnośnie dalszych prac organizacji. Obrady walnego zgromadzenia będą w tym roku nosiły charakter ściśle wewnętrzny.

(k) **Przed otwarciem Targów Wileńskich.** Dnia 9 bm. na terenie Targów Północnych w Wilnie zgromadzili się bardzo licznie przedstawiciele prasy wileńskiej i zamiejscowej, których w trakcie zwiedzania terenów informowali członkowie komitetu wykonawczego i dyrekcji Targów o stanie kampanji targowej. Dyr. Targów, inż. Łuczkowski, w szczegółowej relacji podkreślił pomyślny wynik prac przygotowawczych, wykazując cyfrowo rozrost II Targów Północnych w stosunku do pierwszego tego rodzaju przedsięwzięcia Wilna w r. 1928. Na Targach reprezentowane są wszystkie rodzaje wytwórczości ogólnopolskiej, obliczonej na podaż i popyt na rynku wileńskim. Szereg firm krajowych wzniósł własne okazałe pawilony.

(k) **Wskaźniki kosztów żywności w miastach Polski.** Według danych Głównego Urzędu Statystycznego wskaźniki kosztów utrzymania w większych miastach Polski w lipcu rb. kształtowały się następująco (za podstawę obliczeń przyjęto wskaźniki z r. 1927 — 100,0): wskaźnik dla całej Polski wynosił 84,7, m. st. Warszawa — 87,0, Łódź — 82,8, Sosnowiec — 89,0, Lublin — 78,1, Wilno — 85,6, Poznań — 86,4, Bydgoszcz — 90,1, Katowice — 87,1, Kraków — 87,6, Lwów 78,0.

(k) **Handel polsko - czeskosłowacki w pierwszem półroczu r. b.** Według statystyki polskiej import z Czechosłowacji do Polski w pierwszem półroczu rb. wynosił 1 096 945 q wartości 82 839 000 zł, a eksport z Polski do Czechosłowacji 6 396 977 q wartości 114 145 000 zł. Saldo dodatnie na korzyść Polski stanowi więc 31 306 000 zł. W imporcie z Czechosłowacji największą pozycję stanowią materjały i wyroby włókiennicze (17 086 000 zł), dalej produkty zwierzęce (13 901 000 zł), metale i wyroby metalowe (7 460 000 zł), maszyny i aparaty (6 734 000 zł) i inne. W eksporcie naszym do Czechosłowacji pierwsze miejsce zajmują zwierzęta (41 702 000 zł), dalej paliwo, ropa i pochodne (20 309 000 zł), drzewo i wyroby (13 278 000 zł), produkty spożywcze (11 613 000 zł), materjały i wyroby włókiennicze (8 210 000 zł), metale i wyroby metalowe (6 161 000 zł) i t. d.

(k) **Wkłady oszczędnościowe w P. K. O.** w sierpniu rb. wykazują dalszy wzrost zarówno ilości wydanych książeczek jak i ilości złożonego kapitału. W ciągu miesiąca sprawozdawczego wydała P. K. O. 17.674 nowych książeczek oszczędnościowych = ogólna liczba czynnych książeczek wyniosła w dniu 31. 8. — 509.135, zaś łącznie z książeczkami z okresu waloryzacji = 551.270. Kapitał oszczędnościowy, złożony na tych książeczkach wzrósł w ciągu miesiąca o dalsze 3.558.520 zł. i wynosił na ultimo sierpnia 200.071.282, zaś łącznie z wkładami z okresu waloryzacja wynosił zł. 233.667.492 zł.

Z ZAGRANICY

(z) **W przededniu założenia międzynarodowego banku dla kredytu ziemskiego.** Według wiadomości berlińskich, sprawa założenia banku międzynarodowego dla kredytu ziemskiego ma być w najbliższych dniach definitywnie załatwiona. Nowa instytucja będzie pracowała pod firmą „Centralne Towarzystwo dla Interesów Gruntowych". Bank dla wypłat międzynarodowych odegra przytem analogiczną rolę, jak przy pożyczce Younga.

(z) **Światowa produkcja chemiczna.** Niemiecka komisja ankietowa opublikowała zebrane przez siebie dane dotyczące światowej produkcji chemicznej. Jej wartość wzrosła z 10 miljardów marek w r. 1913 do 22 miljardów w r. 1927, przyczem największy wzrost przypada na Stany Zjedn., których udział w produkcji wynosi 43,4 proc. Prawie zatem połowa produkcji chemicznej wartości około 10 miljardów marek przypada obecnie na to jedno państwo. Drugie miejsce zajmują Niemcy (16,5 proc.), trzecie Wielka Brytanja (10,5 proc.), czwarte Francja (6,9 proc.) Na wszystkie pozostałe kraje świata razem przypada 22,7 proc. Wśród produktów n aczoło wysuwają się wyroby farmaceutyczne, ich wartość wynosi 3 miljardy marek, potem idą farby mineralne (2,5 miljarda), sztuczny jedwab (2 miljardy), i inne. Produkcja azotu przedstawia wartość 1,5 miljarda, ostatnie zaś miejsce zajmują barwniki anilinowe, reprezentujące zaledwie 3 proc. całej produkcji chemicznej.

(z) **Ile wydają turyści amerykańscy?** Jak wynika z bilansów płatniczych U. S. A., wydali turyści amerykańscy milj. dol.: w r. 1922 — 445, w r. 1923 — 444, w 1924 — 533, w 1925 — 585, w 1926 — 623, w 1927 — 696, w 1928 — 804, w 1929 — 839 milj dol. Jest to zatem, jak widzimy, bardzo poważne obciążenie bilansu płatniczego, przekraczającego obecnie sumę 800 milj. dol. rocznie, a zatem naogół większe od dodatniego salda amerykańskiego bilansu handlowego.

Z WYDAWNICTW

(w) **Roczne sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy.** Ostatnio ukazało się w druku sprawozdanie o położeniu i rozwoju życia gospodarczego okręgu Izby w Bydgoszczy za ub. rok. Zawiera ono poza wstępem, następujące działy: przemysł, handel, banki, komunikacje, oraz statystykę, obejmującą szereg tablic. Bogata treść powyższego sprawozdania stanowi niewątpliwie dalszy poważny przyczynek do naszej literatury gospodarczej.

Wielka manifestacja narodowa w Ostrowie przeciw zakusom niemieckim na granice Polski, odbyta ub. niedzieli na rynku miejskim

U bram nowego świata

Przed wejściem do „ziemi obiecanej" — Wyspa wyrzutków — Tragiczny los dziecka

Opodal wejścia do portu nowojorskiego znajduje się maleńka wyspa: Ellis Island Dla tych z pośród emigrantów, którym dla jakichkolwiek powodów wzbronione zostało wylądowanie na ziemi „obiecanej", stanowi ona poniekąd miejsce zesłania Oto co w jednem z pism londyńskich opowiada o Ellis Island pewien dziennikarz:

Uzyskawszy od właściwych władz pozwolenie na zwiedzenie tego zakątka „wyrzutków", nagromadzonych tam z całego świata, udałem się do Elli Island, by przyjrzeć się warunkom, w jakich żyją ci nieszczęśliwi deportowani Towarzyszący mi urzędnik dawał chętnie wszelkie wyjaśnienia.

— Jak panu wiadomo — rzekł — wszystkie osoby przybywające do Stanów Zjednoczonych, poddawane są ścisłym badaniom lekarskim. Ekspertyza ta przeprowadzoną zostaje z całą surowością i ci jedynie, którzy egzamin zdadzą „celująco", mają możność wstąpienia na ziemię Waszyngtona.

Notując sobie w pamięci szczegóły opowiadane przez mego towarzysza, rozglądałem się po minjaturowej wysepce, wielkością nie przewyższającej naszego placu Trafalgarn w Londynie. Wszystko wokoło robiło przygnębiające wrażenie: te ponure budynki, mające wygląd baraków wojskowych, te liczne parkany przedzielające poszczególne zabudowania, placyki i przejścia, żywo przypominały jakąś ufortyfikowaną placówkę, czy nawet więzienie. I w rzeczy samej „deportowani" cieszą się tutaj nie wielką swobodą. O pewnych porach dnia zezwala im się użyć przechadzki, pograć w piłkę... Pozatem czas swój spędzają w ubikacjach, bliźniaczo podobnych do cel więziennych.

Smutne moje refleksje nagle przerwane zostały wesołym śmiechem. Drogę zabiegła nam mała, może 12-letnia, śliczna dziewczynka. Uśmiechając się, podniosła ku mej twarzy swoją laleczkę i zawołała:

— Patrz pan, to jest moje dziecko! Wszak do mnie podobne?

Mówiła płynnie po angielsku, tak że byłem przekonany, że jest pochodzenia brytyjskiego. Pogłaskałem jej kędzierzawą główkę. Po chwili młoda „matka z dzieckiem", skacząc wesoło, pobiegła za rzuconą przez kogoś piłką.

— Dlaczego — zagadnąłem mego przewodnika — to dziecko znajduje się tutaj?

Urzędnik przystanął i, zamiast odpowiedzi, znacząco zakreślił kółko na swem czole.

— Widzi pan — rzekł — my tutaj przywykliśmy wysłuchiwać tragicznych historyj ludzi, przebywających na Ellis Island, ale żadna z nich nie da się porównać ze smutnym losem tej nieszczęśliwej dziewczynki. Przybyła do Ameryki wraz z matką — z Rosji. Ojciec jej wyemigrował był przed kilku laty do Stanów Zjednoczonych, gdzie znalazł dobre zarobkowanie, wobec czego zapragnął sprowadzić z kraju żonę i dziecko. I tak przybyły one, po długotrwałej morskiej podróży na statku emigracyjnym. U bram Nowego Świata, jak zwykle, zatrzymano wychodźców i „posortowawszy" ich w myśl obowiązujących przepisów, puszczono kolejno przed srogi aeropag funkcjonarjuszów urzędu imigracyjnego. Rozpoczęło się badanie lekarskie. Matkę — Rosjankę uznano za normalną i przepuszczono przez żelazną barjerę. Natomiast córce, jako umysłowo chorej, wstępu zabroniono. Dla nieszczęśliwej kobiety zrodził się teraz straszny dylemat: wracać wraz z dzieckiem do Europy, bez grosza, na niechybną nędzę i poniewierkę, lub też pozostawić córkę w Ellis Island i samej połączyć się z mężem.

Po długiem zmaganiu się z sobą, w końcu obrała to ostatnie, żywiąc być może nadzieję, że w jakiś sposób zdoła, wraz z mężem, pokonać piętrzące się trudności. I któregoś dnia, z partją ‚zaakceptowanych" emigrantów odjechała do Nowego Jorku. Od tego czasu minął zgórą rok, a mała Sonja wciąż jeszcze przebywa tutaj i zapewne pozostanie na tej wyspie do końca życia!...

— Jakto — zawołałem zdziwiony i oburzony zarazem — więc rodzice nic nie przedsięwzięli, aby swe dziecko wydostać z tej ohydnej miejscowości?

— I owszem — odparł urzędnik — robili co było tylko możliwem. Ale wszystko na nic się zdało. Urząd Imigracyjny skrępowany przepisami prawnemi, nic uczynić nie mógł, a zaofiarował się jedynie odesłać dziewczynkę na koszt własny do Rosji. Atoli kiedy zwrócono się do rodziców o paszport dziecka, potrzebny do umożliwienia mu powrotu do kraju, okazało się niestety, że ważny ten dokument zaginął. Biedna istotka musi zatem tutaj pozostać — przez całe życie. Chyba, że kiedyś wyzdrowieje na umyśle. Wówczas będzie mogła przebyć tę milę drogi wodnej, dzielącą ją od rodziców.

Pod przygnębiającem wrażeniem — kończy dziennikarz — opuszczałem Ellis Island. Kr.

Powrót Robinsonów

Kolonizacja jest dumą i siłą Anglików. Z jednakową stanowczością i samozaparciem wyspiarze brytyjscy zakładają swe ogniska domowe w upalnej Afryce, w malarycznych Indjach, mroźnej Kanadzie i na opuszczonej przez Boga i ludzi skalistej wysepce Tristan da Cunha. Nie zdarzało się niemal nigdy, aby potomkowie kolonistów angielskich opuścili swą kolonję. Pierwszy taki wypadek zaszedł obecnie. I rzecz dziwna: do Anglji powrócili koloniści nie z dalekich krajów, lecz z wysepki, oddalonej od wybrzeża Szkocji zaledwie o kilkaset mil.

Wyspa św. Kildy znajduje się na północnych wodach oceanu Atlantyckiego. Odkryta przed tysiącem lat przez połowiaczy wielorybów, mała ta kamienista wysepka powoli została zaludniona przez szkockich rebeljantów, których naczelnicy klanów górskich wydalali na zesłanie, i przez tych wędrownych glob-trotterów, którym obrzydło życie cywilizowane.

Nieliczna ludność wysepki św. Kildy wiodła prymitywny żywot. Skalisty grunt nie był zbyt podatny do produkowania zboża. Brak łąk uniemożliwiał hodowlę bydła na większą skalę. Żywiono się dzikiem ptactwem i mięsiwem tchórza, który był dla samotnych wyspiarzy również jedynem źródłem tłuszczu. Przez sześć miesięcy długiej i surowej zimy kilkudziesięciu mieszkańców wyspy odciętych było od całego świata. W ciągu pozostałych sześciu miesięcy przypadkowy okręt lub rybackie stateczki mogły zawitać na samotną wyspę raz lub dwa razy.

A jednak „Robinsoni" św. Kildy mieszkali na wysepce od setek lat. Walczyli z burzami i niepogodą, z falami Atlantyku i głodem, z tęsknotą za ludźmi i życiem cywilizowanem. Na gołych skałach maleńkiej wysepki trzymał ich nerw kolonizatorski, cechujący Anglików.

W tym roku uprzykrzyli sobie samotność. Kilkadziesiąt rodzin postanowiło wrócić do szkockiej macierzy. Dwa okręty zawitały do zatoki Botanicznej, załadowały „całą" ludność wyspy św. Kildy z „prezydentem" lilipuciej kolonji Fergusonem, b. pocztmistrzem, nauczycielem, kaznodzieją, misjonarzem, gubernatorem wyspy i jej jedynym sędzią na czele. Na opuszczonych skałach pozostały tylko samotne domki i mnóstwo ptaków.

Tak odbyła się ewakuacja św. Kildy. Po raz pierwszy Anglicy ustąpili z „kolonji". Wyparł ich nie wróg i nawet nie surowa natura, lecz... samotność i tęsknota za ludźmi. h.

Mały owad — rekordzistą w dźwiganiu ciężarów

Oddawna znaną było rzeczą, że niektóre owady posiadają niezwykłą siłę i mogą dźwigać ciężary kilkadziesiąt nawet razy przewyższające ciężar ich własnego ciała. Jednakże wszystkie tego rodzaju rekordy znane uczonym dotychczas, bledną wobec wręcz nieprawdopodobnej siły maleńkiego owadu australijskiego, zwanego „earwig". Jak stwierdził znany angielski przyrodnik dr. J. Ward, malutki ten owad jest w stanie ciągnąć za sobą ciężar, przewyższający 530 razy jego własną wagę. Aby mieć pojęcie o fenomenalnej sile tego owadu, wystarczy uświadomić sobie, że gdyby człowiek posiadał taką samą stosunkowo siłę, to byłby w stanie, przyjmując przeciętną wagę mężczyzny na 70 klg., ciągnąć za sobą 37.000 kilogramów, czyli 37 tonn. Jakże mizerne są ludzkie rekordy w dźwiganiu ciężarów wobec rekordu tego maleńkiego owadu. (R. C.)

Cmentarz dla psów-przewodników

Jak wiadomo, w Niemczech jest kilkadziesiąt tysięcy niewidomych inwalidów wielkiej wojny. Od dłuższego już czasu otrzymują oni specjalnie tresowane psy, które służą im za przewodników. Ilość takich psów-przewodników, dzięki swej inteligencji znakomicie spełniających swe zadanie, stale wzrasta i niewidomy przeprowadzony przez ulice miasta przez psa jest zjawiskiem stale spotykanem. Uznając zasługi tych wiernych towarzyszy nieszczęśliwych ofiar wojny, pewien zamożny kupiec berliński, niejaki Brauschütz ofiarował obszerny plac na przedmieściu Berlina na urządzenie cmentarza dla psów-przewodników niewidomych. Urządzeniem cmentarza zajęło się niemieckie towarzystwo opieki nad zwierzętami (R. C.)

Dlaczego teatry angielskie mało grają Szekspira

Bernard Shaw zapytany przez pewnego dziennikarza, czem tłumaczyć należy fakt, że utwory Szekspira stosunkowo większem powodzeniem cieszą się obecnie na scenach zagranicznych niż w Anglji, odpowiedział, że główną przyczyną jest język utworów Szekspirowskich, mocno przestarzały i dla wielu współczesnych Anglików trudny do zrozumienia. Wysiłek wkładany w zrozumienie i odczucie tekstu z przed trzystu zgórą lat poważnie absorbuje współczesnego widza angielskiego, utrudnia znacznie zrozumienie sztuki i redukuje wrażenie estetyczne. Natomiast w przekładzie, zwłaszcza dobrym i współczesnym przekładzie, Szekspir porywa i oczarowywa widzów. Stopień popularności utworów szekspirowskich zagranicą całkowicie zależy od jakości przekładu: im bardziej dobry i świeższy jest przekład, tem powodzenie sztuki jest większe. (R. C.)

Z różnych stron Polski

Popełnił samobójstwo aby nie chodzić do szkoły

Pod przejeżdżający pociąg osobowy na szlaku Gołonóg—Strzemieszyce rzucił się w celu samobójczym 15-letni Jan Krupa, uczeń szkoły powszechnej w Gołonogu.

Chłopiec doznał tak ciężkich obrażeń, że w drodze do szpitala zmarł.

Młodociany samobójca był uczniem 7-go oddziału szkoły powszechnej i uczył się bardzo dobrze. Z chwilą rozpoczęcia się nowego roku szkolnego chłopiec kategorycznie oświadczył rodzicom, że do szkoły nie będzie uczęszczał. Nie pomogły ani prośby, a nawet groźby i chłopiec trwał przy swem postanowieniu, nie podając jednocześnie powodu, dla którego nie chciał się nadal uczyć. Wreszcie rzucił się pod pociąg w celu samobójczym, aby w ten sposób uwolnić się od chodzenia do szkoły.

Ruch portu w Gdyni w miesiącu sierpniu.

Według obliczeń przybyło do portu gdyńskiego w miesiącu sierpniu statków 237 o ogólnej pojemności 216.955 ton, wyszło 232 o pojemności 216.214 t. Wywieziono 261.269 t węgla eksportowego, 12.974 t węgla bunkrowego, 535 t koksu, 6.921 t cukru 430,6 t masła, 1.216 t ryżu polerowanego, 9 t nasion, 34,7 t jaj, 1.415 t szynek i bekonów, 74,7 t bławatów, 150 t cementu, 906 t wytłoków buraczanych, 534 t drobnicy, 441,9 t mąki ryżowej i 250 t siarczanu amonu. Ogółem wywieziono z portu w sierpniu 287.286 t towarów, w lipcu 292.088 t.

Przywieziono 25.135 t tomasyny, 31.990 t złomu żelaznego,, 8.099 t ryżu surowego, 1.489 t kamienia, 60 t kaszy pszennej, 252,5 t smalcu, 14 t maszyn, 434 t drobnicy 42 t poczty, 290 t cukru 3.250 t rudy żelaznej i 2.718 t fosfatów. Ogółem przywieziono w sierpniu do portu 73.804 t towarów. (W poprzednim miesiącu 74.331 t). Ogólny obrót w sierpniu przedstawia się następująco: 361.090 t towarów. Pozatem pasażerów przyjechało 1.011, wyjechało 2.890.

Pod względem bandery zawinęło do portu statków: polskich 38, szwedzkich 74, gdańskich 14, niemieckich 42, duńskich 17, norweskich 15, łotewskich 13, francuskich 8, angielskich 5, amerykańskich 3, estońskich 2, fińskich 2, austrjacki 1, belgijski 1, holenderski 1.

Budowa kolonji robotniczej w Grabowie.

Na posiedzeniu gdyńskiej rady miejskiej uchwalono zaciągnąć pożyczkę inwestycyjną w sumie 4.100.000 zł oraz zaciągnąć pożyczkę krótkoterminową w kwocie 800 tysięcy zł na budowę kolonji robotniczej w Grabowie pod Gdynią.

Pamięci Sobińskiego

Sekcja wschodnia zarządu głównego T. S. L. we Lwowie i Komitet budowy Szkoły im. Sobińskiego w Kozielnikach ogłaszają następujący apel:

Tragiczna śmierć Kuratora Sobińskiego wywołała w społeczeństwie Polskiem odruch godny polskiej kultury — w żywy ująć pomnik postać obywatela„ co grozb się nie uląkł i życie dał w obronie praw naszej Ojczyzny.

Na wschodniej granicy Wielkiego Lwowa jest wieś Kozielniki, zamieszkała przeważnie przez ludność robotniczą, tak ubogą, że nie stać ją na szkołę. Dzieci uczą się tam w izbie stoczonej grzybem i podpartej belkami. W tej to wsi obok pamiątkowego krzyża z datą roku 1846 rosną mury nowoczesnej szkoły i ochrony imienia Sobińskiego. To żywy pomnik.

T. S. L. przyjmując powierzony mu mandat budowy tego pomnika stanęło u kresu sił swoich. Wyciągniete pod zrąb mury pochłonęły składkę społeczeństwa, subwencje T. S. L. i ofiarną współpracę ludności Kozielnik. Do nakrycia murów dachem potrzeba jeszcze 25.000 zł. Dziś, gdy duchowi krewni morderców Sobińskiego palą nasze zagrody i zebrane plony, a społeczeństwo ruskie nie znajduje na potworne zbrodnie ani słowa potępienia, musimy odpowiedzieć odwetem godnym naszej starej polskiej kultury i na dokończenie pomnika zebrać potrzebną kwotę.

Ruch na polskich linjach lotniczych

Samoloty polskich linij lotniczych „Lot" odbyły w ciągu sierpnia rb. 515 lotów linjowych, normalnych i dodatkowych. W lotach tych aparaty przewiozły 1.558 pasażerów, 32.910 kg. towarów (4.538 kg. gazet, 14.506 kg. bagażu pasażerów, oraz 13.866 kg. frachtu), oraz 3.941 kg. poczty, t j. około 200 tysięcy listów.

Ponadto aparaty „Lotu" dokonały 59 lotów okrężnych nad lotniskami, w których wzięło udział 217 osób.

Ogółem samoloty P. L. L. „Lot" przeleciały w ciągu sierpnia w lotach normalnych i dodatkowych 133 184 klm., w lotach nad lotniskami 2.711 klm., razem 135.895 klm.

Regularność lotów wynosiła przeciętnie 99,8 proc., bezpieczeństwo zaś 100 procent.

ŻYCIE SOKOLE

Z Okręgu Poznańskiego

Zlot obwodowy w Tarnowie Podgórnem z okazji 5-lecia Jankowic i Lusówka

Odbyty w niedzielę 31 sierpnia w Tarnowie Podgórnem zlot obwodowy, w połączeniu z obchodem 5-lecia gniazd w Jankowicach i Lusówku, był wspaniałą manifestacją tężyzny i sprawności sokolej oraz gorącego ducha narodowego także wśród naszych gniazd wiejskich. Wielka ta wieś, dawniej mocno zniemczona przez kolonizację, nie widziała jeszcze podobnej uroczystości, to też dzisiejsza jej ludność polska z tem większą serdecznością odnosiła się do naszych Sokołów.

Rano zgromadziły się drużyny sokole na rynku, skąd w okazałym pochodzie, liczącym około 350 druhów i druhen, udano się do Kościoła na nabożeństwo, które odprawił kapelan okręgowy ks. prob. Bajerowicz z Ceradza Kościelnego, i który wygłosił również gorące przemówienie do zgromadzonego Sokolstwa. Z kościoła powrócono na rynek, gdzie dh. wiceprezes okr. Bytter dokonał otwarcia zlotu, poczem wygłosili jeszcze gorące przemówienia wiceprezes Dzielnicy dh. Zygmunt Pluciński, będący równocześnie prezesem Gniazda w Lusówku, oraz p. generał Dowbor - Muśnicki. Następnie udano się na salę Czerwonego Krzyża, gdzie pod przewodnictwem dha prezesa Plucińskiego odbyło się uroczystościowe zebranie, zainaugurowane bardzo udatnym występem miejscowego Koła śpiewackiego. Treściwe sprawozdanie z 5-letniej działalności Gniazd Lusówka i Jankowic wygłosili dh. Herlikowski i Jankowiak, poczem nastąpiło wręczenie dyplomów pp. Dziewulskim z Jankowic z uznaniem i podziękowaniem za stałą życzliwą współpracę z tamtejszem Gniazdem; listy pochwalne otrzymało również kilku druhów za gorliwą pracę. Dh. Dziewulski mianowany został honorowym prezesem. Następnie przemawiali delegaci miejscowych towarzystw, wyrażając Sokolstwu swe sympatje i życzenia oraz dhna Dobroczyńska imieniem Dzielnicowego Wydziału Sokolic, wiceprezes dh. Bytter imieniem Okręgu, ks. prob. Bajerowicz, dh. Gustaw Lewandowski i dh. prez. Pluciński. Przemówienia te, wygłoszone w mocnych słowach, podkreślały zdecydowane pogotowie Sokolstwa i całego narodu do obrony zagrożonych granic a rezultatem było uchwalenie wśród ogólnego aplauzu następującej rezolucji:

„Zebrani w dniu 31. 8. 30. na uroczystości 5-letniego istnienia Gniazd sokolich Jankowice — Lusówko w Tarnowie Podgórnem zakładamy energiczny protest przeciwko wszelkim zakusom zaborczym, których wyrazem były w ostatnich dniach mowy ministra Rzeszy Niemieckiej. Wszystkiemi siłami przeciwstawimy się wszelkiej próbie naruszenia granic naszej Ojczyzny i o ile potrzeba zajdzie, bronić ich będziemy do ostatniej kropli krwi".

Po południu o godz. 4 rozpoczęły się w Ogrodzie Ludowym publiczne ćwiczenia gimnastyczne, na które przybył także prezes Dzielnicy dh. Wolski oraz prezes Okręgu Rogozińskiego dh. Roskosz, wróciwszy z uroczystości zamknięcia obozu w Skrzynkach. Program obejmował ćwiczenia wolne wcale pokaźnych zastępów młodzieży żeńskiej i męskiej, druhen i druhów oraz ćwiczenia na prężniku i poręczach. Ćwiczenia wykonano sprawnie, świadcząc o dobrem i pilnem przygotowaniu i stale postępującem wyszkoleniu technicznem. To też huczne oklaski, jakiemi licznie zgromadzona publiczność darzyła poszczególne drużyny, były w zupełności zasłużone.

Po ukończeniu ćwiczeń wkroczyły na boisko wszystkie drużyny ćwiczące ze sztandarem okręgowym, poczem dh. prezes Dzielnicy przyjął raport od zast. nacz. okr. dha Wasilewskiego, wygłaszając następnie krótkie gorące przemówienie do zgromadzonych drużyn, zakończone gromko powtórzonym okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej oraz odegraniem przez orkiestrę hymnu narodowego. Następnie dh. sekr. Jaśkowski im. Okręgu podziękował miejscowej ludności oraz okolicznemu obywatelstwu za okazane przez liczny udział sympatje dla Sokolstwa, prosząc zarazem o życzliwe poparcie dla nowego Gniazda sokolego, które w dniu 7 września założone zostanie w Tarnowie Podgórnem. Odpowiedzią były okrzyki: „niech żyje Sokolstwo"! Wreszcie dh. prez. Roskosz złożył serdeczne pozdrowienie od kresowego Okręgu Rogozińskiego, a dh. nacz. Wasilewski wyraził ćwiczącym uznanie za okazaną pilność i sprawność, poczem drużyny dziarskim krokiem opuściły boisko, żegnane owacyjnemi oklaskami publiczności. Organizacja zlotu, którą pod względem technicznym kierował dh. zast. nacz. okr. Wasilewski, a pod względem administracyjnym członek zarządu okr. dh. Ig. Bartkowiak, była dobra. Wieczorem odbyła się na sali ochocza i harmonijna zabawa.

Uroczystości w Kostrzynie

Jedyną w swym rodzaju uroczystość obchodzić będzie w dniu 21 września miasto Kostrzyn. W dniu tym zjadą do niego przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, związkowych sokolich oraz liczne drużyny sokole, aby uczestniczyć w akcie poświęcenia nowowybudowanej sali gimnastycznej.

Stale rozwijające się gniazdo sokole w Kostrzynie, posiadające własne boisko, odczuwało ogromny brak własnego ogniska. Inicjatywa zarządu w kierunku wybudowania sokolni doznała bardzo przychylnego poparcia ze strony p. Józefa Wadyńskiego, członka gniazda miejscowego, prawdziwego przyjaciela młodzieży, niestrudzonego pracownika na niwie sokolej. Jego to zabiegom zawdzięcza Sokół uzyskane na budowę subwencje z Wydziału Powiatowego w Środzie, z Rady miejskiej Kostrzyna, oraz z f-my „Rolnik" w Kostrzynie, które umożliwiły przystąpienie do budowy sokolni. Protektorat nad budową objął p. starosta pow. średzkiego Różański, w skład komitetu honorowego weszły najpoważniejsze osobistości miasta i okolicy. Szczególnie przychylnego poparcia doznał Sokół ze strony okolicznego ziemiaństwa z p. Adolfem hr. Bnińskim z Gułtów i p. Ignacym hr. Mielżyńskim z Iwna na czele, które darami i przez bezpłatną zwózkę kamieni i żwiru razem z włościaństwem przyczyniło się do realizacji zamierzonego dzieła. Z jakim zapałem i poświęceniem zabrał się Komitet wykonawczy do pracy, świadczy dumnie wznoszący się gmach, zbudowany w tak krótkim czasie.

Zarząd Tow. gimn. Sokół w Kostrzynie ze swym niestrudzonym prezesem p. Romanem Tomaszewskiem na czele czyni starania, aby uroczystość poświęcenia sokolni w dniu 21 września br. wypadła jak najwspanialej. Program tejże uroczystości przewiduje m. in. uroczyste nabożeństwo, akademję, wyścig kolarski z udziałem zawodników pozamiejscowych, atrakcyjny mecz piłki nożnej drużyny kostrzyńskiego Sokoła z A-klasową drużyną Sokół-Leszno, efektowne pokazy ćwiczeń gimnastycznych zakończone piramidami i odpaleniem sztucznych ogni. Sądzić należy, że obywatelstwo Kostrzyna i okolicy weźmie gremjalny udział w uroczystości, a poparcie z jego strony doda zarządowi bodźca do dalszej owocnej pracy na terenie wychowania fizycznego młodzieży.

Zamknięcie obozu w Skrzynkach

Uroczyste pożegnanie kursistów

Ostatni dzień sierpnia — piękny, ciepły i słoneczny — zgromadził w malowniczo położonej leśniczówce w Skrzynkach starszyznę sokolą oraz grono gości, pragnących uczestniczyć w zakończeniu kursu męskiego oraz zamknięciu obozu, który przez cały miesiąc sierpień gościł 58 druhen oraz 29 druhów w dwóch odrębnych 2-tygodniowych oddziałach. Przybył więc naczelnik Związku dh Fazanowicz, który darzył obóz w Skrzynkach stale swą życzliwą opieką i cenną współpracą instruktorską; z Przewodnictwa Dzielnicy obecni byli dh prezes Wolski, zast. sekr. dh Sporakowski oraz dh wiceprezes Stoiński, który podczas kursu druhów prawie stale przebywał w obozie, kierując jego sprawami administracyjnemi i gospodarczemi, przyczem zaskarbił sobie u kursistów szczere przywiązanie oraz zaszczytne miano „ojca obozu". Pozatem widzieliśmy m. i. prezesa Okr. Rogozińskiego, dh Roskosza, który odwiedził obóz, aby osobiście i naocznie zaznajomić się z jego organizacją i jego życiem.

Rano o godz. 9 wzięli kursiści udział w nabożeństwie w kościele parafjalnym w Łodzi, którego proboszcz, ks. Adamski, stale otaczał obóz życzliwą duszpasterską opieką, a przed kilku dniami jeszcze odwiedził drużynę sokolą w towarzystwie naczelnego kapelana Dzielnicy Wielkopolskiej, ks. prałata Prądzyńskiego, oraz ks. prob. Putza i ks. prof. Baranowskiego. Po powrocie z kościoła drużyna stanęła w szeregu na boisku obozowem, a po odebraniu raportu od dyżurnego wygłosił dh prezes Wolski dłuższe przemówienie, w którem uwydatnił doniosłe znaczenie kursów obozowych tak pod względem gimnastycznym, jak i wychowawczym oraz złożył serdeczne podziękowanie wszystkim tym, którzy przyczynili się do urządzenia i znakomitego powodzenia obozu, czy to przez ofiarną pomoc gospodarczą, czy też przez współpracę instruktorską, wykładową lub administracyjną. Zamykając obóz i żegnając kursistów, wzywał ich dh prezes w gorących słowach do dalszej wytrwałej pracy w swych gniazdach w wiernej służbie sokolej dla Polski, na której cześć wzniesiono gromki okrzyk „niech żyje!", powtórzony wielokrotnem echem wśród knieji leśnej.

Kurs ukończony, obóz zamknięty. Nastąpiła jeszcze tylko serdeczna, żywiołowa owacja dla naczelnika Związku oraz prezesa i wiceprezesa Dzielnicy, potem w pospiechu zjedzony obiad, jszcze jedno krótkie, serdeczne pożegnanie i niebawem zaciszną leśną dróżyną wyruszył szereg naszych kursistów ku dworcowi kolejowemu w Ludwikowie, unosząc ze sobą dużo miłych wrażeń, spory zasób zdobytej sprawności i pouczeń oraz dużo szczerego zapału do dalszej pracy, a w takim razie cel obozu został osiągnięty. (aw)

Z Dzielnicy Pomorskiej

Zawody lekkoatletyczne Dzielnicy Pomorskiej

W Grudziądzu odbyły się w ubiegłą niedzielę zawody lekkoatletyczne Dzielnicy Pomorskiej, przynosząc w ogólnej punktacji zwycięstwo Bydgoszczy przed Grudziądzem. Poszczególne konkurencje przyniosły następujące wyniki: druhowie klasa A. — Bieg 100 mtr.: 1. Bzdawski Br. (Bydg. I.) 11,6 s., 2. Muszyński Jan (Tuchola) 3. Poczekaj Jan (Bydgoszcz I.) — Bieg 110 mtr. przez płotki: 1. Majtkowski R. (Bydg. I.) 19,8 s., 2. Mikrut Albin (Koronowo). — Bieg 200 m.: 1. Makuszyński Jan (Tuchola) 25 s., 2. Kruszona Stefan (Bydg. I.), 3. Witt Brunon (Grudziądz I.) — Bieg 400 mtr.: Lesicki A. (Bydgoszcz I) 54 s., 2. Kruszona Stefan (Bydg. I.), 3. Witt Br. (Grudziądz I.) — Bieg 800 mtr.: 1. Lesicki A. (Bydg. I.) 2. Stańczak Wł. (Chełmża), 3. Waszkiewicz Feliks (Bydg. I.) — Bieg 1500 m.: 1. Lesicki A. (Bydg. I.) 4 : 14.8, 2. Stańczak Wł. (Chełmża), 3. Piórkowski Maks. (Grudziądz I) — Bieg 3000 m.: Wiśniewski Bern. (Chełmża) 9 : 35,8, 2. Droździk Jan (Bydg. III.), 3. Piórkowski M. (Gr. I.) — Skok w dal: 1. Bzdawski Br. (Bydg. I.) 6,05 m., 2. Poczekaj Jan (Bydg. I.) 6,02 m., 3. Bauman Jan (Gr. I.) 5,60 m. — Skok w wyż: 1. Majtkowski St. (Bydg. I.) 1,67 m., 2. Mikrut Fr. (Koronowo) 1,62 m., 3. Drzycimski Florjan (Bydg. I.) 1,58 — Skok o tyczce: 1. Skowroński Stan. (Bydg.) 3,21 m., 2. Czarnecki Teodor (Gr. I.) 2,91. — Rzut dyskiem: 1. Zieliński Wł. (Gr. I.) 38,81 m., 2. Mikrut Fr. (Kor.) 35,95 m., 3. Majtkowski 33,94 m. — Pchnięcie kulą: 1. Drzycimski Fl. (Bydg. I.) 11,49 m. 2. Majtkowski R. (Bydg. I.) 11,15 m., 3. Mikrut A. (Kor.) 10,64 m. — Rzut oszczepem: 1. Mikrut Fr. (Kor.) 57,17 m., 2. Mikrut Wł. (Kor.) 56,69, 3. Mikrut A. (Kor.) 50,42 m. — Rzut granatem oburącz: 1. Mikrut Fr. 119,19 m., 2. Mikrut Wł. 118,88, 3. Mikrut Albin 107,26 m. — Rzut młotem: Więckowski Alojzy (Bydg. I.) 37,20 m., 2. Kiełpikowski Alojzy (Bydg. I.) 33,98 m., 3. Czarnecki Teodor (Grudziądz I.) 29.36 m.

Druhowie klasa B. Bieg 100 mtr.: Berent Bern. (Bydg. III.) 12,4 s.; bieg 110 m. przez płotki: Kowalski Józef (Toruń I.) 19,6 s.; 1 500 m.: Stranc Marjan (Bydg. I) 4:50,3 2. Karbowiak Henryk (Bydg.) 4:50,4; skok w dal: 1. Berent Bern. (Bydg. III.) 5,75 m., 2. Piszcz Tadeusz (Wąbrzeźno) 5,59, 3. Czarnecki Alfons (Gr. I.) 5,51,5; skok w wyż: Piskorski Zygmunt (Bydg. III.) 163; o tyczce: 1. Frost Br. (Gr. II.) 3.01, 2. Olkiewicz Wojciech (Toruń I.) 2,81, 3. Siewkowski Stefan (Nakło) 2,71; dysk: 1. Labenc Jan (Chojnice) 31,31, 2. Morson Walerjan (Bydg. I.) 30,93, 3. Masny Antoni (Warlubie) 30,55; kula: 1. Masny Antoni (Warlubie) 10,34, 2. Labenc J. (Choj.) 10.13, 3. Hildebrandt Fr. (Bydg. I.) 10; oszczep: 1. Lisiecki Feliks (Kościerzyna) 44,65 m., 2. Masny A. Warlubie) 39,21, 3. Zieliński Albin (Gr. III.) 32,99. Trójbój: Stańczak Wł. (Chełmża) 15,98,40 ptk., 2. Śmielewski Ber. (Nowe), 15,88,57 ptk., 3. Masny A. (Warlubie) 14,23,85 ptk. Bieg rozstawny 4×100 m: 1. Okręg V. Bydgoszcz 45,09, 2. Okręg III. Grudziądz, III. Okręg IV. Toruń. Bieg rozstawny 800×400×200×100 m.: 1. okręg V. Bydgoszcz 3:41, II. Okręg IV. Toruń.

Druhny. Bieg 100 m.: 1. Baumgartówna Łucja (Bydg.) 13,8 s., 2. Tykwińska Br. (Bydg.) 14,2. Bieg 60 m.: 1. Baumgartówna Łucja (Bydg.) 8,8 s., 2. Tykwińska Bronisława (Bydg.). Skok w dal: 1. Żółkiewiczówna Zofja (Bydg.) 4,48, 2. Tobolska Helena (Świecie) 4,35, 3. Baumgartówna Łucja (Bydg.) 4,24. Skok w wyż: Żółkiewiczówna Zofja (Bydg.) 1,28, 2. Podłucka Łucja (Koronowo) 1,25, 3. Tykwińska Bronisława (Bydg.) 1,25. Rzut dyskiem:: 1. Kurganówna Wł. (Koronowo) 25,64 m., 2. Polakowska Antonina (Warlubie) 24,04, 3. Gackowska Klara (Grudziądz) 23,10. Rzut oszczepem: 1. Kurganówna Wł. (Koronowo) 24,90, 2. Szablewska Pelagja (Nakło) 21,41, 3. Rychlewska Stanisława (Bydgoszcz 11,03. Pchnięcie kulą: 1. Szablewska Pelagja (Nakło) 8,93, 2. Gackowska Klara (Grż) 8,34, 3. Kurganówna Wł. (Kor.) 8,25. Bieg rozstawny 4×75 m.: 1. Okręg V. Bydgoszcz 43,1 s., 2. Okręg III. Grudziądz, 3. Okręg XI. Świecie.

POPISY GIMNASTYCZNE

Gniezno: Ostatnio odbyły się doroczne popisy tutejszego gniazda.

Pierwszym unmerem popisów był występ młodzieży żeńskiej, która zyskała huczne oklaski za wykonanie skomplikowanych ćwiczeń wiankami. Następnie zareprezentowała się młodzież męska, która dziarskim wyglądem zrobiła doskonałe wrażenie na widzach. Zkolei druhny wystąpiły z ćwiczeniami; wypadły one słabo z powodu nikłej ilość ćwiczących. Najgorzej udały się ćwiczenia druhów przeznaczone na zlot w roku 1931. Ćwiczenia te już na zlocie w Janówcu wypadły słabo i dotychczas niewykazano poprawy. Pierwsza część popisów została zamknięta biegiem 2 sztafet 4 × 200 mtr. oraz grą koszykówkę. Drugą część wypełniły ćwiczenia: lekcja według metody Nils'a Bukha; był to najlepszy pokaz dnia.

Pod koniec odbyły się zawody lekkoatletyczne pięciu gniazd a mianowicie z Wrześni, Janówca, Strzałkowa, Rogowa i Gniezna. Wyniki są następujące. Zawody jednostkowe: trójskok. 1) Chełmikowski (Gniezno) 10.78 m. 2) Weiss (Gniezno) 10.39 m.; Tyczka 1) Lupa Leon (Janówiec) 3 m, 2) Bednarek (J.) 2.80 m; oszczepem — 1) Chełmikowski (G) 37.75, 2) Wicherski (Gniezno) 36.95 m; kula — 1) Banaszak (Strzałkowo) 8.86, 2) Froehlich (Rogowo) 8.40, 3) Szymański (Gniezno) 8.38; 110 m. przez pł.: 1) Weis (Gniezno) 21 sek. Pięciobój młodzieży: 1) Witosławski (Strzałkowo), 2) Jaskulski (Września), 3) Stawniak (St.), 4) Mallow (Gn). Pięciobój dla dh. (zespoły po 4): 1 Strzałkowo 64 p. 2) Gniezno 82 p. 3) Janówiec 94 p. 4) Września 105 p. Strzałkowo zyskało pierwsze miejsce i nagrodę wędrowną.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej

Wybory

Całe nasze zainteresowanie i wysiłek woli, rozumu i serca trzeba w tej chwili włożyć w jedno, w WYBORY! — Dla wielu osób sytuacja obecna jest niespodzianką, dla inych, śledzących baczniej rozwój naszej polityki wewnętrznej wybory nie przyszły bynajmniej nagle, jak grom z nieba, tylko były już z dawna oczekiwane i... przygotowane. — Znamiennym jednakże zbiegiem faktów zeszły się razem dwie sprawy: protesty przeciw Treviranusowi i przygotowania wyborcze. — Możnaby sądzić, że Opatrzność sama, zezwoliwszy na tak niepolityczne i szkodliwe dla Niemców przegalopowanie się ich dyplomaty dała nam Polakom ważne ostrzeżenie i przypomnienie tego, czego nigdy zapomnieć nie należy. — Niemiec stoi u granicy naszej, czyha i łapę wyciąga po nieprawy łup, po ziemię polską i duszę polską, stoi i czeka sposobnej chwili. — Czai się, wykłamuje przed Ligą Narodów, przed Ameryką i Anglją, ale raz po raz w nadmiarze wojennego zapału wygada się z tego, co myśli i zamierza, choć my, którzy znamy sąsiada od wieków wiemy i tak, czego spodziewać się po nim należy. W zbiegu jednakże tych dwu faktów: mowy Treviranusa i przygotowań wyborczych należy widzieć ważniejsze jeszcze ostrzeżenie. Niemiec spogląda po nad mur graniczny co dzieje się u nas wewnątrz w kraju i cieszy się z każdej zamieszki i każdego niepokoju. Nie wierzy w naszą konsolidację, w siłę naszego ducha, w naszą wolę niezłomną sprzągnięcia wszystkiego i wszystkich w jeden wysiłek zwycięski. Ponadto nieprzyjaciel nasz w postaci mniejszości narodowych, w szczególności mniejszości niemieckiej bruździ wewnątrz Polski i stara się osłabić ją na każdym kroku. — Teraz jednakże, przez wybory możemy i tę robotę minerską sparaliżować! — Różne drobne klęski w miasteczkach, czy po wsiach, gdzie wskutek opieszałości naszej, czy też rozbicia frontu narodowego Niemcy zyskali więcej niż byli powinni przedstawicieli swoich do Sejmu, tam dziś, po mowie Treviranusa nie dopuścimy już do takiej hańby! — Front wyborczy przeciw Niemcom! oto hasło dnia i w imię tego hasła muszą stanąć do pracy wszyscy, nie wyłączając kobiet, a raczej stawiając je w pierwszym szeregu! — Pamiętamy doskonale Wrześnię i prawo kagańcowe, wywłaszczanie i rugi pruskie, ale pamiętamy także wóz Drzymały i powstanie wielkopolskie, w którem kobiety pomagały ile mogły.

Weszłyśmy teraz w okres wyborczy. Wszystkie sprawy organizacyjne i wiele spraw prywatnych trzeba podporządkować tej najaktualniejszej sprawie. Wybory te musi wygrać obóz narodowy, musi zwyciężyć religja i naród, musi dowiedzieć się nasz chciwy grabieży sąsiad, że Polska jest silna i zjednoczona w sobie, że patrjotyzm jeszcze nie wymarł, a do pracy wyborczej dosyć jest ludzi chętnych i rozumnych.

Na to jednakże, żeby wybory się udały, żeby świat cały przekonał się raz więcej o naszej sile wewnętrznej i woli do życia, na to, żeby zwyciężyła idea narodowa trzeba koniecznie usunąć te wszystkie przeszkody, które osłabiają energję i bałamucą społeczeństwo w okresie przedwyborczym. W pierwszym rzędzie trzeba zwalczać plotki rozsiewane przez wrogów, że wybory te nie odbędą się, że nie mają znaczenia, że dekretem zostanie nagle zmieniona ordynacja wyborcza, że przygotowuje się jakiś nowy zamach stanu i t. p. — Wszystkie te nonsensy rozgłaszają ci, którzy chwytają rybki w mętnej wodzie, którzy pragną obałamucić bliźnich, w szczególności łatwowierne często kobiety, i tym sposobem wprowadziwszy w uśpienie i nieczynność przeciwnika politycznego, samemu, niepostrzeżenie rozwinąć wielką energję i wielką robotę wyborczą i potem znagła nieprzygotowanych i obojętnych zwyciężyć od jednego zamachu. — Żadna rozumna kobieta nie da wiary podobnym bajkom, bo wie kto i dlaczego je rozsiewa, wprost przeciwnie, im częściej będzie słyszała od osób, do których z powodu ich przekonań politycznych lub niechęci do religji nie posiada zaufania, że wyborami zajmować się nie warto, tym więcej włoży wysiłku w przygotowania przedwyborcze.

Zasadniczą postawą każdej bez wyjątku kobiety polskiej jest ta, że od niej, od jej zainteresowania się wyborami, od jej agitacji w najbliższem otoczeniu, od jej rozsądnej i ofiarnej działalności zależeć będzie wynik wyborów. Gromada ludzka to nie żaden twór sztuczny, to zbiorowisko jednostek, więc nikomu nie wolno cofać się od pracy dlatego, że... przecież jednostka niema znaczenia. — Wprost przeciwnie!

Stanowisko, jakie zajmą kobiety znajdujące się w zarządach różnych organizacyj jest jeszcze ważniejsze, niż stanowisko osób prywatnych. Wszystkie zrzeszenia, każdy związek i każde towarzystwo, musi wywiesić jedno wspólne zawołanie: Front wyborczy przeciw Niemcom! — a więc jedność narodowa!

Pamiętajmy, że robota już się zaczęła, więc nikomu opóźniać się nie wolno! Kobiety polskie wszystkich warstw, wszystkich zawodów, doświadczone i młode, zorganizowane i idące jeszcze luzem.. na posterunek wyborczy! Wybory, to najważniejsze, to dziś jedyne hasło dnia!

Pogotowie Opiekuńcze dla dzieci

Czytając w Kurjerze Poznańskim z niedzieli 27 lipca w dziale „Ruch Kobiecy" artykuł o żebractwie dzieci, „o wymizerowanej dziatwie wydobywającej na podwórzach miasta Poznania z wątłych piersi smutne piosenki" dla użebrania grosza i upatrując w uczuciowej a szlachetnej reakcji artykułu na tę niepokojącą formę niedoli dziecięcej pragnienie zapobiegawczego czynu społecznego, któryby niedopuszczał do szerzenia się takowej oraz dusił ją w zarodku, czuję wewnętrzną potrzebę podania do wiadomości publicznej zarysu organizacji opiekuńczej, życiowo wypróbowanej i w skutkach bardzo owocnej. W roku 1909 piszący te słowa zorganizował w Warszawie przy Tow. Opieki nad dziećmi t. zw. Pogotowie Opiekuńcze dla dzieci, którego zadaniem było okazywanie skutecznej pomocy w nagłych przypadkach wykolejeń się dziecka z rodzinnego trybu wychowawczego. Ponieważ ulica wielkiego miasta jest niewątpliwie zapładniającym czynnikiem dla włóczącego się po niej samopas dziecka bez opieki i naraża je na najróżnorodniejsze niebezpieczeństwa cielesne i moralne. P. O. D. D. przyjmowało o każdej godzinie dnia i nocy dziecko błąkające się po ulicy i podejrzane o to, że jest ofiarą opieszałości rodzicielskiej, braku opieki z ich strony, albo co gorzej, wyzysku. A więc dzieci zabłąkane, zajmujące się kradzieżą drobnych przedmiotów na targowiskach i w sklepach, pastwiące się nad zwierzętami, bijące się na placach publicznych i ulicach, rzucające kamieniami na przechodniów, wymyślające brutalnemi wyzwiskami, dopuszczające się seksualnych nadużyć, palące tytoń i „monopolkę", sprzedające przechodniowi butelki lub inne, najczęściej kradzione przedmioty i przytem żebrzące, molestujące o datek i okłamujące przytem, napiętowanego przechodnia, załatwiające różne polecenia prostytutkom, nieletnie dziewczęta, oddające się nierządowi itp. sprowadzane były przez opiekunów i opiekunki resp. członków, przez osoby przygodne, Pogotowie ratunkowe, policję do przytułku dziennego lub noclegowego P. O. D. D.

Od chwili przestąpienia przez próg przytułku dziecko stawało się przedmiotem racjonalnych zabiegów wychowawczych, bez względu na jego pochodzenie i warstwę społeczną. Wystarczał fakt, że dziecko jest opuszczone, co jest równoznaczne z imperatywami moralnemi cywilizowanego narodu — że nie może pozostawać bez opieki.

Najlepszym dowodem użyteczności Pogotowia jest załączona poniżej statystyka:

W r.	1909	dostarczono do P.	122 dzieci
„	1910	„ „	180 „
„	1911	„ „	303 „
„	1912	„ „	315 „
„	1913	„ „	478 „

A jaką popularnością i uznaniem cieszyła się ta instytucja stwierdza w 1913 roku ilość jej członków czynnych dochodząca do 1330.

Technikę różnorodnej a płodnej działalności Pogotowia, które się stało sumieniem Warszawy w stosunku do nędzy dziecęcej wielkiego miasta dyktowały ludziom powołanym do tej działalności braki społecznego życia w dziedzinie aktualnej opieki nad dziećmi.

Dr. I. Gawroński.

Ze świata

Psy kapitana Byrda w książce.

Dwie amerykańskie pisarki Ewa Brunell Seeley i Marta Lane napisały wspólnemi siłami książkę p. t. „Chinook i jego rodzina". Chinook był jednym z psów w wyprawie kapitana Byrda do bieguna północnego i znalazł wraz ze swymi towarzyszami sympatyczny opis swych przeżyć podczas wyprawy. Pracę tę przeznaczyły autorki dla młodzieży, wkrótce jednak mają wydać ją odpowiednio przerobioną i uzupełnioną dla starszych. (zo)

Udział ziemianek w obronie Lwowa

Wielką szkodą dla historji wogóle, a dla historji bohaterstwa kobiety polskiej w szczególności jest brak publikacyj, dotyczących współudziału kobiet w wielkich ruchach narodowych, wojnach, powstaniach, przewrotach politycznych i t. p. — Do niedawna jeszcze momentem krępującym ogół historyków był brak niezależności państwowej, z powodu czego, czasu niewoli niebezpiecznem było ogłaszanie nazwisk, miejscowości, dat, szczegółów bliższych ze względu na możliwość represyj, konfiskat majątku, zahamowanie awansów i t. p., szczególnie w b. zaborze rosyjskim. Z tej też przyczyny np. r. 63 nie został opracowany źródłowo w sposób należyty. Prócz powyższych trudności personalnych istniały także poważne przeszkody techniczne mianowicie uniedostępnianie dokumentów archiwalnych, aktów sądowych itp. Trudność ta uwydatniła się najbardziej w Poznańskiem i stąd historja współudziału zaboru pruskiego w powstaniu listopadowem i styczniowem nie jest dotąd zbadana i opublikowana, tym mniej wiedzą w Polsce cośkolwiek o różnych kobietach wielkopolskich, które przewoziły stąd broń do byłej Kongresówki, zbierały pieniądze, przygotowywały bandaże itp. — Z wyjątkiem Emilji Sczanieckiej... inne wszystkie zapadły w mgłę zapomnienia, imiona ich nigdzie nie zostały zapisane.

Mimo zmienionych obecnie warunków, mimo możności w wolnej i niezależnej Polsce przeprowadzania badań naukowych w archiwach wojskowych i wśród papierów prywatnych los podobny, zapomnienie i zapoznanie zasług Polek około wyswobodzenia kraju i utrwalenia jego wolności groziło znów tym wszystkim, które przelały krew i złożyły ofiarne życie dla Ojczyzny. — Gdy minęła groza, a przebrzmiał entuzjazm, zdawało się, że wykreślono z pamięci imię kobiety - żołnierza, kobiety - sanitarjuszki... Obojętne lekceważenie, a nawet uśmiech ironiczny spłynął miast kwiatów i światła na zaniedbane, drzemiące gdzieś w opuszczeniu, mogiły!

Częściowe zadosyćuczynienie pamięci zasłużonych, poległych w walkach kobiet przynosi broszura profesorowej Marji Bruchnalskiej p. n. „Z obrony bohaterskiego Lwowa i Małopolski wschodniej. — Udział Ziemianek". Jestto na razie tylko drobny wykrawek tej wielkiej epopei kobiecej, — autorka zbiera materjał naukowy do większego dzieła, w którem pragnie objąć historję wszystkich powstań polskich, wojny bolszewickiej i obrony Lwowa i uwydatnić współudział kobiety polskiej wszystkich trzech zaborów w tych wielkich zmaganiach narodowych.

Halina Dołęga Grabska zginęła w obronie Lwowa w wieku lat 15.

Wspomniana broszura, która codopiero ukazała się w druku, została napisana w ten właśnie sposób i w takiej formie ze względów chwilowej potrzeby a nie — o ile dobrze rozumiemy autorkę — z przyczyn zasadniczych. Stało się mianowicie tak, że Prezydjum Ziemianek Małopolskich zamianowało profesorową Bruchnalską przewodniczącą Sekcji Historycznej przy Pawilonie Ziemianek i Włościanek na Pow. Wystawie w Poznaniu. Zlecono profesorowej Bruchnalskiej m. in. zebranie wspomnień o udziale kobiet z rodzin ziemiańskich w czasie wielkiej wojny i obrony Lwowa. Rezultat badań dokonanych w tym kierunku zostaje obecnie opublikowanym.

Ziemianki miały jaknajlepszą intencję i dobrze zrobiły, jeżeli nie oglądając się na nic i na nikogo, przystąpiły do tak ważnej pracy historycznej, bowiem dokumenty i listy, fotografje i wspomnienia ustne giną szybko, jeśli ich się nie pozbiera i nie przechowa natychmiast... inna rzecz naturalnie, że reszta towarzystw kobiecych na całym terenie Rzeczypospolitej winna była przedsięwziąć robotę podobną, ażeby obraz dziejowy został naświetlony wszechstronnie i prawdziwie. — Sądzić jednakże należy, że jestto tylko chwilowe opóźnienie i że kobieta współczesna, czyniąc zadość swojemu honorowi, postara się o wyniesienie na piedestał jej należny kobietę-Polkę wszystkich warstw i wszystkich zawodów, kobietę - żołnierza, kobietę-sanitarjuszkę i kobietę - społecznicę, która ramię przy ramieniu z wojskiem polskiem broniła Ojczyzny od kresów do kresów! — Książeczka Marji Bruchnalskiej napisana gorącem sercem, z głębokiem zrozumieniem psychiki kobiecej i z opanowaniem rzeczowem różnych okoliczności i sytuacyj daje — mimo krępujących autorkę na każdym kroku wąskich ram stanowych — daje obraz piękny, wzruszający i porywający bohaterstwa, wierności i hartu. Ze wspomnień tych bije zew męstwa, szumią orle skrzydła patrjotycznego entuzjazmu, dzwoni piosnka żołnierska... Niema na tych kartach ani sentymentalizmu, ani afektacji, niema żadnej sztuczności i nie potrzeba było literackich frazesów, bo z tych raportów żołnierskich, z prostych opowiadań i listów dziewczęcych wieje prostota wielkiego, niezłomnego czynu.

Niechże młodzież ziemiańska uzna to swoje wydawnictwo za katechizm dnia codziennego, niech uczy się z wyrazu twarzy tamtych kobiet z ich życia, czem trzeba być, aby zasłużyć na uznanie i miłość wszystkich i żeby naród miał za co być wdzięcznym.

Janina Prus Niewiadomska zginęła jako sanitarjuszka w obronie Lwowa.

Z zaciekawieniem i radością oczekujemy dalszych, zapowiedzianych już wydawnictw profesorowej Bruchnalskiej i nawołujemy na łamach niniejszego Ruchu Kobiecego, jak to już czyniliśmy od lat do zbierania i publikowania wszelkich wspomnień po naszych bohaterkach narodowych.

Mir.

Pod znakiem oszczędności w P. K. E.

Wykresy Ganta — Mechaniczna maszyna — statystyka wagonów — kilometrów — malowanie bez pendzla — Zalewanie jezdni — Nocne prace torowe

Niezmiernie ciekawie przedstawia się prowadzenie racjonalnej kalkulacji warsztatowej w Poznańskiej Kolei Elektrycznej. Zaprowadzono ją niedawno w tym celu, aby kierownicy warsztatów mieli jak najlepszy pogląd na wydajność pracy, i znaleźli wytyczne zasady w powiększaniu lub zmniejszaniu personelu warsztatowego. Kalkulacja ta przy użyciu wykresów Ganta, zaprowadzona jest w celach oszczędnościowych.

Ciężkie są obecnie warunki bytowania, więc i dyrekcja P. K. E. chcąc z trudnej sytuacji wybrnąć, z konieczności musiała zredukować swój personel, zwłaszcza, że i ruch na linjach znacznie zmalał. Wspomniana kalkulacja daje bardzo jasny pogląd na całość pracy i jest ona niejako regulatorem całej aparatury w P. K. E.

Bardzo ciekawie przedstawia się mechaniczna maszyna do sporządzania list płacy, która odrazu sumuje wszelkie pozycje. Daje ona 60 procent oszczędności — opada bowiem zmudne wykonywanie wykazów do Kasy Chorych, gdyż dostarcza je maszyna w postaci odbitek. Uzbytecznia się zatem prowadzenia specjalnych obrachunków. Przy pracy tej zatrudniona może być tylko jedna osoba.

Dalej zaprowadzono nowy sposób prowadzenia statystyki wagono-kilometrów. Dawniej statystykę tę sporządzały dwie osoby, dziś starczy w zupełności jedna. Dzięki zastosowaniu nowego sposobu, polegającego na masowej produkcji części zamiennych oraz przeprowadzeniu normalizacji doprowadzono do tego stopnia, że z 8 przeprowadza się obecnie 17 remontów na miesiąc, czyli więcej jak 100 procent. O ile zachodzi potrzeba, to wóz idzie w poniedziałek do remontu i w sobotę musi już być gotowy.

Bardzo ciekawie przedstawia się ilość pracowników, zatrudnionych w ruchu i warsztatach. W roku 1921 czynnych było przeciętnie ludzi we warsztatach 145, w ruchu 422. Był to stan nieodpowiedni i trzeba było dążyć do tego, by między warsztatem a ruchem nie było tak wielkiej pod względem liczebności pracowników różnicy. W roku 22 ruch posiadał 420 ludzi, warsztat 156. Liczba warsztatowców stale się zwiększała a w roku 1929 było 499 ludzi zatrudnionych w ruchu, zaś 508 w warsztatach. Wobec takiego stanu rzeczy przystąpiono do redukcji, a niebawem nastanie stan zupełnie zadawalający. Również koszta robocizny warsztatowej spadły od lipca 1929 roku.

Dążąc do jak największej oszczędności oraz wydajności pracy warsztaty same przemalowują względnie lakierują zniszczone wozy tramwajowe. Lakierowanie woza odbywa się bez pędzla przy pomocy aparatu natryskowego. Przedsięwzięte próby dały jak najlepsze wyniki i obecnie wiele wozów w ten sposób natryskowy odświeżono. Świeżo pomalowane wozy poddawano niekorzystnym warunkom atmosferycznym i okazało się, że próby te wypadły nadspodziewanie. Lakierowanie natryskowe może przeprowadzić jeden człowiek i to bardzo prędko. A więc i tu zaprowadzono więcej oszczędności. Pozatem do nowego wynalazku należy sposób zalewania na jezdni kostek asfaltowych. Sposób ten okazał się doskonały ze względu na taniość (coś 50 procent taniej). Przed tem wypłukiwało się wężami w szczelinach kostek znajdujący się piasek — obecnie zaś wydmuchowuje się go za pomocą sprężonego powietrza. Odpada więc zmudna praca z wodą. Aparat do spłukiwania sporządzono we warsztatach. Po wydmuchaniu piasku ze szczelin pomiędzy kostkami zalewa się je asfaltem. Do robót tych posługują się pracownicy motorem do napędu kompresowego, sporządzonego ze starego tramwaju. Dzięki temu w każdem miejscu można motor zasilać prądem.

W celach wydajności pracy skasowano też roboty torowe podczas dnia. Wszelkie prace obecnie przy torach odbywają się wyłącznie nocą. Ma to dwojaki cel: pierwsze robota podczas nocy nie wpływa tak ujemnie na wygląd miasta jak we dnie, drugie robotnicy znacznie więcej zrobią nocą, gdyż podczas dnia stale przez nadjeżdżające wozy są od pracy odrywani.

Do dziedziny nowości w naszem **tramwajownictwie należy też sposób** odnawiania zużytych skrętów. Sposób ten użyty poraz pierwszy w Polsce dał jak najlepsze wyniki. Dawniej trzeba było rozrywać bruk, wyjmować szynę, i nową zakładać. Obecnie wszystko to odpada — spawa się tylko elektrycznie na miejsce zniszczoną sztabę stalową i sprawa załatwiona. Gdy się zniszczy sztaba zakłada się nową. Oszczędność jest tu kolosalna, bo wynosi 90 procent. Jest to zupełnie nowy sposób dotąd nigdzie nie spotykany. Dawniej zamawiało się kosztowne słupy żelazne — dziś na skutek pomysłowości dyrekcji i inżynierów i ten wydatek odpada. Bierze się zużytą do niczego niezdatną już szynę, spawa się ją drucikami i oblewa betonem za pomocą specjalnego patentowanego sposobu zwiększającego przyczepność betonu do szyn. Sposób ten jest wynalazkiem inżyniera p. Rusina. Jak więc z powyższego widać Poznańska Kolej Elektryczna zastosowała we wielkiej swej aparaturze daleko idące oszczędności. (z)

Protest przeciwko wystawieniu nieskromnego pomnika.

(KAT) Katolickie duchowieństwo w Moguncji wystąpiło ostatnio z kategorycznym protestem z ambon w związku z odsłonięciem w czasie niedawnych uroczystości w tem mieście z racji wyjścia wojsk okupacyjnych, pomnika wolności. Pomnik wyobraża mianowicie nagą postać kobiecą w pozycji siedzącej na wysokim postumencie, budzącą się ze snu i mającą wyraz właściwy twarzy przed ziewaniem. Duchowieństwo w proteście swym wskazuje na fakt, że — pomijając stronę estetyczną pomnika, o której w różny sposób sądzić będą powołani krytycy — jako katolicy wszyscy stanowczo sprzeciwiać się muszą ze względów religijno - moralnych wystawieniu na publicznym placu, podobnego pomnika. Wielki odłam społeczeństwa miasta, zamieszkałego w znacznej części przez katolików, czuje się w uczuciach swych urażonym.

21-sza Loterja Państwowa

(Nieurzędowa)

W czwartym dniu ciągnienia 5-tej klasy, główniejsze wygrane padły na numery następujące:

Po 5.000 zł Nr. 51302 83482 86757 125066 135911 137978 188687.

Po 3.000 zł Nr. 131117 134798 145875 151202 155012 205637.

Po 2.000 złotych Nr. 47659 102873 105399 108417 129462 161008 163962 184593 192974.

Po 1.000 zł Nr. 7934 26094 26604 30611 36127 67515 68621 84467 109948 119269 127165 133081 133912 135106 163137 176731 177859 182358 184694 207146 209099.

Po 600 zł Nr. 7298 7689 11807 14324 38211 46656 48730 49184 51838 60962 67643 68533 81033 108928 116484 116953 117443 118799 120568 126998 144863 148996 151212 167964 173063 173343 174694 179274 185063 189912 195556 197566 203073.

Po 500 zł na N-ry 301 615 1695 1954 2871 3467 4854 5188 5565 8800 10370 11634 13372 15823 16621 17882 18037 18046 20767 21390 22515 25249 25317 27491 27824 29856 29945 32472 32858 33717 36020 37381 40675 42402 44253 44604 46628 47894 50599 53771 54976 56314 56608 58108 60759 61057 62468 62812 63754 67718 68175 68238 69125 69757 70053 71355 72538 73074 73416 74847 76241 77256 77963 78678 79012 79973 79973 79989 81055 81071 83743 84057 88294 89909 91590 92281 93091 93225 96156 96451 97482 97641 98022 98690 99059 99327 103509 104971 103509 104971 105509 106779 107340 109547 116257 116284 177313 117578 118709 120473 121266 121618 122870 123186 123953 124076 128838 130607 131879 132585 136622 136763 136966 137210 137572 138614 140316 140387 140791 141776 144656 146479 148916 149273 149770 150487 151437 152872 153885 164223 164749 168078 168506 171193 173851 174058 178490 179458 181824 182748 183974 184442 184769 184870 184946 185576 186670 191925 192047 193383 193710 193985 194728 196185 196489 196571 196629 199640 200532 202464 203948 204893 205021.

Po 250 złotych wygrały numery następujące: 19 98 106 308 43 461 558 608 36 66 757 939 54 1025 106 86 248 306 427 71 553 672 747 867 2126 76 337 63 80 99 344 51 87 89 442 51 79 567 675 848 56 919 34 36 52 53 3005 162 212 338 62 98 452 79 682 735 39 826 47 72 926 4109 30 34 69 75 80 277 435 39 72 520 601 766 840 60 936 94 5007 20 98 247 57 346 412 53 505 717 99 966 6002 162 421 47 70 81 550 53 603 718 879 7028 318 57 63 76 526 45 51 62 682 735 83 803 66 8074 175 208 645 65 716 829 908 9136 201 531 51 77 664 829 98 10013 19 21 454 609 80 87 702 907 11543 641 751 87 808 12005 88 347 51 98 432 35 591 647 90 733 889 962 65 67 75 13359 482 86 94 557 89 610 14 32 981 14046 105 323 77 593 625 48 927 82 15035 81 337 48 62 454 508 47 90 607 41 701 849 67 904 16159 224 30 416 67 573 612 98 723 20 905 32 17246 51 428 31 66 674 742 984 93 18048 143 212 382481 525 670 711 60 80 872 921 34 44 19008 54 138 59 253 82 312 98 430 904 25 20119 45 83 227 54 493 519 30 658 761 813 21093 221 23 45 47 326 51 57 406 30 537 682 754 871 900 20 35 22029 43 58 94 101 43 273 93 341 525 52 611 69 23131 60 64 276 497 504 35 62 85 714 807 9 24014 51 93 132 46 284 315 417 708 32 806 21.

25131 52 245 99 330 436 664 720 78 871 79 928 26026 79 107 75 325 459 97 669 827 59 27134 205 377 422 723 40 49 827 46 945 28100 242 61 366 455 64 503 972 29237 55 391 432 95 513 639 747 77 968 30195 215 83 93 312 49 68 461 592 667 758 822 69 31173 80 261 367 402 8 53 94 97 559 72 95 722 46 75 878 976 32091 100 27 217 50 311 579 638 33004 67 85 155 79 90 357 79 482 579 687 874 80 907 62 34045 144 384 96 516 22 56 605 30 98 743 805 902 36 35109 39 96 323 532 45 95 98 677 832 67 36086 422 552 608 821 37113 72 97 424 549 610 14 49 53 63 737 49 69 84 38114 85 98 250 77 306 629 44 85 743 861 39179 251 340 80 87 449 560 93 711 16 983 40009 100 63 212 56 356 416 598 811 96641014 68 72 189 335 431 65 508 700 865 91 941 42340 401 560 699 842 43007 348 449 526 95 689 746 97 887 911 54 72 91 54 72 91 44046 181 586 626 52 53 88 757 62 72 45043 52 139 53 268 330 488 517 795 844 61 75 46253 337 46 76 496 591 727 81 804 944 71 47051 55 106 94 255 82 305 52 54 720 68 75 845 82 930 48034 120 36 80 211 43 328 60 78 493 595 929 49244 51 93 358 83 435 509 44 86 620 803 69 961.

50048 123 258 573 611 29 718 91 51035 40 242 65 418 661 829 52030 199 211 94 308 20 89 446 55 520 668 83 837 40 83 53114 93 96 220 43 82 386 435 527 43 790 801 30 975 84 54071 220 31 64 361 442 572 718 66 827 44 55063 79 194 313 39 56 404 37 859 935 56015 276 503 404 36 75 516 22 70 604 39 703 56 64 38 57078 136 44 48 49 99 245 407 36 89 533 95 609 24 71 85 765 804 18 919 66 58023 79 93 324 54 583 616 88 748 51 73 810 957 65 59011 80 85 105 12 79 224 99 504 9 606 42 969 60031 656 86 98 868 86 61027 124 35 394 424 60 638 744 62056 252 77 349 87 408 614 18 80 859 63006 14 19 42 72 118 240 514 624 76 740 68 90 881 928 60 92 64018 148 266 444 52 564 617 71 744 92 65208 88 368 96 420 524 84 641 870 79 86 932 39 66153 274 396 424 36 92 681 949 67076 99 108 58 62 253 62 304 444 512 683 797 888 934 68002 51 207 51 77 556 644 711 892 980 69032 138 53 73 373 438 638 64 72 90 730 84 94 98 852 70003 29 91 182 87 298 422 23 559 88 602 25 701 58 944 64 68 71235 408 545 715 96 826 66 73 955 91 72055 99 159 275 309 40 65 592 600 78 79 702 49 874 975 86 73119 31 53 68 82 206 36 441 847 58 64 65 79 602 723 29 74 904 42 69 95 99 74020 88 91 104 27 30 351 469 94 710 32 62 91 94 836 906.

75026 30 57 158 65 305 28 455 536 40 46 726 817 923 59 76017 47 188 358 545 55 56 704 92 947 77004 23 145 322 23 53 492 546 615 53 725 51 56 895 929 37 78020 23 83 109 13 42 99 234 329 64 428 75 507 618 26 28 81 710 850 55 907 57 79056 58 138 495 513 83 634 58 96 803 36 40 85 912 69 78 80174 344 408 40 511 77 87 602 51 70 744 53 960 81131 77 265 76 390 677 753 814 93 961 82149 320 21 589 607 11 12 22 700 68 81 921 83094 137 70 269 70 79 81 391 313 42 82 86 84033 70 72 126 274 92 478 95 516 33 602 59 851 86 85048 70 145 91 266 359 547 687 86077 90 131 346 48 59 403 85 548 60 680 831 80 87052 152 62 283 347 656 758 853 931 88056 158 285 93 394 467 720 39 82 84 87 998 937 55 89080 84 273 84 346 64 454 65 524 89 621 23 66 749 842 48 75 952 59 89 90228 329 88 93 590 630 82 736 99 839 88 912 91018 138 229 349 55 448 54 93 99 695 799 858 79 994 99 92015 28 94 103 14 31 41 42 359 70 427 509 80 609 886 909 68 69 93158 272 689 742 801 53 63 998 94041 59 117 98 202 35 57 309 27 401 19 57 619 48 88 801 921 93 96 95075 77 215 510 37 635 58 965 73 96046 70 89 103 89 269 300 8 79 470 601 725 47 814 80 95 910 70 97111 45 357 494 722 49 62 804 37 94 98020 23 289 319 67 413 27 514 21 35 601 57 744 801 31 956 99021 138 208 42 553 81 634 36 726 38 65 842 955.

100060 186 203 345 56 73 408 534 79 614 744 808 42 81 84 914 81 101070 259 342 50 56 61 437 529 31 699 913 102007 20 37 126 48 64 80 247 73 74 339 480 587 91 707 808 25 103047 377 458 570 615 41 718 828 104193 233 329 537 80 891 105025 61 62 82 189 272 75 82 393 409 65 531 658 80 702 87 999 106055 58 143 47 70 239 315 49 488 517 30 66 706 20 839 98 980 107026 518 76 675 700 79 873 108081 167 294 415 42 76 510 704 824 39 914 59 64 95 109106 10 85 331 43 475 96 97 530 78 671 96 714 16 22 671 74 929 81 110164 211 633 705 47 68 88 872 958 72 111016 133 40 44 250 85 336 513 644 700 46 815 83 112005 81 196 203 346 400 533 626 49 719 862 76 909 61 113027 67 102 45 418 65 558 638 88 846 114055 239 420 72 503 47 74 638 731 851 929 43 60 115019 34 166 332 482 64 591 745 88 942 54 88 116054 128 324 416 701 46 71 99 117052 153 273 329 35 94 96 446 70 72 635 983 118101 31 60 228 302 45 529 48 64 698 753 873 89 907 47 55 81 119146 74 91 223 29 44 48 312 43 98 456 60 562 85 603 993 120183 247 365 490 591 618 59 703 34 85 121027 89 130 213 330 432 53 55 92 946 64 95 122154 97 559 96 621 41 58 787 811 52 929 42 123035 127 241 75 95 552 76 637 55 739 836 124002 235 405 55 74 517 20 622 40 92 836 913 33.

125020 126 89 341 48 420 539 651 910 94 126049 59 218 25 28 458 91 98 637 88 708 20 815 76 951 65 127025 102 332 49 50 457 92 781 128008 94 133 232 57 409 53 72 581 651 720 77 897 957 129024 48 86 138 78 88 287 307 425 39 77 87 570 737 928 40 68 69 92 130104 14 87 263 81 369 407 509 23 46 47 665 762 93 948 131278 302 425 49 652 81 743 55 917 18 24 132033 104 59 234 77 384 729 868 72 133052 96 175 251 57 307 22 73 417 38 88 614 99 917 48 134119 43 298 697 731 43 135002 109 379 432 42 537 730 82 849 69 70 927 67 136018 148 228 67 340 458 70 537 657 715 16 53 57 805 33 43 981 137019 94 206 48 59 89 339 50 82 714 84 816 33 94 931 92 138113 317 422 39 578 96 668 79 773 911 139005 27 112 20 58 95 211 364 74 422 85 518 77 704 86 140102 391 409 49 639 761 141008 133 220 418 590 821 90 142260 319 402 509 20 42 606 84 886 97 931 62 143072 118 330 407 551 83 731 144107 30 288 91 331 87 95 97 597 678 827 973 145127 30 87 276 307 15 42 64 97 515 600 39 42 43 748 79 815 34 146021 35 91 08 251 77 322 782 840 62 983 147257 68 77 300 78 87 474 507 97 874 942 148261 474 83 513 25 65 690 93 752 79 98 958 68 83 149099 205 34 42 96 333 48 427 88 693 912 77.

150005 567 753 59 66 93 96 834 926 41 48 151086 110 278 647 83 955 152049 259 78 79 360 65 432 62 597 618 745 917 153032 185 92 492 672 860 938 154030 136 259 78 505 9 767 811 34 941 64 69 99 155254 459 588 610 48 740 60 81 988 95 156157 512 867 928 157040 243 70 99 350 60 441 44 65 508 76 619 93 912 37 158181 201 21 35 59 88 356 60 455 65 70 539 757 871 920 159081 96 171 91 255 377 502 636 703 28 94 833 98 925 91 160021 62 350 70 73 401 26 62 500 26 690 709 11 885 994 99 161034 35 43 81 132 82 226 43 75 312 83 414 87 584 734 71 851 922 61 87 162095 128 221 39 329 52 429 77 502 11 25 52 627 42 841 77 906 163005 69 195 285 396 500 629 92 737 67 87 929 37 164019 34 79 181 204 31 355 61 94 465 681 700 74 165053 122 303 406 561 665 71 95 885 936 83 166137 276 333 90 92 412 536 50 677 756 803 924 26 167005 73 127 40 97 249 55 93 403 513 55 65 642 45 770 855 949 87 168079 96 145 95 236 60 317 412 55 68 79 556 81 737 902 169157 84 228 50 58 69 373 400 27 657 68 723 34 909 43 69 170252 87 358 434 657 765 815 968 80 171009 76 435 554 61 629 713 35 60 61 95 809 82 901 52 172167 352 567 81 681 99 813 37 66 80 916 60 173128 339 44 57 432 589 656 82 772 174017 46 61 117 61 64 317 423 80 652 95 875 86 951.

175096 126 43 235 332 506 789 818 35 922 176007 10 74 270 96 300 25 408 50 623 25 41 729 64 865 96 177191 239 50 342 65 468 543 44 707 30 61 65 935 56 178027 75 94 148 467 94 506 604 788 918 179128 36 220 428 64 563 67 733 77 87 835 921 53 180110 15 206 458 506 64 633 782 806 900 181025 157 81 211 57 423 657 741 93 94 800 909 26 39 95 182102 208 33 312 51 433 65 517 46 83 681 745 987 183063 195 216 483 589 620 911 29 184004 132 65 242 92 392 452 99 514 23 609 20 38 50 70 752 97 824 59 82 87 828 83 185012 170 247 310 427 71 98 645 61 870 971 186019 75 129 36 341 580 636 714 48 61 78 847 50 187038 82 187 275 314 435 511 619 50 706 42 982 188064 156 349 598 601 803 940 189065 462 583 722 42 44 806 67 80 900 190020 25 72 121 34 225 30 52 83 86 315 483 514 33 693 75 812 191060 82 108 16 225 41 436 71 529 42 48 708 86 90 868 192075 137 206 366 450 561 86 91 840 52 70 941 57 70 193020 25 27 34 53 65 212 325 464 559 737 833 49 194006 99 170 229 84 458 551 94 777 924 72 93 195037 132 35 86 96 581 681 91 738 60 63 72 990 196020 55 255 442 522 602 76 710 804 23 91 984 197224 30 71 331 406 57 670 764 89 981 198110 261 302 80 94 444 650 88 704 816 38 94 950 58 199005 68 149 243 95 342 412 20 49 84 554 72 640 50 70 739 802 77 87.

200299 388 519 77 651 92 745 847 907 12 201072 211 74 491 554 77 601 869 950 202028 32 76 171 88 236 327 490 523 54 68 96 672 715 36 47 86 823 914 16 50 77 203031 70 193 245 350 566 744 55 803 964 204158 66 365 506 671 812 205024 191 241 77 386 466 87 594 671 814 89 949 89 206079 188 94 228 335 93 408 641 871 91 36 207068 168 347 99 441 83 653 741 935 208026 99 164 77 440 72 611 29 740 802 63 74 81 209028 57 208 344 88 446 94 513 609 41 87 759 842 58 914.

Losy do V. klasy są jeszcze do nabycia

w najszczęśliwszej kolekturze

Juljana Langera

Tel. 16 37 **Tel. 16-37**

Poznań-Wielka 5, Centrala

Główna wygrana 750000 zł

Ciągnienie od 9 września do 14 października

Co drugi los wygrywa!

nw 3 725

zaprasza do częstego oglądania i obserwacji swych licznych okazów.

zw 24598/0

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub Sportowy „Sparta".** Zebranie miesięczne odbędzie się w sobotę, dnia 13 bm. o godz. 20 w lokalu klubowym p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego nr. 18.

— **Zw. Pracowników Kupieckich, Oddział w Poznaniu** urządza w niedzielę, 14 bm. wycieczkę do Swarzędza, urozmaiconą grami o cenne nagrody. Wyjazd z dworca głównego o godz. 9,40.

— **Tow. Powstańców i Wojaków — Łazarz-Górczyn** urządza w dniu 14 bm. ostre strzelanie o mistrzostwo towarzystwa na strzelnicy w Szelągu. Zbiórka w tymże dniu o godz. 12,30 przy ul. Emilji Sczanieckiej 1, skąd wyjazd autobusami na strzelnicę. Uprasza się o gremjalny udział.

— **Zw. Inwalidów Cywilnych, Jeżyce.** Zebranie odbędzie się 14 bm. o godz. 16 w sali p. Bohnowej, ul. Marsz. Focha 85. — Na porządku obrad bardzo ważny referat.

— **Zw. Zjedn. Instalatorów, Blacharzy i Monterów.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 14 bm. o godz. 11 w sali posiedzeń przy ul. Ślusarskiej 6.

— **Tow. Terminatorów Krawieckich.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dnia 14 bm. o godz. 15 w sali Domu Rzemieślniczego.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Krawieckiej** urządza dnia 14 bm. zabawę ogrodową w Domu Szwajcarskim przy Drodze Dębińskiej. Początek o godz. 15, wieczorem zabawa taneczna na sali.

Miesięczne zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 15 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym.

— **Żeńskie Stow. „Strażnica".** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 15 bm. o godz. 19 min. 30 na sali parafjalnej. Ze względu na bardzo ciekawy wykład p. dr. Dziegieckiej uprasza się o liczne przybycie członków oraz gości.

— **Sodalicja Marjańska Urzędników.** Miesięczne posiedzenie odbędzie się we wtorek, 16 bm. o godz. 19 na salce Marianum, klasztór OO. Jezuitów — ul. Szewska 16. Na porządku obrad wykład nowego moderatora O. Konopińskiego.

Składki i pokwitowania

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: M. K. 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 40,12 zł.

Na fundusz wyborczy: Polikarp Ziółkowski, Fordon, 50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 52 zł.

Na pomnik Serca Jezusowego: B. 15 zł. — M. K. 10 zł. — B. Z. z podziękowaniem za pomoc w ważnej sprawie 5 zł. — Janiszewska 20 zł. — R. i S. zamiast używania alkoholu 10 zł. — Inż. Bukowski, Swarzędz, 5 zł. — Z. R. z prośbą o zdrowie 5 zł. — F. R. Poznań-Rataje, 20 zł. — Jan Jachecki 10 zł. — N. R. ul. Sienna, za otrzymane łaski 20 zł. — A. B. za otrzymane łaski 3 zł. — Jagło z podziękowaniem za otrzymane, z prośbą o dalsze łaski, 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 073,50 zł.

Gdy nerwy odmówią posłuszeństwa Meridiol ulży natychmiast.
Pw 4039-76,711

Prywatna Lecznica ginekologiczno - położnicza
D-ra Stanisława Zielińskiego
Poznań, Fr. Ratajczaka 36, I p.
Tel. 24-93 Pw 4982-56,462

OGŁOSZENIE PRZETARGU

Zarząd Więzienia Karnego we Wronkach ogłasza przetarg na dostawę około **400 000 kg. węgla grubego górnośląskiego i 140 000 kg. koksu grubego hutniczego.**

Cena franko stacja Wronki, przyjęcie po sprawdzeniu na wadze kolejowej.

Termin dostawy do 8 tygodni od dnia zatwierdzenia oferty.

Należność za węgiel i koks będzie płatna w 4-rech ratach.

Oferty należy wnosić w terminie do 20 września 1930 r. godz. 9-ej w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na węgiel", podając gatunek węgla (kopalnia).

Ubiegający się o dostawę winien złożyć do oferty wadjum 5% wartości dostawy.

Zarząd Więzienia zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta.

Naczelnik Więzienia
(—) M. Paszkiewicz.

dw 1520

W środę, dnia 10 września 1930 r. rozstała się z tym światem, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa, niezapomniana mateczka, moja ukochana córka i synowa, nasza kochana siostra, ciocia, szwagierka i bratowa, ś. p.

z Torków

Marja Nowacka

przeżywszy lat 37. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 14 b. m., o godz. 4,30 po poł., z kaplicy Św. Józefa na cmentarz świętomarciński przy ul. Bukowskiej, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

zw 25 481 **dzieci, matka i rodzina.**

†

Dnia 10 b. m. zmarła żona po byłym członku Towarzystwa naszego, ś. p.

Marja Nowacka

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 14. 9. 1930 r., o godz. 4,30 po poł., z Zakładu Św. Józefa.

O liczny udział w pogrzebie prosi

rw 12555 **Tow. Młodych Przemysłowców**
Wypadek 181. **w Poznaniu.**

†

W czwartek, dnia 11 września b. r., o godzinie 15.30, rozstał się z tym światem po długich i cierpliwie znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, nigdy niezapomniany syn, brat, szwagier i wuj, ś. p.

Teofil Lasiewicz

przeżywszy 41 lat. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 14 września, o godzinie 17-ej po poł. z domu żałoby w Kostrzynie przy ul. Średzkiej.

W ciężkim smutku pogrążona

zw 25 482 **rodzina.**

Kostrzyn, Poznań, we wrześniu 1930.

Za liczne dowody współczucia, za wieńce oraz oddanie ostatniej przysługi drogiemu Zmarłemu, ś. p.

Feliksowi Bagerowi

składamy Wielebn. Duchowieństwu, Towarzystwom, Cechowi Piekarskiemu, „Sokołowi", „Lutni", Harcerzom, Krewnym i Znajomym najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zw 25 480 **Żona z dziećmi.**

Wróciłem
Dr. med. **Bolesław Hanasz**
Choroby wewnętrzne.
Gabinet fizykalny i Röntgen.
Poznań, ul. Pocztowa 31a. Tel. 35-59.
Godz. przyjęć od 9—12 i 4—6. zw 25 483

Ś. p.

Józef Woźniak

podporucznik - obserwator 3 p. lotn.

zginął śmiercią tragiczną w Rożance pod Włodawą n/Bugiem, w dniu 1 września r. b.

W poległym stracił pułk wybitnego oficera i dobrego kolegę.

Pogrzeb odbędzie się z dworca kolejowego w Gnieźnie, dnia 15-go b. m., o godzinie 14,30, na cmentarz garnizonowy.

zw 25 509

Dowódca, Korpus Oficerski i Podoficerski 3 pułku lotniczego.

†

Dnia 11 września 1930 r., o godz. 12,30 przed poł., zginął tragiczną śmiercią, na posterunku w okolicy Wrześni przy powrocie z manewrów, opatrzony Olejami św., nasz najdroższy syn, brat, siostrzeniec, wuj, kuzyn i szwagier, ś. p.

Juljan Strzyżewski

strzelec 58 p. p. (4 pułk Wlkp.)

przeżywszy lat 22. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 14 b. m., o godzinie 3-ciej, z kostnicy wojskowej w Poznaniu przy Wałach Jana III na cmentarz garnizonowy.

W ciężkim smutku pogrążeni

rodzice i rodzeństwo.

Poznań, Warszawa, Śnieciska, dnia 11 września 1930. zw 25 514

Dnia 15 bm., w dziewiątą rocznicę śmierci ś. p.

Jarogniewa Drwęskiego

Prezydenta miasta Poznania

odprawi się

msza św.

w kościele Farnym o godz. 8,30 o czem zawiadamiają

zw 25415 **żona i synowie.**

Doskonale utrzymane
Samochody
używane
w olbrzymim wyborze
a szczególnie

Fiat 509	4/20 KM	z kar. 4-osob.	otwarty
Fiat 509	4/20	„ „ 2- „	sportowy
Fiat 509	4/20	„ „ 4- „	Landaulet
Fiat 503	6/30	„ „ 4-6 „	Cabriolet
Fiat 503	6/30	„ „ 4-6 „	Coupe
Fiat 503	6/30	„ „ 4 „	otwarty
Fiat 505	9/31	„ „ 6 „	otwarty
Fiat 505	9/31	„ „ 6 „	Coupe
Fiat 507	9/31	„ „ 6 „	otwarty
Fiat 520	9/45	„ „ 4 „	otwarty
Fiat 520	9/45	„ „ 4 „	kryty
Fiat 519	19/75	„ „ 6 „	Cabriolet
Minerva	13/55	„ „ 6 „	Cabriolet
Minerva	8/40	„ „ 4 „	kryty
Ceirano	6/25	„ „ 4 „	otwarty
Opel	4/16	„ „ 4 „	kryty
Opel	12/50	„ „ 5 „	kryty
Chenard Walcker	6/30	„ 6 „	otwarty
Austro Daimler	17/60	„ 6 „	otwarty
Studebacker typ Director		4 „	kryty
Studebacker 6 cyl.		4 „	kryty
DKW		2-3 „	Cabriolet
Chrysler 52		4 „	kryty

Horch 8 cyl. 16/80 K. M. 6 osobowy kryty prawie nowy
i wiele innych polecamy na warunkach najkorzystniejszych
Brzeski auto
Sp. Akc. nw 3774
Poznań, ul. Dąbrowskiego 29
Telefon 63-23, 63-65.

Lingwistka
dyplomowana (ang., franc., niem., łacina) **obejmie posadę** w bibljotece, redakcji, banku lub t. p. Mogę złożyć kaucję, wzgl. dać gwarancję. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25 502**

Czysta garderoba chlubą każdego!
w 8 dniach chemicznie czyści ubrania męskie i damskie, zwracając jak nowe
FR. MUSIAŁ, POZNAŃ, GROBLA 27a I p.
Specjalność: Prasowanie futer.

4 ciężkie wozy
3 i 4 cal., masywne, w dobrym stanie, **bardzo tanio na sprzedaż.** zw 25483
W. Czekalski, Międzychód.

Szkoła Muzyczna im. Chopina
przyjmuje uczniów do wszystkich klas instrumentalnych, z całokształtem nauki teorji. **Opłata szkolna od 12 zł miesięcznie; niezamożnym ulgi.**
Kancelarja ul. 27. Grudnia 19.
zw 25 491

Zbliża się Jesień niedługo potem Zima!

Rozważ sobie dobrze nim poczynisz zakupy.

Wiedzą bowiem już wszyscy, że u nas kupuje się najtaniej
Płaszcze męskie **prima veloury,** najnowsze fasony, śliczne kolory od **55,—** zł
Płaszcze sportowe na watelinie — **kołnierz prawdziwy opos** już od **75,—** zł
Ubrania męskie **bielska czesanka** cudne wymarzone kolory . . . . od **65,—** zł
Futra sportowe oraz spacerowe — Kurtki na barankach — Jupy — Spodnie.

Najtaniej tylko w firmie:

Kurtki Skórzane Nappa 95.- zł

Olbrzymia ilość różnych spodni.

TANIE ŹRÓDŁO
Edward Michaelis

POZNAŃ UL WROCŁAWSKA 22 TEL 22-14

UWAGA! Prosimy dokładnie zważać na wejście do naszego magazynu drugi skład od narożnika placu św. Krzyskiego. **UWAGA!**

Wobec sensacyjnej zniżki cen — kup jeszcze dzisiaj
bowiem samochody

CHEVROLET 6

są obecnie przy uwzględnieniu ich istotnej wartości wewnętrznej najtańszymi samochodami w Polsce.
Już tylko niewielka ilość po tak niskiej cenie pozostała na składzie. nw 3772

Wyłączna sprzedaż na Poznań i okolicę

BRZESKIAUTO Sp. Akc. POZNAŃ

ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-23, 63-65.

Najstarsze przedsiębiorstwo załatwiające wszelkie transakcje wchodzące w zakres branży samochodowej zał. 1894.

Wyrabiam stale we własnych warsztatach

MODELE

najwytworniejszego

OBUWIA

Proszę o zwiedzenie magazynu bez przymusu kupna.

JAN RYBELSKI

Poznań, Al. Marcinkowskiego 23, tel. 28-02

Nagrodzone na Międzynarod. Wystawie w Paryżu 1928 złotym medalem i „Grand Prix" i na P. W. K. złotym medalem i nagrodą państwową.

nw 5023-56,492

Ogłoszenie.

Rolnicza Spółdzielnia Ziemniaczana z ogr. odpow.

zawiadamia niniejszem

wszystkich rolników chcących oddać ziemniaki do fabrycznego przerobu, iż dnia 12 września r. b. podpisała z firmą „Lubań-Wronki" umowę, mocą której wszystkie fabryki tegoż T. A. przyjmować będą ziemniaki jedynie od Spółdzielni i przerabiać je następnie na przetwory ziemniaczane wszelkiego rodzaju, na rachunek członków Spółdzielni.

Spółdzielnia pragnąc dać możność wszystkim rolnikom uczestniczenia we spółdzielczym przerobie fabrycznych ziemniaków wzywa ich niniejszem do możliwie natychmiastowego przystępowania do Spółdzielni i deklarowania ilości ziemniaków, które zobowiążą się odstawić do fabryk „Lubań-Wronki". Zgłoszenia przyjmować będzie Zarząd Spółdzielni do dnia 15 października 1930 r. Z dniem tym Zarząd zamknie listę zgłoszeń. Zarząd zastrzega się, iż przyjmować będzie na normalnych warunkach jedynie ilości w terminie zgłoszone i nie przekraczające łącznej ilości 125 000 ton O ileby zgłoszenia w terminie dokonane przekroczyły tą ilość, Zarząd zastrzega sobie prawo stosunkowego i równego dla wszystkich ograniczenia zgłoszonych ilości z tem, że ilości nieuwzględnione będą mogły być odstawione na warunkach ekskontyngentu, które później uchwali Rada Nadzorcza.

Spółdzielnia zawiadamia wszystkich członków i rolników oraz organizacje zajmujące się dostawą ziemniaków, iż wydaje już dyspozycje odstaw do fabryk „Lubań-Wronki" oraz, że wypłacać będzie na każdy odstawiony kilogram-procent skrobi ziemniaków tytułem wstępnej ceny zaliczkowej 12 groszy loco fabryka względnie po zatrzymaniu na średnie koszty przewozu 2 grosze, 10 groszy loco stacja załadowania oraz tytułem pożyczki na dalsze wypłaty dalszych 5 groszy, łącznie zatem 17 groszy.

Dalsze wypłaty uskuteczniane będą w miarę sprzedaży przerabianego we fabrykach „Lubań-Wronki" towaru i w stosunku do dostarczonych ilości.

Wszelkich wyjaśnień udziela Zarząd Rolniczej Spółdzielni Ziemniaczanej, Poznań, ul. św. Marcina 39, I.

Rada Nadzorcza:
(—) Jerzy Turno.

Zarząd:
(—) Witold Dobrowolski (—) Wilhelm Forstmann
(—) Kazimierz Osten-Sacken.

Pw 4 998-37,132

OKUCIA budowlane **OKUCIA meblowe**

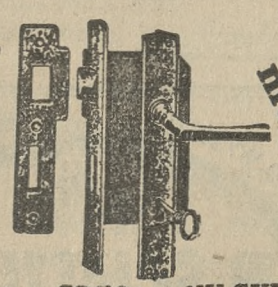

najkorzystniej poleca **SPECJALNY SKŁAD OKUC**

Stanisław Wewiór,

Poznań, św. Marcin 34 — Telef. 34-31.

dw 12874

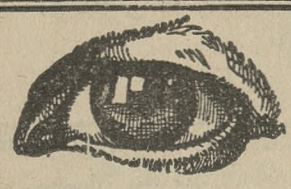

Sztuczne oczy
wykonuje
w obecności pacjenta
Arno Müller
zamieszkały stale we Wrocławiu 13, Augustastr. 132

W Poznaniu będzie czynny dnia 22 i 23 września 1930 r. u Dr. Tad. Kleczkowskiego św Marcin nr. 6, telefon 18-42.

nw 3 593

Zakupujemy

wszelkie używane przedmioty gospodarstwa domowego, jak: **kompl. pokoje, pojedyńcze meble. dywany, fortepiany, maszyny do szycia, obrazy, lampy, antyki i t. d., maszyny do pisania, urządzenia biurowe i t. d.**

Przyjmujemy do komisowej sprzedaży

wszelkie wyżej wyszczególnione przedmioty, — pozatem: **samochody, motocykle, kasy pancerne, powozy, radjoaparaty i t. p.**

Sprzedajemy

wszelkie wyżej wymienione przedmioty z wolnej ręki lub w drodze licytacji przez zaprzysiężonego i ustanowionego aukcjonatora. Pw 5 018-37,157

Transport uskuteczniamy na życzenie.

Poznański Dom Komisowy T. z o. p.
Poznań, ul. Dominikańska 3. Tel. 21-26.

Kupna okazyjne!
Siewniki do nawozów sztucznych!

Mam bardzo korzystnie na sprzedaż kilka używ. **„Westfalia" 1 nowy siewnik do nawozów sztucz „Iltis", 2 m szer.**

Dalej polecam na dogodnych warunkach zapłaty.

Orygin. „Claas'a" patentowane siewniki do nawozów sztucznych
Orygin. „Voss'a" siewniki do nawozów sztucznych.

HUGO CHODAN
dawn. Paul Seler,
Poznań, ul Przemysłowa 23.
nw 3775

Żelaźniak

lat 24 dobry ekspedjent, obeznany dobrze w swej branży oraz artykułów technicznych **szuka posady** jako ekspedjent, magazynier lub t. p. zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25486**

Sekretarz adwokacki

rutynowany **potrzebny zaraz.** Zgłoszenia **Toruń, skrytka pocztowa 36**

Pw 5013-64,327

W wyniku zawodów sportu automobilowego we Lwowie w dniach 7-8 września.

W PIERWSZYM W POLSCE WYŚCIGU OKRĘŻNYM O WIELKĄ NAGRODĘ M. ST. LWOWA

AUSTRO-DAIMLER - NA CZELE!

W kategorji turystycznej zdobywa **I-sze miejsce i rekord trasy JWP. Marja Koźmianowa**

W kategorji wyścigowej zdobywa **I-sze miejsce, rekord trasy i najlepszy czas dnia p. inż. Henryk Liefeld**

W kategorji sportowej **ustanawia rekord okrążenia p. Jerzy Widawski**

wszyscy na samochodach

AUSTRO-DAIMLER

TOWARZYSTWO BUDOWY i SPRZEDAŻY SAMOCHODÓW S. A. (dawniej Austro-Daimler).

Oddział w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 7. — Telefon 76-65 i 75-58.

Własne warsztaty. — Garaże. Pw 4991-37,117 **Własne warsztaty. — Garaże.**

WYRABIANE W KRAJU

JEŻDŻCE DO KARTOTEK

K. WASILEWSKI i S-KA SP. AKC. WARSZAWA

Tw 328

Szanownej mej Klienteli donoszę uprzejmie, że po powrocie z Paryża otwieram znów mój Salon Mód

„La Mondaine"

Poznań

Aleje Marcinkowskiego 21, II.

*i polecam wykonanie **kostjumów, płaszczów i sukien** podług najświeższej mody paryskiej.*

zw 25?6

MEBLE

w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca

A. BARANOWSKI, POZNAŃ,

ulica Podgórna 13. Pw 4057-34,48

TYLKO
Lakiery Emalje Farby
marki
„SMOK"

są najlepsze i najtrwalsze. Kto „Smokiem" maluje, Nigdy nie żałuje.

zw 2 499

PRZESYŁKI DO WYBORU — ZA REFERENCJAMI

B. SCHULTZ

TELEFON 1513 **POZNAŃ** GWARNA 16

ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIĘKSZY SPECJALNY DOM PIERWSZORZĘDNYCH

TOWARÓW FUTRZANYCH

WYKONANIE PODŁUG MIARY WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą zaufania. Mój od przeszło 85 lat istniejący specjalny interes daje gwarancje za fachowe, solidne wykonanie i nieskazitelny zdrowy materjał.

MODERNIZACJE NA ŻYCZENIE.

nw 3509

Wróciłem

docent ***Dr. Żuralski***

Przecznica 7.

od godz. 12-1 i 4-5.

Pw 5019|37.160

Dr. Adam Chwałkowski

lekarz - dentysta

św. Marcin 6, parter, (przy pomniku Mickiewicza)

godziny przyjęć od 15 września 3—4

tylko prywatnie.

zw 25492

Wróciłam

Dr. med. W. Skutecka

Stomatolog

Plac Nowomiejski 7, 11—1, wejście z ul Młyńskiej, tel. 10-78.

zw 25189

Wieczorne kursy maszynowo techniczne

i przez Państwo uznana

szkoła maszynistów okrętowych.

Möller, Gdańsk, Kassubischer Markt 23.

Początek kursów **dnia 13 paźdz.** Programy bezpłatnie. Zgłoszenia zaraz, zapłata ratami. nw 3590

Szkoła śpiewu solowego

Prof. Krasińskiej-Rudnickiej

Metoda Marchesi, Battistini, Bellincioni. Stawianie głosu, ćwiczenia oddechowe, dykcja, styl, przygotowanie do koncertów, opracowanie partycji operowych z grą sceniczną. zw 25476

Plac Nowomiejski 5a. Godziny przyjęć 15—17.

Maybach

nowoczesny, nadkompletny, oszczędny w użyciu, 7-siedzeniowa limuzyna z wszelkim do pomyślenia komfortem, z prawem wwozu do Polski korzytnie **na sprzedaż.** Zgłosz. skierować do **Anoncenexp. DEVERA, Gdańsk** pod **nr. 488.** nw 3760

ZIOŁA LECZNICZE

O. Wojnowskiego

poleca

APTEKA p. KORONĄ

Poznań, Górna Wilda 61.

Broszury na żądanie bezpłatnie zw 25500

Wilgoć woda grzyb

Jesień zniszczy Wasze nieruchomości w jeszcze większym stopniu

Złemu trzeba zapobiec. Prace izolacyjne zdążymy przeprowadzić jeszcze przed nadejściem jesieni, skoro zlecenie zaraz otrzymamy — nie uprawiajcie błędnej oszczędności, tem bardziej, że koszty przeprowadzenia izolacji są bardzo małe. Rozważcie sobie dobrze, nie zwlekając.

Nieuszczelnione mury fundamentowe balkony - posadzki - tarasy

z każdym dniem obniżają wartość i grożą trwałości każdej posesji.

dw 1449

WYKONUJEMY:

Osuszanie wilgotnych mieszkań, piwnic i wszelkich ubikacyj.
NISZCZENIE i zapobieganie powstania grzyba.
IMPREGNACJE drzewa.
IZOLACJE przeciw nasiąkowi wody przez mury fundamentowe.
USZCZELNIENIE posadzek przeciw przesiąkowi w pralniach, łazienkach, kuchniach, ustępach — balkonów, tarasów, basenów wodnych.
USZCZELNIENIE budowli podziemnych, jak zbiorników do wody, tuneli i wszelkich objektów stojących we wodzie.
IZOLACJĘ ciepło- i zimnochronną, płytami korkowemi z najlepsz. materjałów.

Wszelkie prace izolacyjne i uszczelniające wykonujemy z dostawą materjałów najlepszych krajowych i zagranicznych przez nas wprost reprezentowanych, to też tylko nasza praca zabezpiecza nieruchomości przed samozniszczeniem na zawsze.

Dotychczas przez nas przeprowadzone izolacje cieszą się uznaniami wszelkich władz rządowych, samorządowych i prywatnych.

Na życzenie służymy natychmiast kosztorysami, poradami i wskazówkami.

Wielkopolskie Przedsiębiorstwo Izolacji właśc. S. Palczewski, Poznań, ul. Dąbrowskiego 43, Telefon 70-50.

B.M.W. znowu zwycięża

Mistrzostwa Polski

W wyścigu o Mistrzostwo Polski w Grudziądzu dnia 7. IX. 1930 roku w najcięższej klasie zdobywa B. M. W. **I. Nagrodę i Mistrzostwo Kategorji.**

Mistrzostwo Lwowa

W tym samym dniu zdobywa B. M. W. **I. Miejsce w biegu płaskim o Mistrzostwo Lwowa.**

Generalne Przedstawicielstwo „POLMOTOR"

H. Linke i S-ka

Zwierzyniecka 8. POZNAN Telefon 69-77.

nw 3776

Od dnia 30 sierpnia do dnia 16 września 1930 roku

WIELKA SPRZEDAŻ OKAZYJNA

pończoch i skarpetek

fabryki

ŻYRARDÓW

TOWARZYSTWO ZAKŁADÓW ŻYRARDOWSKICH SPÓŁKA AKCYJNA

po cenach wyjątkowo niskich!!!

Sprzedaż wyłącznie detaliczna, nie mniej jednak jak 3 pary.

Od dnia 30 sierpnia do dnia 16 września 1930 roku

Skład Fabryczny Poznań, Plac Wolności 4.

nw 3428

BUCHALTERYJNE

„Współczesne Wykłady" Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. f 1643

Warszawa, Nowogrodzka 48c

Zamiejscowi listownie.

Kto ma używać mleczno słodkie płatki owsiane EXTRA

Każdy kto chce długo żyć Każdy

pracujący ciężko, umysłowo lub fizycznie, pragnący przytem pozostać świeży. **Każdy** nerwowo osłabiony, chory na żołądek, kiszki, płuca, oraz blade młode dziewczęta i chorobliwie osłabione kobiety. **Każda** kobieta, chcąca pozostać młodą i piękną, gdyż **„EXTRA"** płatki owsiane zawierają dużo **witamin**, które przeciwdziałają wczesnemu starzeniu się. **Ktoby** o tem powątpiewał, — **niech** zapyta swego lekarza.

Fabryka Płatków Owsianych Krotoszyn

Pw 4691-33,135

Jeszcze tylko kilka dni

trwa moja wyprzedaż.

Dotąd nigdy nie sprzedawano tak dobrych gatunków

Pończoch - Bielizny - Trykotaży

po tak wybitnie niskich cenach. Proszę się przekonać — chętnie zapoznam z jakością i cenami mojego towaru, bez przymusu do kupna.

Bolesław Górski

Poznań, Plac Wolności 3.

nw 1581

Mechaniczna fabryka szczotek i pendzli

ROK 1859 ZAŁOŻENIA

Bernard Murawski

ROK 1920 ODBUDOWY

Rawicz

Pw 3879-15.126

Hurtownia Cukiernicza

JANUSZ ADAMSKI

Poznań, ul. Nowa 10.

Staniol, Kuwertury, Ananas, Kawa, Herbata, Kokos oraz inne surowce i przybory cukiernicze.

Pw 4 955-87,51

Wyciąć i zachować!

Dach nad głową

ma zapewniony, kto powierza konserwację dachów fachowcowi wykwalifikowanemu. **Dachy papowe, cynkowe, dachówkowe i wszelkie inne** reparuje i na nowo pokrywa po cenach przystępnych. Spłata do 6-ciu miesięcy. Krycie cynkiem po cenach nadzwyczaj korzystnych. Z PP. Właścicielami większych realności i Ziemianami zawieram umowy na prace kontraktowe długoletnie. Specjalność: pokrywanie dachów blachą cynkową, tłoczoną, z gwarancją 30-letnią.

IGNACY MANDOWSKI

mistrz blacharsko-dekarski.

PRZEMYSŁ POLSKI POKRYWANIA DACHÓW

Poznań, Grobla 3. Telefon 34-69.

Pw 5 015-56,491

Rok założenia 1907.

Niceja (Nice)

Przystępny pobyt w polskim domu **w Nicei dla kilku panienek** na przeciąg do 3 miesięcy. (Wyjazd około 15 października). Pokoje słoneczne, komf. umebl., kuchnia polsko franc. wyborowa. Cena 1.200 fr. franc. miesięcznie (około 420.— zł.). Troskliwa opieka i towarzystwo osobiste przy wycieczkach w piękne okolice na Rivierze zapewnione. Konwersacja franc. i fortepian w domu.

Zgłoszenia: Iga Rudka-Rydecka, Nice (Francja) 6 rue d'Italie 6. Poważne referencje w Poznaniu. Pw 4973-56,457

Nerwowi, neurastenicy

cierpiący na drażliwość, słabość woli, braku energji melancholję, przesyt życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledzionnicę, nerwowe zaburzenia serca i żołądka otrzymają bezpłatnie broszurę dr. Weisego Słabość nerwów

Dr. GEBHARD i S-ka — GDAŃSK. Nr. 85.

Pw 1059-34,68

UWADZE PAŃ!

Kapelusze aksamitne, filcowe, podług ostatnich modeli paryskich, od **10 złotych,** robota wykwintna, ceny hurtowe.

Magazyn mód „Bronisława"

Warszawa, Bracka 1.

nw 3769

Pierwszorzędna fabryka sukna w Bielsku poszukuje zdolnych, dobrze się prezentujących

przedstawicieli

ustosunkowanych w wojsku urzędach i instytucjach państwowych. Oferty wraz z fotografjami i dokładnym życiorysem pod **zw 25 484** do ekspedycji Kurjera Pozn.

Kamienica

2 sklepy nowocześnie urządzone, z dobrze prosperującą restauracją oraz cukiernią i piekarnią, piec parowy nowy, ogrzewanie centralne całego domu, mieszkanie 5 pokoi o parkietowej podłodze, oraz sklep, zaraz wolne. Budynek 3 piętra i piekarnia nowo pobudowane, dobre położenie przy Rynku, w mieście powiatowem, gdzie sąd, gimnazjum męskie i żeńskie, szkoła wydziałowa, — z powodu zmiany stosunków familijnych przy wpłacie 50% wartości, natychmiast **na sprzedaż.** Zgłoszenia **„Par"**, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 56,460. **Pw** 4976-56,460

Poważna Fabryka Pierników

w Toruniu

odda zastępstwo na Poznańskie.

Zgłaszać zechcą się tylko siły pierwszorzędne i z dobremi poleceniami pod **„D. 4099"** do **Biura ogł. Wallis, Toruń.**

nw 3769

Zysk na kieszeni i zysk na zdrowiu!

Przy praniu Persilem zbyteczne jest wszelkie pranie wstępne, przedewszystkiem zaś niehygieniczne tarcie i szczotkowanie. Niechaj Persil sam wykona całą pracę! Persil zrobi swoje! Ale pamiętać zawsze, że należy Persil rozpuścić w zimnej wodzie, a bieliznę zagotować raz jeden i to krótko! Wystarczy to zupełnie. 1 paczkę Persilu wziąć na 2½ do 3 wiader wody.

Co Persil to Persil

Pw 4893-P. 28.7o

PIEGI

żółte plamy opaleniznę usuwa, bieli skórę pod gwarancją aptekarza **Jana Gadebuscha**

„Axela"-Krem

½ słoika 2,50 zł, ¹/₁ słoika 4,50 zł, do tego **mydło „Axela"** 1 kaw. 1.25 zł. Do nabycia w drogerjach, składach aptecznych, perfumerjach i aptekach lub wprost w firmie J. GADEBUSCH, Poznań, ul. Nowa nr. 7

Za ca. 555-1600 zł własny dom mieszkalny

Każdy obywatel może uzyskać 40 000 zł przez udzielanie niewypowiedzialnych pożyczek amortyzacyjnych - hipotecznych na ca. 4% p. a.

Śląski Związek Kredytowy Sp. z o. o., Tarnowskie Góry, Oddział Poznań. Informacyj bezpłatnych i dla interesentów nieobowiązujących udziela się przez przedstawiciela: **Böning, Poznań, ul. Jasna 1.** Współpracownicy godni zaufania i ruchliwi na wszystkie województwa poszukiwani. zw 25 485

Skład bławatów

konfekcji damskiej, męskiej, bielizny itd., istniejący od lat 40, lokal bardzo obszerny, jasny, bez wszelkich towarów, o dużych oknach wystawowych, z kompletnem urządzeniem oraz 3 pokojowem mieszkaniem i kuchnia, w najlepszem położeniu, przy rynku, w mieście powiatowem, gdzie gimnazjum, seminarjum nauczycielskie itd., pozatem miasto wysoce uprzemysłowione, **wydzierżawię od 1 październ. rb.** na korzystnych warunkach. Ze względu na bardzo dobre położenie, nadaje się również na każdą inną branżę. Zgłoszenia kierować: **A. Dobrowolski, Czarnków n N.,** Rynek 12. zw 25 477

Wytworna Pani

ubiera się tylko w salonie mód, którego kierownictwo spoczywa w rękach pierwszorzędnego fachowca-artysty czy artystki — wówczas bowiem ma pewność, że suknia Jej — płaszcz, czy kostjum będą dobrze skrojone i wykonane wykwintnie.

Takim salonem mód jest

„Mira"

Marszałka Focha nr. 36.

Ostatnie nowości.

Ceny przystępne.

Żurnale na rok 1931.

zw 25501

Kostjumy angielskie i sportowe

Płaszcze

Suknie

wytworna Pani wykonać daje tylko w

Salonie Mód

„Pani Hanki"

Gwarna 11, tel. 59-24.

Znajdzie tam Pani: najbogatszy wybór żurnali, życzliwą radę, pierwszorzędne i szybkie wykonanie w dużej i nowoczesnej pracowni. Krawiec i kuśnierz na miejscu.

Dla uzupełnienia całości prowadzę specjalny dział

Kapeluszy damskich.

Śliczne modele we wszytskich odcieniach już od zł 15. Hw 41

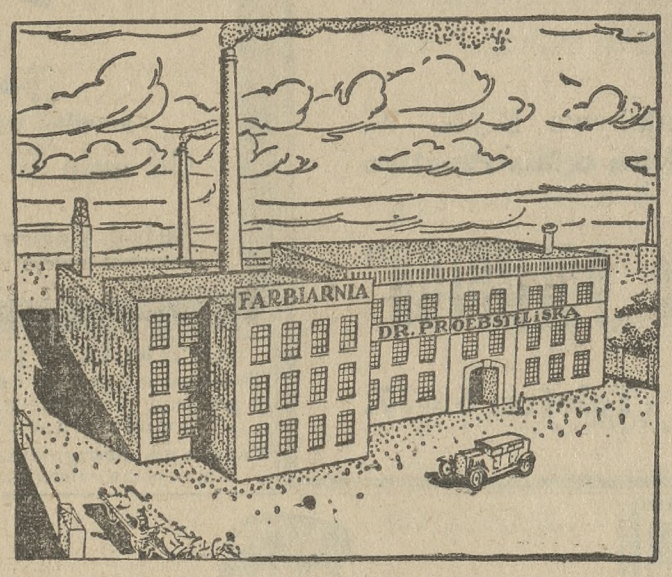

Dziś lub jutro

z pewnością nastaną chłodne dni. Dlaczego więc czekać, by potem marznąć.

Teraz jest odpowiedni czas do wyszukania odzieży jesiennej i zimowej i oddania do chemicznego czyszczenia.

Gwarantujemy jaknajstaranniejszą obsługę, pragniemy bowiem w każdem zyskać stałego klienta.

Dr. Proebstel & Co, Gniezno. **Farbiarnia i Zakład Chemicznego Czyszczenia.**

Najnowsze urządzenie techniczne pod kierownictwem i nadzorem sił fachowych. 22 własne składy.

Filje w Poznaniu: ul. Podgórna 10. ul. Fr. Ratajczaka 34. ul. Strzelecka 1. ul. Pocztowa 27. ul. Kraszewskiego 17. ul. Dąbrowskiego 3.

Pw 4853-31

„Własna osada"

Udzielamy bezprocentowych pożyczek na budowę i na spłatę hipoteki!

Potrzebny własny kapitał 10-15% od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach miesięcznych, amortyzacja 6-8%

„HACEGE" e. G. m. b. H. Gdańsk

Hansaplatz 2b.

Informacyj udziela: **H. Franke Poznań, Marsz. Focha 19, I.**

nw 2574/5

KUPNO OKAZYJNE

samochód, limuzyna 5-osobowa prawie nowa

Studebaker-direktor

15/55 KM na warunkach wyjątkowo korzystnych na sprzedaż. Oferty do **„Par"**, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. **37,108**

Pw 5028-37,167

Godne uwagi

Zadziwiająco dobrze szyjące i bardzo trwałe **maszyny do szycia** z najstarszej fabryki niemieckiej, przewyższające pod gwarancją „Singera", o których publiczność nie wie, **oddaje tanio T. KONIKIEWICZ, Poznań, plac Nowo miejski 1-a.** Części na składzie i do „Singera". Reparacje wszelkich systemów. Pw 4021/2-31.62/3

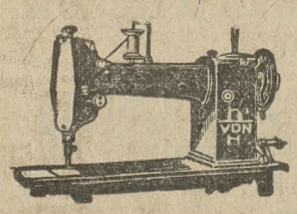

DOM MASZYN **„Warta"**

Poznań, Wielka 25, tel. 37-33

poleca **Maszyny do szycia Rowery i Wirówki**

Reparacje pod gwarancją.

Firma istnieje od 40 lat. Tw 276

Każda elegancka dama, chcąc być dobrze i gustownie ubrana zanim zadecyduje co jest modne, odwiedzi znaną już firmę znajdzie tam czego potrzeba: gustowne i fachowe wykonanie futer, eleganckich sukien, płaszczów i kostjumów.

Le Grand Chic!

Kilkuletnia praktyka w Paryżu daje gwarancję pod każdym względem.

Tel. 54-67. Ul. Fr. Ratajczaka 33, II. p.

zw 25490

Palais Royal Poznań

Niedziela, 14. 9. 1930 r.

Five o'clock

Znakomita orkiestra.

Pierwszorzędne siły artystyczne

Pw 5021-56,493

Zwapnienie żył. Zdenerwowania, osłabienia. Żądać bezpłatnej broszury o nieszkodliwem leczeniu domowem od Pw 4066-34.70

Dr. GEBHARD & Co., Gdańsk nr. 56.

Kapitalisty

z kapitałem 40—50.000 zł **poszukuje się** jako **wspólnika do interesu bławatniczego.** Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25479**

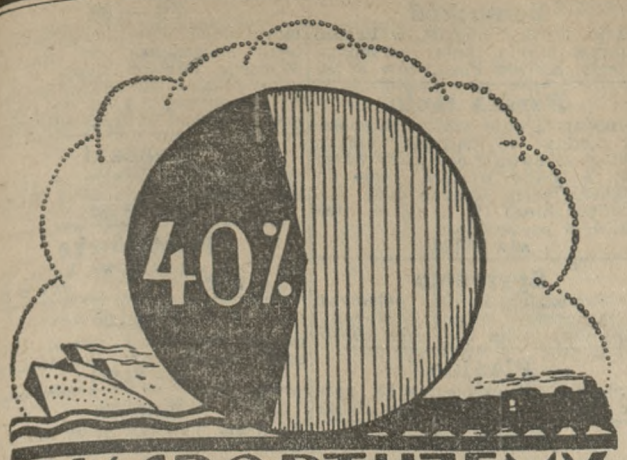

EKSPORTUJEMY NA CAŁY ŚWIAT

O TYM FAKCIE **każdy** wiedzieć powinien! Świadczy to, WYSOKIM GATUNKU naszych materjałów i popularności ich na **CAŁYM ŚWIECIE!**

A przytem jesteśmy największą chrześcijańską FABRYKĄ SUKNA w Bielsku!

Nic dziwnego więc, że w naszych **fabrycznych składach** jest WSPANIAŁY WYBÓR i WARTO w nich kupować.

GUSTAW MOLENDA i SYN

POZNAŃ, pl. Ś-to Krzyski 1,
BYDGOSZCZ, ul. Gdańska 8.

Pw 5024-37,166

Baczność! Panie i Panowie!

Ważne również dla emerytów.

Możność zarobku ponad 2 000 zł. poza zwykłemi zajęciami. Nasz inspektor p. Jan Bąk będzie przyjmował

zastępczynie i zastępców

dla sprzedaży ratalnej obligacji 3% pożyczki budowlanej z r. 1930 tudzież dla naszego oddziału wkładów oszczędnościowych z premjami.

Dajemy najlepsze warunki współpracy, najwyższą prowizję, stałą pensję i t. d. Wykupujemy roczne patenty.

W Poznaniu będzie przyjmował p. Jan Bąk dnia 17-go i 18-go b. m. w Hotelu National, ul. Św. Marcin 30.

POWSZECHNY ZAKŁAD KREDYTOWY
spółdz. z ogr. por. we Lwowie pl. Marjacki 6.
Pw 5 008-72,133

Walce młyńskie i do śrutowników

ryfluje fachowo, prędko i tanio

Ed. Dahlmann, Słonawy Młyn,
poczta Oborniki. nw 3764

SENSACYJNY WYNALAZEK! NOWOŚĆ!

ALUSIN D. R. P.

Środek do lutowania na zimno wszelkich metali, nie wyłączając aluminium, nadający się do użytku domowego. **Przejęliśmy wyłączną sprzedaż środka „Alusin" na Polskę,** od firmy N. V. Sass et Co. Akt.-Ges. Köln.

poszukujemy przedstawicieli

na poszczególne województwa, za wyjątkiem województwa Łódzkiego, którzy mają już zorganizowaną sieć sub-przedstawicieli, wzgl. czują się na siłach zorganizować takową w krótkim czasie i dysponują kapitałem od 1.500 do 3.000 zł.

BIURO TECHNICZNO-HANDLOWE B-cia W. i E. Lüngen
Łódź, Piotrkowska 97. nw 3 767

Restaurację - kawiarnię

z pełną koncesją w dobr. mieście handl. kupię lub wydzierżawię. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Pozn. pod **zw 25487**

Sekretarz adwokacki

potrzebny do Poznania

od 1. X. 1930 r. Znajomość języka niemieckiego konieczna. Zgłoszenia z odpisami świadectw, podaniem referencyj do Kurjera pod **zw 25 414**

Dokładne adresy poznańskich przedsiębiorstw

handlowych, przemysłowych, wolnych zawodów oraz rzemiosła opracowane alfabetycznie wedle 600 branż i zawodów **zawiera**

SKOROWIDZ ADRESOWY na r. 1930

Cena zł 3.50. Do nabycia w księgarniach oraz u kolporterów Zw. Inwalidów Wojennych. Wysyłki zamiejscowe (za zaliczką) uskutecznia odwrotnie **Wydawnictwo SKOROWIDZU ADRESOWEGO, Poznań, Al. Marcinkowskiego 14.**
zw 25498

Uczeń

z dobrej rodziny może **zgłosić się zaraz**

Specjalny skład artykułów kanalizacyjno-instalacyjnych, sanitarnych i armatur

Lisiewicz i S-ka Sp. z o. o.
Poznań, Żydowska 2/3. zw 25460

Sekretarza sądowego lub adwokackiego

doświadczonego i rutynowanego w załatwianiu inkasa i likwidowaniu spornych spraw, **przyjmie na stałą posadę zaraz lub później,** poważne przedsiębiorstwo handlowo-przemysłowe. Zgłoszenia do administracji Kurjera Poznańskiego pod **nw 3773**

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić mą Szanowną Publiczność i Sympatyków, że po przeprowadzonej gruntownej renowacji mego lokalu przy ul. Rybaki 29, **otwieram takowy z dniem 15 września b. m.**

Polecam me dobrze pielęgnowane piwa oraz likiery i wina. Rzetelna obsługa, ceny niskie. Miły pobyt, dla stałych gości seperatki.

Z poważaniem
Jan Smyczek
zw 25 497 gospodarz.

Majątek

4 km. od Trzemeszna pow. Mogilno. 386 mórg. połowa pszenna, buraczana ziemia, reszta zdrowa żytnia 6 kl. starej bonitacji w dobrej kulturze, drenowana. Inwentarz żywy doskonały: 11 koni, 1 źrebak, 40 sztuk bydła, 37 świń, 40 prosiąt. Martwy inwentarz kompletny i w dobrym stanie. Wprost od właściciela do nabycia za 230 000 zł przy wpłacie 110 000. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 504

Kobieta 44-letnia

szuka za skromnem wynagrodzeniem **posady** towarzyszki, pielęgniarki. Reflektuje się tylko na dobre traktowanie — miejscowość obojętna. Łask. zgłoszenia do **„Par"**, Al. Marcinkowskiego 11 sub. **„Dla Wandy".**
Pw 4983/56,470

Mieszkania

3, 2 i 1 pokojowe,

z wygodami **do wynajęcia,** w nowobudującym się domu przy ul. M. Focha 137. Czynsz roczny zgory. Do użytku od listopada r. b. Zgłoszenia przyjmuje:

NOWACZYK, M. Focha 176
w godz. od 6—9 wiecz.
zw 25 410

Piwnica

250 do 300 m², w centrum od 1. 10. 30 do **wynajęcia.** Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod **zw 25510**

Pianistka

N. Padlewska

Uczennica Godowskiego (Wiedeń, Meisterszule)

rozpoczyna lekcje 15. 9.
Zgłoszenia codz 2—4.
Wrocławska 28/29.

zw 25 455

---

8 pokoi

w centrum, specjalnie urządzone dla lekarzy, I. piętro, od 1. 10. 30 do **wynajęcia.** Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25511**

Poszukuję

rutynowanej maszynistki

adwokat Dr. HOPPE,
Poznań, Fredry 2.
zw 25 512

Samochód

De Dion Bouton 10/40, elegancki wóz turystyczny, otwarty, w komplecie w dobrym stanie na sprzedaż. Oferty pod **1354 do Kosmos,** Poznań, Zwierzyniecka 6.
zw 8729

Kupię nieruchomość

w Poznaniu, przy wpłacie 20 000 zł, resztę wpłacę w krótkim terminie. Oferty do Kurjera Pozn. pod **zw 25513**

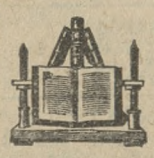

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

Zdolny korepetytor - wychowawca

akademik, sumienny i obowiązkowy, przyjmie lekcje i obejmie całkowitą opiekę w zamożnym lepszym domu. Gwarantuje za chlubny wynik pracy. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod **zw 25478**

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE TOW. AKC. „BŁAWAT POLSKI" w Poznaniu

odbędzie się w sobotę, dnia 18 października 1930 r. o godzinie 12-tej w poł. w lokalach Towarzystwa.

Porządek obrad:

1. Zagajenie.
2. Przedłożenie i przyjęcie nowej ustawy w myśl rozporządzenia Prez. R. z dnia 22 marca 1928 r. o Spółkach Akcyjnych. Pw 4 996-37,121
3. Uzupełnienie Rady Nadzorczej.

Akcjonarjusze, chcący brać udział w nadzwyczajnem walnem zgromadzeniu, winni uskutecznić zgłoszenie udziału po myśli § 255 kod. handl. najpóźniej trzeciego dnia przed nadzwyczajnem walnem zgromadzeniem.

Poznań, dnia 10 września 1930 r.
BŁAWAT POLSKI Tow. Akc. w Poznaniu, St. Rynek 87/88.
Rada Nadzorcza (—) Wł. Berkan.

Na wniosek kupca Adama Tomiaka, właśc. firmy **„Atom" Drukarnia i Skład Papieru A. Tomiak, Poznań,** ul. Woźna 9, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na dzień 19 września 1930 r., godzinę 11, pokój 23 tut. Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się, by przybyli na termin powyższy celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, 8 września 1930 r. **Sąd Powiatowy.**
nw 3 490

LICYTACJA PAWILONU

Na terenach zachodnich Powszechnej Wystawy Krajowej, w pawilonie Państwowego Banku Rolnego nr. 106, odbędzie się **w dniu 25 września 1930 r.** o godzinie 12-tej **sprzedaż tegoż pawilonu** P. B. R. w drodze prywatnej licytacji.

Pawilon obejmuje 300 metrów kw. zabudowania, wysokości wewnętrznej 6,00 m., zewnętrznej 7,00 — częściowo 10,00 m., dobrze wykonany w reglówce (obecnie tynkowany); cała płaszczyzna dachu z wyjątkiem gzymsów i okapów oszklona szkłem drutowanem. Płaszczyzna stropów wykonana w ramach drewnianych, również oszklona szkłem matowem, elewacja zdobiona słupami drewnianemi z głowicami i listwami; całość dobrze zachowana.

Przedmiotem licytacji jest pawilon do rozbiórki (materjał). Nabywca obowiązany jest własnym kosztem znieść fundamenty i posadzki oraz usunąć gruzy oraz wszelkie odpadki powstałe przy rozbiórce, tak by odnośny grunt pozostał zupełnie wolny.

Cena wywoławcza 12.000.— zł. Obowiązujące wadjum 1.000.— zł. nw 3 489

Plany budynkowe są do przejrzenia w Oddziale P. B. R. w Poznaniu przy ul. Kantaka 10, pokój nr .7.

Ogłoszenie.

Rzeźnia Miejska w Ostrowie sprzeda na drodze publicznego przetargu następujące przedmioty:

prądnica prądu stałego (Siemensa) 109 amp., 110 wolt, 1200 obr. z saniami;

prądnica dodatkowa (Siemensa) 42 amp., 48 wolt, 1500 obr. z saniami;

tablica rozdzielcza komplet do ładowania akumulatorów z pojedyńczą ładownią;

baterja akumulator Typ I. 5, 60 ogniw pojemności 135 amp. godz., przy 3 godz. wyładow. maksym. ładow. 45 amp., komplet;

silnik elektryczny 1½ K. M. 110 wolt;

silnik elektryczny 5 K. M. 110 wolt;

wentylator ⅓ K. M. 110 wolt typu „Meteor", mało używany z rozrusznikiem i tablicą.

Powyższe przedmioty można obejrzeć codziennie od godz. 8-mej do godz. 15-tej w Rzeźni Miejskiej.

Przetarg publiczny odbędzie się w Rzeźni Miejskiej w dniu 18 września 1930 r. o godz. 10-tej.

Sprzedaż odbędzie się za natychmiastową zapłatą lub na raty, według umowy.

Ostrów, dnia 11 września 1930 r.
RZEŹNIA MIEJSKA
dw 1528 (—) **Hoffmann,** Przewodniczący Deputacji Rzeźni

Licytacja dywanów i jedwabi

na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, narożnik ul. Wronieckiej.

W poniedziałek, dnia 15 b. m. o godz. 4 po południu sprzedawać będę dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę:

6 dywanów nowych, rozmaitej wielkości, i ca 70 metrów Crepe de chine.

Taksy bardzo niskie. Pw 5016-56,490

Licytacja odbędzie się napewno.

Władysław Wojciechowski
uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13. Tel. 28-08.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 15 b. m., o godz. 10 i pół, przy ul. Marszałka Focha 4, sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę:

50 waz do zupy z białego metalu. nw 3780

Daroszewski, kom. sąd., Poznań, ul. Szamarzewskiego 36.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 15 b. m., o godz. 12-ej przy ul. Wieżowej 10 (firma „Przewóz") sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

2 łóżka, 2 nocne stoliki oraz 2 materace. nw 3 777

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

Pietruszewski, kom. sądowy. Poznań, Wielkie Garbary 33.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Alpakowe sztućce

z pudłem na 12 osób 140 zł., poleca Marjan Lesiński, ul. Wroniecka. Serwisy obiadowe oddaję na dogodnych warunkach, wypożyczam porcelanę, szkło.
zdw 89 904

Dom

nowomurowany, z ogrodem zaraz na sprzedaż. Cena 4 700 zł. wpłaty 3 700 zł. przy Poznaniu ulica Bukowska. Ławica wieś, poczta Poznań, Józef Buksa. zdw 89 833

Radjoodbiornik

czterolampowy, selektywny sprzedam Marcina 33, III. lewo.
zdw 89 798

Motory, transmisje

Z powodu likwidacji mamy do sprzedania po korzystnych cenach 9 motorów elektrycznych na 440 Volt od 1. 6. — 14 K. M. prąd stały, w zupełnie dobrym stanie. Prócz tego transmisje, pasy dźwigniowe i inne maszyny. „Carrosin", Fabryka guzików, Poznań, Wenecjańska 16.
Pw 4997-37,128

Brylanty okazyjnie

zegarki, ślubne obrączki, wszelka biżuterja. Najtańsze źródło zakupu, Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50, (narożny dom ul. Kantaka). zdw 89 831

Rower

nowy tanio sprzedam. Kamińska, Wielkie Garbary 43, II.
zdw 89 822

Sprzedam

kasę registracyjną National i wagę decymalną na 1 000 kilo. Fabryka octu, Mostowa 11.
zdw 89 849

Gospodarstwo

46 mórg ziemi pszenno-żytniej — przy Poznaniu. Cena 9 000. — „Centrala", św. Marcin 78.
zdw 89 808

Willę

w Poznaniu przy tramwaju, 5 pokojową, wolnem mieszkaniem, pięknym ogrodem ogrodym owocowym, sprzedam, cena 38 000 zł. Oferty Kurjer zdw 89 838

Szafę

2 łóżka, leżankę, używane sprzedam godz. 17—19. Słowackiego 42, I., lewo.
zdw 89 846

Zakład fryzjerski
z mieszkaniem tanio sprzedam. Majkowski, Wołyńska 13, Sołacz zdw 89 772

Benenowski Chwaliszewo
76, przy aptece, najtaniej obrączki, zegarki, naprawy. zdw 89 766/67

Wózki
dziecięce, lalkowe, reperuje i odnawia Razer, Szewska 11. zdw 89 790/91

Parcele
korzystnie Antoninek, szosa Swarzędzka, za mtr.² 80 gr do 1.40 zł. „Osadapol", Rzeczypospolitej 9. zdw 89 461-2

Bemberga
pończochy 3.90, prima Bemberga 4.50, jedwabne do prania 1.60, 2.25 Fildecose 3.25, prima fildecose 3.80. Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40, narożnik Wodnej. zdw 90 039-40

Wysprzedaż
całkowita fartuchów szkolnych, swetrów, pulowerów, garsonek, parasoli i zabawek. Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40, narożnik Wodnej. zdw 90 041-2

Pierze
świeże darte niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Poznań, Wierzbięcice 13. zdw 89 632/3

Parcelę
budowlaną sprzedam. — Obornicka, Hajce, Kowalska 19, Winiary. zdw 89 627/8

Sypialnie
sprzedaję ratami, stolarnia. — Rybaki 15. zdw 89 711/12

Skład
z pokojem i kuchnią nadający się dla inwalidy woj. do wynajęcia. E. Fabian, Swarzędz, Rynek. zdw 89 560

Futro
spód nowy, elegancki, pół ceny 65 zł. Kaczorowska, Przecznica 6, parter. zdw 89 625

Stół
dębowy do rozciągania, szafa do rzeczy, 2 łóżka z materacami — Matejki 40, II piętro prawo. zdw 89 623

Kasę
National, maszynę do pisania. Sikorska, Klonowicza 7, narożnik Spokojnej. zdw 89 614

Fortepian
Becker rosyj. jak nowy sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 683

Skład
spożywczy nadający się na każdą inną branżę sprzedam. Adres filja, Marszałka Focha 36. zdw 89 663

Tanio
się ubierzesz, umeblujesz w Domu Komisowym, św. Marcin 78 a Pw 10 348

Wyprzedaję
meble po zniżonych cenach tylko krótki czas Szpryngacz ulica Wielka 13 Pw 2 107/8

Pończochy
piękne, dobre tanie A Szymański Poznań, św Marcin 1 specjalny skład pończoch Pw 4 046/7-33.104/5

Łóżko
metalowe sprzedam. Grottgera 14 IV, ptr. zdw 89 908

Motocykl
Gnome Rohone 5 KM, 1 cylindrowy, w bardzo dobrym stanie za zł 1 250 sprzedam. St. Jagodziński, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83. zdw 89 821

Drukarnia
z maszyną pospieszną za 15.000. Kurjer zdw 89 610

Kostjum
damski angielski, modny. Grunwaldzka 20 a, III. zdw 89 608

Sprzedam
2 samochody używane, marki Ford jeden kryty za niską cenę. Oferty Kurjer zdw 89 590

Odstąpię
morgę ziemi pod budowę. Cz. Szymański, Ławica, 5 minut od stacji kolejowej. zdw 89 582

Wydzierżawię
lub sprzedam nowowybudowany dom 4 pokoje i kuchnię, nadający się na skład kolonjalny i rzeźnicki na wsi. Zgłoszenia Roszczak, Chwaliszewo 57, I. piętro. zdw 89 577

Restaurację
z wyszynkiem tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 89 574

Odstąpię
skład nadający się na filję rzeźnicką Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 89 567

Parcele
do sprzedania. Żabikowo, ul. Długa 31. zdw 86 966

Słoje do konserw
gumy, sprężynki, — szklanki, 10 gr., serwisy 8,50 obiadowe, porcelana 39,— restauracyjne szkło. Porcelana najtaniej tylko w Hurtowni Porcelany Wroniecka 24, podwórze. zdw 89 901

Platformę
prawie nową okazyjnie tanio sprzedam u spedytora Jankowskiego, ul. Zwierzyniecka. zdw 88 871

Meble
gabinety męskie po bardzo przystępnych cenach wielkim wyborze poleca Fabryka mebli A. Szczaniecki, Tama Garbarska 3. zdw 88 703

Skład
towarów kolonjalnych i delikatesów przy jednej z najruchliwszych ulic Poznania, dwa duże okna wystawowe nadające się na każdą branżę zaraz na sprzedaż Oferty Kurjer zdw 88 501

Skład
kolonjalny, dobrze zaprowadzony towar, magiel, mieszkanie sprzedam. Adres Kurjer zdw 89 900

Fryzjerski
zakład odstąpię. Jerzego 1. zdw 90 065

Parcele
różnych wielkości, wszystkich dzielnicach Poznania bardzo dogodnych warunkach sprzedajemy. Zgłoszenia: Hodowaniak, — Biuro Techniczno-Agrarne, Plac Wolności 9. zdw 90 063

Wyżeł
w 3 polu rasowy tanio do sprzedania. P. Breczewski, św Marcin 5. zdw 90 058

Motocykl
F N, typ 1929 r. z powodu wyjazdu prawie nowy z światłem elektrycznem. Wiadomość: telefon 72-75. zdw 90 069

Bandonjum
zagraniczne dużo nut z etażerką sprzedam. Dolna Wilda 79, III, prawo. zdw 90 043

Skład
kolonjalny i sprzętów domowych z urządzeniem, towarem i mieszkaniem na sprzedaż. Cena 3.500 (prowincja). Oferty Kurjer zdw 89 656

Futro
ubrania męskie, Matejki 45, II. zdw 89 718

Skład
papieru dobrze prosperujący przy ruchliwej ulicy, tylko z powodu choroby na sprzedaż. Agenci wykluczeni. Adres wskaże Kurjer zdw 89 740

Drukarnię
sprzedam tanio z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer zdw 89 728

Magiel
sprzedam. Mazurkiewicz, Chwaliszewo 71. zdw 89 645

Czysty
frontowy pokój dla solidnego pana. Działyńskich 2, II., prawo. zdw 89 645

Skład
kolonjal.-delikatesowy z mieszkaniem. Łazarz sprzedam. — Adres Kurjer zdw 89 747

Parcelę
narożnikową Łazarz 2.000 m² tanio sprzedam ewentualnie przyjmę samochód z dopłatą Focha 176 II lewo zdw 88 387

Jadalnie, sypialnie, gabinety
znacznie niżej cen składowych, dogodnych warunkach spłaty. Juljan Węcławski, Fabryka mebli, Poznań (Miasteczko), ul. św. Rocha 3. zdw 87 551

Wózki
dziecięce sportowe dla lalek i rowerki tanio. Gumy 27 Grudnia 15, podwórze. zdw 87 265

Pończochy jedwabne tanio

po cenach fabrycznych. Bielizna damska męska dziecięca wielki wybór. Firma Jan Lewandowski. Poznań Dąbrowskiego 54 zdw 81 202

Wille
i parcele w Rabce Zdroju ma do sprzedania biuro inż. Lisowskiego (Biuro informacyjne „Orbis") Rabka Zdrój naprzeciw dworca, telefon 36. Zwracać uwagę na adres. nw 3 741

Domek
mały, dwa ogrody 0.62 ha w powiatowem mieście Żninie, ładne pod budowle sprzedam. Michał Konczal, Berlin Torfstr. 13. nw 3635

666
letnia kronika miasta Kcyni nakładem Magistratu do nabycia w Księgarni I. Szymańskiego w Kcyni. np 3536

Fabryka
mebli w Poznaniu, dobrze prosperująca z powodu zmiany stosunków tanio do sprzedania, lub przyjmę wspólnika, fachowca, z gotówką. Kurjer rw 11 553

Maszyna do pisania
Smith Premiere, rok gwarancji, korzystnie oddam. Półwiejska 36, II p. prawo w podwórzu. zdw 90 113

Skład
konfekcyjny, małe miasto, tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 126

Jedno
białe dziecięce łóżeczko z materacem tanio na sprzedaż. Poznańska 27, Müller. jw 4648

Fortepian
skrzydło koncertowe w dobrym stanie korzystnie do sprzedania. Łaskawe oferty Kurjer zdw 89964

Majątek
700 morgowy (Poznańskie) żytnio - pszenna ziemia, ładne zabudowania 240.000, wpłaty półowe. Oferty Kurjer zdw 90 007

Fiat limuzyna
jak nowa 7.500. Oferty Kurjer zdw 90 005

Pianino
i zegar szafkowy sprzedam. Poznańska 48, I p. prawo. zdw 90 120

Buty
sprzedam. Adr. Kurjer zdw 901.5

Tapety
wielki wybór ceny niskie I. Szymański. Kcynia Rynek 29 np 3536

Restauracja
dobre położenie mieszkanie tanio sprzedam zaraz Zgłoszenia Kurjer zdw 89 862

Futra
damskie, różne polecam tanio, również naprawiam i modernizuję szybko i tanio. E. Pałkowska, Masztalarska 7, I. zdw 89 859

Meble
na raty i gotówkę sprzedaje Stolarnia, Urbański, Śródka, Ostrówek 6. rw 11 546

Skrzydło
czarne i smoking sprzedam. Mostowa 30, III., prawo. rw 11 559

Uwaga!!!

Kapelusze damskie najnowsze modele najlepiej i najtaniej kupisz w firmie E. Bohnke, ul. Kramarska 21, Poznań, również pończochy, bieliznę bławaty kwiaty wełnę do robótek itd. Uwaga!!! Jedyny chrześcijański skład kapeluszy przy ul. Kramarskiej. Pw 4757-36.7

Prasa ręczna
do wyrobu dachówki cementowej, ramki blaszane formy do gąsiorów na sprzedaż. Kowalski i Łański, Poznań, Plac Wolności 11, telefon 51-26, 51-27. zdw 89 422

Parawan
łóżko żelazne sprzedam. Sieg, Wielka 19, II, lewo zdw 90 098

Maszyna
do szycia korzystnie na sprzedaż. Strzelecka 23/24 w podwórzu prawo. Pw 5014-37.145

Do sprzedania
tanio garnitur giętych mebli wiedeńskich, nadających się do poczekalni dla lekarza, dentysty lub adwokata. Do obejrzenia ul. Ślusarska 2, firma „Elite". rw 11 540

Dom
z ogrodem w centrum Puszczykowa, nowo wybudowany na wykończeniu. Mieszkania 2 3. i 4 pokojowe, wszystkie wolne, korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 37.148. Pw 5 009-37.148

Oficer
figura średnia, eleganckie umundurowanie tanio do sprzedania. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 026

Parcela
21×60 na sprzedaż na dogodnych warunkach na Łazarzu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 010

Zakład fryzjerski
z całkowitem urządzeniem zaraz na sprzedaż w mieście pow., — gdzie wyższe szkoły. Zgłoszenia agentura Kurjera, Ostrzeszów. nw 3771

Domek
z ogrodem w Starołęce blisko dworca sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 90 079

Biurko
z etażerką tanio sprzedam. — Szwajcarska 22, III., lewo. zdw 90 096

Korzystnie
pasieka pszczół oraz szafa żelazna. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 746

Parcela
(okazja) 1092 m², metr 2.50 zł sprzedam. Majchrzak, Rataje, naprzeciw fabryki Höntscha. zdw 89 697

Willę
w Poznaniu, czysty dochód 11 000 zł rocznie sprzedam lub zamienię z ewentualną dopłatą na majątek resztówkę z ładnym dworkiem, przynajmniej 7 pokojowym — dobrą ziemią, kościół szkoła w miejscu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 757

Dom
o 2 pokojach i kuchni, murowany, ogród warzywno-owocowy. Cena 7 000, wpłaty 5 000, resztę za rok od właściciela. Ksawery Balwiński, Łekno, pow. Wągrowiec. zdw 89 709

Samochód
nowy 4 osob. Ford sprzedam, — wpłata 500 zł, weksle 400 zł miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 89 786

Panowie ogrodnicy
okna i konstrukcje żelazne ze szkłem na cieplarnie i inspekta tanio sprzedaje się w Parku Wilsona, pawilon prasy. zdw 89 879

Własny
wyrób czysto wełnianych pończoch, skarpetek, rękawiczek, rękawów i kolanek. Najtańsze źródło zakupu czysto wełnianych, własnego wyrobu. Nowy Rynek 9/10. zdw 89 793

Śliczny folwark
120 mórg sprzedam lub zamienię na dom, budynki masywne, inwentarze, całkowity sprzęt, stawy rybne, pośrednictwo honorowane. Golcz, Szklarka Myślniewska, poczta Chojnik, pow. Ostrzeszów. nw 3770

Okazja budowlana
z rozbiórki. Okna żelazne ze szkłem m² od 8—10 zł, deski podłogowe, szalówkę, kantówkę drzwi, okna, juta, papa sprzedaje się w Parku Wilsona, pawilon „Prasy". zdw 89 880

Pies
jamnik na sprzedaż. Szamarzewskiego 30, III., lewo. zdw 89 888

Gospodarstwo
8 mórg, wpłaty 8 000, 13 mórg 7 000, 18 mórg 24 000, 47 mórg 15 tys., 80 mórg 25 000, 100 mórg 30 000, 170 mórg 40 000 sprzeda Agrarjusz, Nowy Rynek 14-15. zdw 89 844

Płaszcz
nowy beż. do sprzedania. „Olimpja". Ratajczaka 11 a, II wejście. zdw 89 930

Restauracja
połączona z kolonjalką pełen wyszynk przy głównej ulicy, z przyległem obszernem mieszkaniem świetnie prosp. 30 lat, z powodu wyprowadzki zagranicę korzystnie do oddania. Zgłosz. Kurjer zdw 89 936

Skład
spożywczy bez mieszkania w bardzo dobrem położeniu, zaprowadzony z powodu choroby zaraz tanio sprzedam. Jankowski, Wierzbięcice 46 przy Rynku Wildeckim. zdw 89 081

Teren
4 000 m. kw po 3 zł przy ulicy Kopanina w Górczynie w całości lub częściowo do sprzedania Zgłoszenia Kurjer zdw 90 046

Parcela
400 m kw przy ulicy Palacza 2 minuty od tramwaju do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 047

Sprzedam
dom z ogrodem w Poznaniu, wolne 2 pokoje, kuchnia, stajnia, warsztat, za cenę 25.000 zł. do nabycia wprost od gospodarza. Bliższe informacje Św. Marcin 59, w składzie, od 3—5. zdw 89 963

Kopalnia złota!
Dobra restauracja—jadłodajnia. Poznaniu śródmieściu, pełen wyszyn oddam dzierżawę lub sprzedam. Gotówka do objęcia 30.000 zł. Oferty Kurjer zdw 89 971

Skład
od gospodarza zaraz do wynajęcia. Kurczewski, Woźna 1. zdw 89 988

Pierze i puch
hig czyste wyroby pościelowe — koldry puchowe — poduszki dekoracyjne najtaniej! EMKAP Poznań ul. Wrocławska 30, tel. 58-03 Pw 4051-33,137

Surowce szczotkarskie
jak piassawa, basyna kokos, korzeń ryżowy i fiber najtaniej A. Chojnacki, Stary Rynek 55, I., tel. 24-25. rw 11 536

Futra
polecam karakuły z całych skór od 1850 zł, źrebaki, popielice, tchórze, piżmowce, seale, krety różnego rodzaju futra najprzedniejszych jakościach oraz skóry każdego rodzaju blamy, od 150 zł wydry wirgińskie, od 250 zł. Wielki wybór, ceny niskie. Poznań, Fredry 1, Łojewski. zdw 89 985

Kolonjalkę
z towarem, maglem, 5 lub 2 pokoje, elektryczność, korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 077

Motor
1½ K. M. na prąd stały sprzedam. Górna Wilda 37. zdw 89 468

Platformę
sprzedam. Górna Wilda 37. zdw 89 467

Gramafony, płyty
Bruździński i S-ka, Wielka 18. Ceny bezkonkurencyjne. zdw 89 516

„Ina"
Poznań, Mickiewicza 15, tel. 7660 i 5352 poleca pat. materace, które są najtańsze, najlepsze i najwygodniejsze. Każdy kupujący powinien żądać tylko materac „Ina". Pw 4 038-56.159

Pończochy fildecosowe od zł 1,50 para
do najwykwintniejszych najpoważniejszych fabryk poleca tanio hurtowo detalicznie hurtownia chrześcijańska „Jutpol". Pocztowa 21. Pw 4215-36.3

Samochód
marki Ford, limuzyna w bardzo dobrym stanie tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 89 137

Bardzo tanio
sprzedam 2 duże szafy bieliźniarki (jedna z lustrem) szafkę mniejszą, dywan czerwony 30 m kw., 3 lampy wiszące, rame do firanek, lustro ścienne duże. Ul. Chełmońskiego 10, I. piętro, prawo, 4—6 po południu zdw 89 196

Sprzedam
platformę na 40 ctr. półszorek wyjazdowy i roboczy. Karpiński, Kramarska 25. zdw 89 437

Pianino
sprzedam Wierzbięcice 53, parter, lewo. zdw 89 341

Cukiernię
kawiarnię przy ruchliwej ulicy Poznania z pracownią cukierniczą sprzedam. Oferty Kurjer zdw 89 324

Trykotaże miarowe
kostjumy sportowe garsonki swetry, poluwery, sukienki ubranka, kombinacje itp. korzystnie. „Tricot", Romana Szymańskiego 10, III. przy Świętokrzyskim. Pw 4692-35.120

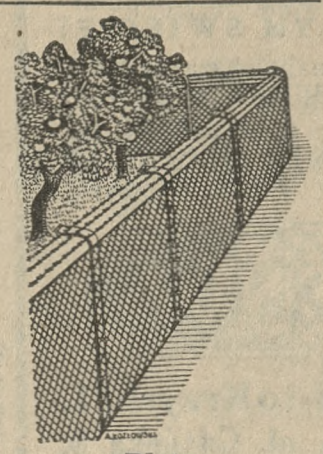

Płoty
druciane kompletnie z ustawieniem lub bez dostarcza bezkonkurencyjnie a solidnie firma „Drutownia — Poznań" Fabryka siatek i najstarsza (zał. 1906) specjalna fabryka płotów Poznań, ul. św. Marcin 45 a. Pw 4058-34,89

Willa
10 pokojowa garaż obszerny ogród przy tramwaju sprzedam. Krzesiński, Piekary 8. zdw 88 409

Pługi parowe i motorowe
gruntownie wyremontowane pod wszelką gwarancją sprzedamy na korzystnych warunkach. Na życzenie wykonamy orkę próbną. „Agromech", R. Klafkowski i K. Strzyż, Poznań Urbanowo, tel. 20-32. Pw 4 949-56.443

Dom
w Toruniu przy pierwszorzędnej ulicy z 6-ciu sklepami do sprzedania za 320 tysięcy zł Dochód roczny 30 tysięcy Oferty do „Par", Toruń, Szeroka 46, pod „607". Pw 4956-64.316

Futra
damskie i męskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele poleca korzystnie. W. Królikiewicz, Magazyn Futer, Poznań, Podgórna 6. Pw 4887-37.24

Wanna
cynkowa i nasiadówka, piec żelazny pokojowy, 2 fuzje, jelenia głowa rzeźbiona, łóżko z materacem używane, szafa mahoniowa, rozkładane różne żelaźtwa. Kościelna 29/31, w ogrodzie, parter, prawo. zdw 89 216

Skład
próżny wynajmę zaraz. Gospodarz, Marsz. Focha 155 zdw 89 502

Samochód
„Chernolt" w dobrym stanie bowy okazyjnie 3 000 zł Restauracja, Piotra Wawrzyniaka 13. jw 4 618

Znaczki
pocztowe polskie zagraniczne, większą ilość sprzedam. Oferty Kurjer zdw 89 246

Domek
2 pokoje kuchnia przybudówki, ogród sprzedam Ławica. Oferty Kurjer zdw 89 507

5 KUPNA

Kupię
plater używany restauracyjny. Oferty „Par", Toruń, Szeroka 46, pod „Okazja". Pw 4974-64.321

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F Tarkowska Poznań Plac Wolności 11 Pw 11 956

Kupię
lub wydzierżawię skład kolonjalno-delikatesowy z mieszkaniem. Zgłoszenia do Kurjera zdw 86 171

Radjo
Telefunkowskie 40 z głośnikiem Philipsa i baterje akumulatorową 220 volt zamienię na dwuosobowy samochód lub dobry motocykl. Zgłoszenia przyjmuje Maj. Piotrowski poczta Słupce zdw 88 031

Składów
na filje poszukuję. Zgłoszenia Kurjer pod zdw 90 090 „Księgarnia i papier".

30 — 35
mórg ziemi pierwszorzędnej, dobrej buraczanej, w kierunku Wrześni, Jarocin kupię w jednym planie, nie kolonizacyjnej. Przedsiębiorcy wykluczeni. Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 88 627

Znaczki
zagraniczne i polskie w każdej ilości kupuje Zgłoszenia Kurjer zdw 88 981

Dubeltówkę
lub kwit lombardowy kupię. Telefon 72-05 zdw 89 254

Magiel
dobrze utrzymany kupię. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 89 674

Karter
do Fiata Typ 505 nowy lub używany, w dobrym stanie poszukiwany Oferty do ekspedycji Kurjera zdw 89 679

Kupię
średnią balansę w dobrym stanie. Oferty Kurjer zdw 89 588

Pianino
„Ecke" krajowe okazyjnie kupię. Oferty Kurjer zdw 89 580

Kupię
kolonjalkę za gotówkę mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 89 570

Beczki żelazne
250 sztuk, 200 l. kupię za gotówkę, zaraz potrzebne. Oferty Kurjer zdw 89 561

Tokarkę 1,5 m
wiertarkę, transmisje używane kupię. Oferty Kurjer zdw 89 719

Motocykl
350 cm³, stan dobry za gotówkę kupię. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 89 722

Willę
Łazarz lub Jeżyce kupię wprost od właściciela. Warunek ogród i wolne mieszkanie Wpłata według umowy. Oferty Kurjer zdw 89 649

Składu
w centrum miasta poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 89 836

Złoto, srebro, brylanty
kupuje stale Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50. zdw 89 836

Kupię
drzewo kantówkę, szalówkę oraz kilka okien, drzwi. Cegielnia Jeżycka, Dąbrowskiego 121. zdw 89 852

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy Podgórna 2. Pw 3884

Piekarnię
dobrze prosper., z domem, miasto pow., gdzie wyższe szkoły, kupię zaraz. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 89 409

Parcelę
kupię na dogodnych warunkach. Oferty Kurjer zdw 89 905

Restaurację
w Poznaniu pierwszorzędnej z pełnym wyszynkiem poszukuję. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89885

Skład
towarów kolonjalnych, delikatesów, win i wódek, w dobr. mieście handl. kupię. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 89 897

Skład węgli
kupię. Oferty Kurjer zdw 90 057

Domu
z piekarnią dobrze zaprowadzoną wpłaty 15—20 000 zł poszukuję celem kupna Oferty Kurjer zdw 90 128

Domek
mały w Poznaniu kupię. Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdw 89 979

Motor
na benzynę lub ropę 6—8 konny, na podwoziu (lecz nie koniecznie) w dobrym stanie, zaraz poszukiwany. Oferty z podaniem ceny K. Kandula, warsztaty reparacyjne, Nowy Tomyśl (Wlkp.). zdw 89 864

Piec
kaflowy przenośny ca. 1.50 m wysoki mało używany kupię. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 842

Kupię
używane łóżko mosiężne, lub niklowe oraz 6—12 krzeseł do jadalki. Zgłoszenia Woźna 10, III., front. rw 11 563

Samochód
dobrze utrzymany mniejszy, najchętniej Tatrę, Ford, Chevrolet za gotówkę kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 087

Kupię
używane biurko, leżankę, krzesełka. Oferty Kurjer zdw 90 019

Motor
ropowy lub ssąco-gazowy 30 konny kupi Barciszewski, Kowanówko, Oborniki. Pw 4999-58,298

6 KAMIENICE

Kamienicę
w centr. miasta kupię wprost od właściciela, wpłata 200 000. Zgłoszenia pod zdw 89 179

Kamienice lub wille
kupię z podaniem warunków. Oferty Kurjer dw 1 543

Willa
11 pokojowa, 8 pokoi wolnych przy Parku Wilsona. cena 95 000, wpłaty 50—60 000. sprzedam. — Oferty Kurjer zdw 89 397

Kamienicę
kupie wprost od właściciela z wolnem mieszkaniem wpłata 80 do 90.000 Oferty Kurjer zdw 89 691

Kamienicę
kupię za gotówkę od właściciela bez pośrednictwa. Zgłosz. Kurjer zdw 89 918

Dom
masywny, piętrowy, z ogrodem 3 pokoje wolne kilka lokatorów, cena 25.000 wpłaty 15.000. (Główna). Zgłoszenia Kurjer zdw 90119

Kamienice, wille
na korrzystnych warunkach do sprzedania Wiza p. Gerth. Sew. Mielżyńskiego 25 I., front. dw 1 546

3 domy
Jeżyce, przynoszące 9 600 zł rocznie, placem budowlanym, wolnem mieszkaniem za 65 000, wpłaty połowę sprzeda Dudek, Wielkie Garbary 34. zdw 89 876

7 PIENIĄDZ

10 000
poszukuje. Dobra gwarancja. — Procent podług umowy. Oferty Kurjer zdw 88 692

4 000 zł
spiesznie. Płacę 5 procent i pewna gwarancja. zdw 89 359
pożyczki na 3 miesiące szukam

Poszukuje
sie 100—120 000 zł I hipotekę na majątek 800 morgowy, ziemia 4 marki bonitacji, budynki nowe, wysoka kultura Oferty Kurjer zdw 89 255

5 %
Pożyczki Konwersyjnej
pożyczy do zł 10 000 na dobrych warunkach i pełnem zabezpieczeniem wyższy urzędnik. Łaskawe zgłoszenia spiesznie do Kurjera zdw 89 556

Pożyczki
trzy tysiące za dobrem procentem i zastawem papieru wartościowego i ewentualnie weksla szuka wyższy urzędnik, prosi zgłoszenia do Kurjera zdw 89 557

Pożyczki
1500 złotych poszukuje. Łaskawe zgłoszenia uprasza się pod Kurjer zdw 89 211

Gotówkę
wypożyczę. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 670

20.000 zł
tartak, młyn i gospodarstwo wartości około 200.000 zł na I. hipotekę poszukuje Zalachowski, — Dziembowo. Chodzież. zdw 89 676

Udziałowca
z gotówką do hurtowni spoż. poszukuje. Kurjer zdw 89 568

Wspólnika (czki)
z kapitałem 15.000 zł przyjmie dobrze zaprowadzoną hurtownia i det. w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 89 723

Umieszczę
35 000 zł na I. hipotekę rentownej kamienicy w Poznaniu. Oferty przyjmuje tylko od właścicieli kamienic Kurjer Poznański zdw 89 837

300.—
pod zastaw matocyklu poszukuje. Konieczny, Kwiatowa 9, IV. zdw 89 881

Majątkowi
ziemskiemu wypożyczę kilka set tysięcy złotych na hipotekę. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 796

15 000
włoże do solidnego przedsiębiorstwa. Szczegółowe oferty do Kurjera zdw 90 066

Solidne
przedsiębiorstwo poszukuje 6 000 zł na dobry procent i udział w zyskach. Zgłoszenia pod zdw 90 067

List
hipoteczny na 25 000 zł sprzedam za 20.000. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 127

10 000 zł
poszukuję na I. hipotekę. Zgłoszenia Kurjer rw 11 558

Wspólnika
z kapitałem 8 tysięcy zł poszukuje Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne. Oferty do Kurjera zdw 90 014

Przyjmę
wspólnika (wspólniczkę) 2.000 zł. Biuro handlowe Kurjer zdw 90 089

8 DO WYNAJĘCIA

Puszczykówko
blisko dworca na stałe 2 lub 1 pokojowe mieszkanie z kuchnią werandą Adres Kurjera zdw 88 480

Dwupokojowe
nowe czynsz dwuletni Rausch administrator Grobla 27. zdw 89 290

Dwa
pokoje kuchnia, ogród wydzierżawię 100 złotych miesięcznie. Komorne trzymiesięczne Żabikowo, Weber. zdw 88 820

Do
odstąpienia komfortowe 3 pokojowe mieszkanie dzierżawa 100 zł za zwrotem kosztów remontu, częściowo z meblami za zgodą gospodarza Adres w Kurjerze zdw 88 030

6
pokojowe mieszkanie meblami, blisko Matejki, wszelkie wygody. Adres Kurjer zdw 88 632

Mieszkanie
6 pokoj., komf. słoneczne oddam natychmiast, dzierżawa miesięczna 350 złotych. Kraszewskiego 11, I. piętro, prawo. zdw 89 902

Garaż
lub na pracownię, składnicę wydzierżawię. Ul. Dąbrowskiego 4. zdw 89 301

Mieszkanie
pokój, kuchnię ewentl. z ogródkiem w spokojnej okolicy pod Poznaniem, przy dworcu kolejowym, w domu gdzie zamieszkuje sam właściciel z żoną, wydzierżawię zaraz tylko emerytowi. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 270

Do wynajęcia
od gospodarza 2 pokoje kuchnia, za 3 lata dzierżawy 5.400 dalsza 80 miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 89 509

Pokój
kuchnię wynajmę w Junikowie. Oferty Kurjer zdw 89 639

Pokój
kuchnia, czynsz miesięczny. — Traugutta 7, parter, prawo. zdw 89 626

Wynajmę
2 pokoje, kuchnię od gospodarza dzierżawa 3.200 dwa lata zgóry. Świerczewska 24, w Dębcu. zdw 89 661

Do wynajęcia
wprost od gospodarza od października 1 mieszkanie 4 pokojowe, 1 mieszkanie 3 pokojowe, 1 mieszkanie 2 pokojowe z komfortem. Adres Kurjer zdw 88 948

6 pokojowe
mieszkanie z kuchnią i 2 balkonami, pierwsze piętro w pięknej willi tuż za miastem w ogrodzie — w małem mieście tanio do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 89 761

Za 6 — 8 000.—
odstąpię 4-pokojowe mieszkanie z umeblowaniem z wszelkiemi wygodami, na 2 piętrze, położone w centrum miasta przy przystanku tramwajowym. Oferty Kurjer zdw 90 100

Mieszkanie
pokój i kuchnia od właściciela za roczną dzierżawą, w ładnej okolicy. Bartmiński, Warszawska 3, Poznań. zdw 89 823

7
pokojowe mieszkanie na Łazarzu z centralnem ogrzewaniem, III. piętro, oddam za zgodą gospodarza przy zwrocie kosztów całkowitego remontu. Zgłosz. do Kurjera zdw 89 835

Pokój
i kuchnia front., I. Chwaliszewo, z meblami odstąpię, pośrednicy wykluczeni. Adres Kurjer zdw 89 827

3
pokoje, kuchnia, elektryczność, I. piętro zaraz do wynajęcia — wprost od gospodarza. Bez odstępnego. Czynsz 200 zł., płatnych miesięcznie. Palacza 70. zdw 89 769

2 pokoje
i kuchnia zaraz do wynajęcia. — Kopanina 71 (Górczyn), przy torze kolejowym. zdw 89 789

Pokój
z meblami sprzedam. Oferty Kurjer zdw 89 926

Mieszkanie
1 pokój dla bezdzietnych w willi od gospodarzą zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 070

Mieszkanie
1—2 pokojowe od gospodarza. — Adres Kurjer zdw 89 945

2 pokoje
kuchnia na przedmieściu Poznania zaraz do wynajęcia od gospodarza. Adres wskaże Kurjer zdw 90 056

Dwupokojowe
z kuchnią, nowemi meblami, centrum, czynsz 60 miesięcznie, poważnemu reflektantowi odstąpie. Oferty Kurjer zdw 90 050

Dwupokojowe
kuchnia, wygody, elektryczność, słoneczne do objęcia, dzierżawa 2 lata zgóry. Górki 20. Dziubiński. zdw 90 135

2 pokoje
z meblami centrum, zaraz do oddania. Oferty Kurjer zdw 89 983

3
pokoje komfort, za dzierżawę. Wiadomość Sołtysiak, Prusa 18. zdw 89 982

Pokój
z kuchnią, meblami 1.500 zł odstąpię zaraz. Szymkowiak, ulica Niska 18/20. zgłoszenia 5—7. zdw 90 016

Mieszkanie
3 pokojowe z przynależnościami, telefonem, światłem elektrycznem na Łazarzu blisko tramwaju, do tego ładny ogródek działkowy do oddania. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 89 949

2 pokoje
kuchnia z przynależ., światło elektryczne, gaz, zaraz gospodarz. Chłapowskiego 26. zdw 89 829

Mieszkanie
z meblami centrum. Kurjer zdw 90 112

Do wynajęcia
sześć ubikacyj na biura możność zamieszkania, centrum Poznania bez odstępnego od właściciela. — Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer rw 11 550

2 pokojowe mieszkanie
ogród, Górczyn dwuletnia dzierżawa gospodarza wskaże Kurjer zdw 89 921

Mieszkania
w centrum Puszczykowa 2, 3 i 4 pokojowe z kuchnią za wypożyczeniem gotówki do wynajęcia. Zgłoszenia „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 37,147. Pw 5010-37,147

Mieszkania
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 pokojowe do oddania. Wiza p. Gerth Sew. Mielżyńskiego 25, I., front. dw 1 548

Trzy
pokoje, kuchnia zaraz do wynajęcia. Mosina Kierczyński. zdw 89 871

Mieszkanie!
3 pokojowe przy placu Wolności z powodu wyjazdu tanio zaraz do oddania. Adres Kurjer zdw 90 075

9 SZUKA MIESZK.

2 pokoi
z kuchnią bezdzietne małżeństwo poszukuje możliwie zaraz czynsz zgóry ewentl kupę z meblami. Oferty Kurjer zdw 89 264

Poszukuję
1 lub 2 pokoje z kuchnią może być w suterenie gdzieby można przyjmować pranie, zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 89 406

Mieszkania
komfortowego w lepszym domu 3—5 pokojowego poszukuje samodzielny kupiec zamożny bez dzietny. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdpw 88 956

4 do 5
pokojowego mieszkania poszukuje. Płacę czynsz zgóry podług umowy. Zgłoszenia piśmiennie do „Par" Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr 37.8. Pw 4 939-37.8

Młode
małżeństwo poszukuje mieszkania pokoju kuchni wprost od gospodarza, dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 89 621

Poszukuję
pokoju z kuchnią dla starszego samotnego, spokojnego małżeństwa. Czynsz według umowy. — Oferty tylko od gospodarza. Kurjer zdw 89 617

Mieszkania
3 lub 4 pokojowego z komfortem, w centrum za paroletnim czynszem wprost od gospodarza poszukuję. Oferty do Kurjera zdw 89 587

3 pokojowego
nowoczesnego mieszkania poszukuję. Czynsz zgóry za dłuższy czas. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 576

Szuka
mieszkania młode małżeństwo 2 pokoje lub pokoju z kuchnią w Poznaniu wprost od gospodarza, czynsz zapłacę zgóry. Oferty Kurjer zdw 89 575

Mieszkania
3 pokojowego poszukuje wprost od gospodarza. Czynsz zgóry. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 735

Poszukuję
3—4 pokojowego mieszkania wprost od gospodarza, zapłacę czynsz zgóry 2—3 lata. Oferty Kurjer zdw 89 753

Starsze
bezdzietne małżeństwo, solidni lokatorzy, poszukują 2 lub 3 pokojowego mieszkania za czynszem rocznym w okolicy terenów powystawowych. Zgłoszenia Kurjer dw 1533

Poszukuję
2—4 pokoje dzielnica obojętna. — Oferty Kurjer zdw 90 083

Pokój
kuchnia Łazarz i Wilda rok czynsz 800 złotych wydzierżawi „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 89 928/29

1 — 2
pokojowe mieszkanie wprost od gospodarza. Kurjer zdw 90 055

2 — 3
pokojowego mieszkania z łazienką za czynszem zgóry poszukuję Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zdw 90 009

Wprost
od gospodarza prosi młode małżeństwo 1 pokojowe mieszkanie lub próżnego pokoju, czynsz ½ roku zgóry. Okolica obojętna. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 953

Mieszkania
każdej ilości poszukuje poważne towarzystwo, podanie warunków. Oferty Kurjer dw 1 542

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
3 pokojowe śródmieście zamienię na 4. Adres wskaże Kurjer zdw 89 594

Zamienię
pokój frontowy centrum przynależności na większy lub pokój, kuchnię. Oferty Kurjer zdw 89 641

Zamienię
2 pokoje kuchnię na takie same lub 3 pokoje. Oferty Kurjer zdw 89 612

Zamienię
2 pokoje i kuchnię na Wildzie, blisko warsztatów kolejowych, na takie same w okolicy rynku jeżyckiego z ewentualną dopłatą. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 602

Zamienię
2 pokoje z kuchnią w śródmieściu na takową ewtl. z portjerstwem. Oferty Kurjer zdw 89 750

Zamienię
ładne 3 pokojowe mieszkanie na I. piętrze na 5 pokojowe nie wyżej II. piętra Zgłoszenia Kurjer zdw 89 707

Zamienię
4 pokojowe mieszkanie Wierzbięcice na 3 do 4 Jeżyce lub Łazarz. Oferty Kurjer zdw 89 826

Zamienię
za zgodą gospodarza komfortowe słoneczne 6-pokojowe mieszkanie na Jeżycach, niedaleko przystanku tramwajowego, na 4—5 pokojowe śródmieściu nie wyżej 2 piętra. Zgłoszenia „Par" 27 Grudnia 18, pod „Zamiana". Pw 4993-37,129

Zamienię
pokój z kuchnią na 2 pokoje z kuchnią. Adres wskaże Kurjer rw 11 551

Zamienię
trzy pokoje, kuchnię na takież z wygodami ewentualnie dopłacę. Oferty Kurjer rw 11 561

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
słoneczny spokojny. Pankowska, Niegolewskich 4. zdw 89 087

Pokój
Małeckiego 12. II. lewo, wejście duża brama zdw 89 265

Słoneczny
pokój pani lub dwom panienkom Matejki 60, wysoki parter lewo, godz. 2—5. zdw 89 321

Elegancki
pokój wynajmę dwu osobom ul. Dąbrowskiego 33, III. p. lewo. zdw 87 876

Pokój
umeblowany, osobne wejście, światło elektr. panu wynajmę zaraz. Kosińskiego 10, parter, prawo. zdw 80 579

Pana
na wspólny pokój przyjmę. Półwiejska 29 parter prawo. zdw 88 224

Plac Świętokrzyski
wejście Romana Szymańskiego 1, I., lewo. Pokoje dwu i jednoosobowe, pierwszorzędne utrzymanie, telefon. zdw 88 176

Pokój
wynajmę. Działyńskich 11, parter, Matuszek. zdw 88 620

Pokój
Grottgera 2, IV. zdw 89 872

Pokój
lub dwa wynajmę. Matejki 57, parter, lewo. zdw 89 529

Korzystnie
słoneczny jednemu lub dwom panom. Mostowa 16, III. lewo. zdw 89 540

Pokój
na 2 osoby zaraz do wynajęcia. Matejki 39, II. lewo. zdw 89 547

Inteligencji
pokój frontowy, elektryczność (utrzymanie). Wyspiańskiego 9, I. lewo. zdw 89 640

Pokój
frontowy 40 zł. Nowak, Matejki 59. zdw 89 636

Pokój
przechodni bezdzietnemu małżeństwu, Kozia 23, I. zdw 89 635

Dwuosobowy
pokój z utrzymaniem, młodzieży szkolnej, elektryczność. Przemysłowa 27 a, III. lewo. zdw 89 634

2 pokoje
umeblowane połączone, jedno wejście dla 2 osób. Młyńska 9, I. prawo. zdw 89 615

Małżeństwu
bezdzietnemu wynajmę pokój — Śródka 2, III. front, Urbańska. zdw 89 665

Pokój
duży, słoneczny dwom osobom zaraz. Nowak, Wielkie Garbary 21, III. prawo. zdw 89 662

Pokój
umeblowany wydzierżawię. Olszewska, Podgórna 4. zdw 89 673

Pokój
wynajmę skromny inteligentnej panience (pani) Orzeszkowej 7, III. zdw 89 680

Słoneczny
pokoik umeblowany, elektryczność od 16. wynajmę. W. Garbary 43, II., prawo. zdw 89 678

Wdowa
poszukuje dwie inteligentne panienki, opieka zapewniona Marja Piechowicz, Małeckiego 22, I. piętro. zdw 89 694

Pokój
2 osoby, Kwiatowa 7, III., lewo. zdw 89 609

Dwa
ładne pokoje pięknej okolicy, Libelta 3, I., lewo. zdw 89 600

Pokój
Spokojna 29, II. wejście III. p., front, Stempniewicz. zdw 89 597

Pokoik
wolny, Dąbrowskiego 64, II. p., lewo. zdw 89 595

Elegancki
pokój z fortepianem, elektryczność od 15. 9. wolny. Wolnica 3, III. lewo. zdw 89 589

Pokój
dla 2 panów. Zwierzyniecka 22, brama 3, p. zdw 88 586

Pokój
dwuosobowy, słoneczny. Pawłowska, Wożna 13. zdw 89 585

Oddam
pokój za usługi. Plac Asnyka 1, parter, lewo. zdw 89 584

Dwuosobowy
utrzymanie, kuchnia, Matejki 45 II. lewo. zdw 89 717

Pokój
wynajmę panu Szamarzewskiego 23, I. prawo. zdw 89 716

Pokój
panienkom. Strzałowa 3, parter, lewo. zdw 89 738

2 pokoje
dobrze umeblowane dla dwojga osób wynajmę. Niegolewskich 14 dom boczny prawy II. prawo. zdw 89 732

Pokój
inteligentnej spokojnej osobie. — Rynek Łazarski 4. II. prawo. zdw 89 731

Pokój
umeblowany frontowy, słoneczny, lepszemu panu wynajmę zaraz. Szwajcarska 26 II. prawo. zdw 89 730

Pokój
1 lub dwuosobowy, Kraszewskiego 19, III prawo. zdw 89 727

Zaraz
pokój frontowy osobne wejście. Dąbrowskiego 70, Hein. zdw 89 725

Pokój
dla 1—2 pań lub panów studentów (fortepian). Śniadeckich 6, III., drzwi środkowe. zdw 89 787

Pokoik
drugi dwuosobowy niekrępujące zaraz. Matejki 40/41 IV. zdw 89 715

Duży
pokój, elegancko umeblowany elektryczność, gaz, centralne ogrzewanie, łazienka, zaraz lub od 1-go października wolny. Wyspiańskiego 12, I. p., prawo. zdw 89 651

Pokój
umeblowany zaraz. Żupańskiego 2 a, III., lewo. zdw 89 642

Pokój
panom wynajmę zaraz. Krzewiński, Strumykowa 6, II. zdw 89 689

Pokój
elektryczność wynajmę. Skryta 9, I., lewo. zdw 89 754

Ładny
frontowy pokój panu lub pani wynajmę. Łan, Różana 11, parter. zdw 89 743

Czysty
spokojny. Poplińskich 1 a, III. lewo. zdw 89 713

Pokój
panom utrzymaniem (bez). Jankowiak, Prądzyńskiego 55. (Wilda). zdw 87 706

Pokój
umeblowany 2 studentkom (dentom), utrzymanie lub bez Składowa 11. II. prawo. zdw 89 705

Pokój
na 2 osoby (studentki) centralne ogrzewanie. Śniadeckich 24, III. piętro, prawo. zdw 89 701

Pokoik
pani lub panu. Langiewicza 8, II. prawo. zdw 89 696

Pokój
panom. Matejki 46, podwórze, I. lewo. zdw 89 695

Pokój
jasny, ciepły tanio wynajmę. — Marcelego Mottego 8, Jansowa. zdw 89 785

Słoneczny
pokój panom utrzymaniem. Plac Sapieżyński 5, III., prawo. zdw 89 778

Pokój
Półwiejska 8, II., prawo. zdw 89 775

Elegancki
śródmieście, niekrępujący. — Skarbowa 20, III. zdw 89 774

Pokój
dla panów. Małeckiego 38, III. prawo. zdw 89 773

Pokój
wspólny panom zaraz. Wielka 4/5, II., lewo. zdw 89 771

Słoneczny
małżeństwu zaraz. Sobik, Umińskiego 12. zdw 89 912

Pokój
nowoczesnemi wygodami, kuchnia warszawska, jarska, dietetyczna. Wały Jagiełły 20, m. 5, narożnik Półwiejskiej. zdw 89 721

Pokój
frontowy, czysty z klatki schodowej od 1. 10. do wynajęcia. Pościel pożądana. Szwajcarska 12 a II., prawo. zdw 89 770

Parterowy
duży, używaniem kuchni, obiady. Wierzbięcice 13, prawo. zdw 89 815

Pokój
frontowy inteligentnym 2 panom. Przemysłowa 31, I. p., lewo. zdw 89 822

Duży
słoneczny pokój umeblowany dla dwóch panów z utrzymaniem do wynajęcia 15 9. 1. 10. Św Marcin 56. II. prawo. zdw 90 068

Frontowy
wspólny pokój wynajmę: elektryczność. Półwiejska 25, dom ogrodowy. zdw 89 893

Elegancki
pokój czysty, dobrem utrzymaniem lub bez Różana 4a, II lewo. zdw 89 906

Pokój
umeblowany panom wynajmę. — Poznańska 38, III., lewo. zdw 89 782/3

Pokój
wynajmę. Podgórna 4, Szubert. dw 89 768

Pokój
pianinem lub bez. Krasińskiego 13, II., prawo. zdw 89 765

Pokój
wejście niekrępujące. Plac Sapieżyński 3, III., lewo. zdw 89792

Pokój
umeblowany 2 osobom zaraz wynajmę. Pościel pożądana. W. Garbary 43, I., lewo. zdw 89 800

Balkonowy
pokój umeblowany, elektryczność dla pana. Strusia 3, II., lewo. zdw 89 799

Pokój
dwuosobowy, Żupańskiego 22, II. prawo. zdw 89 807

Dwuosobowy
Śniadeckich 21, II., lewo. zdw 89 804

Pokój
utrzymaniem, 2 osób zaraz. Św. Marcin 5, II., prawo. zdw 89 802

Pokój
umeblowany od 15. Pocztowa 11, parter. zdw 89801

Drugiego
pana na wspólny, ładny pokój. — Jerzego 4, II., lewo. zdw 89 812

Spokojny
czysty, umeblowany pokój, poważnej osobie. Św. Marcin 4, II., lewo. zdw 89 820

Pokój
elektryczność, ogrzewanie zaraz. Śniadeckich 20, I., lewo. zdw 89 819

Dwuosobowy
frontowy, słoneczny pokój wynajmę od 15. 9. Półwiejska 29. — I., prawo. zwd 89 818

Pokoje
wspólne i pojedyńcze. Strzelecka 5, III., lewo. zdw 90 035

Pokój
umeblowany wynajmę. Łąkowa 17, front, III., prawo. zdw 89 890

Pokój
dwuosobowy wynajmę. Szamarzewskiego 30, III., lewo. zdw 89 887

Pokój
dla 1—2 panów. Wybieralski, Niegolewskich 2. zdw 89 883

Studentkom
pokoje dobre utrzymanie. Ogrodowa 9, I., lewo. zdw 89 847

Pokój
zaraz. Kempendorf. Piekary 18, dom tylny, parter. zdw 89 845

Centrum
wspólny utrzymaniem, obiadami. Marcina 29, III. zdw 89 851

Dwuosobowy
Strzelecka 11, I., lewo. zdw 89 854

Pokój
inteligentnym paniom, panom, dobrem utrzymaniem. Słowackiego 35, II., prawo. zdw 89 942

Przyjezdnemu
panu dobrze sytuowanemu wynajmę pokój zupełnie niekrepujący, ładnie umeblowany, elektryczność, łazienka, parter, w śródmieściu. Oferty do Kurjera zdw 89 931

Dwuosobowy
lepszy pokój wolny. Ogrodowa 15, II lewo. zdw 89 935

Pokój
dobrze umeblowany, telefon wynajmę. Ogurkowska, Ratajczaka 40. zdw 89 933

Do wynajęcia
2 pięknie umeblowane pokoje (syp. i gabinet) z elektr., centr. ogrz., łazienka i telef. (5908) dla lepszego, solidnego pana. Wiadomość ul. Starościńska 3, parter od g. 5—7. zdw 89 922

Pokój
frontowy, z osobnem wejściem bez utrzymania wynajmę zaraz Karczewska, św. Wojciech 30, III ptr. zdw 89 920

Skromny
pokoik utrzymaniem bez Wały Król. Jadwigi 2, wysoki parter. zdw 89 911

Pokój
biuro lub 2 panom. Zielona 3, I. lewo. zdw 89 915

Pokój
dla jednego i dwóch panów wynajmie Słodowa, Wierzbięcice 49. zdw 89 899

Pokój
lub 2, łazienka, światło elektr., wynajmie Jankowski, Kreta 23. zdw 89 907

Pokój
wynajmę. Wiśniewski, Pocztowa 26, IV, pościel pożądana. zdw 89 903

Dwuosobowy
Masłowska, Wrocławska 30, podwórze, III. zdw 89 892

Pokój
zaraz. Górny, Różana 10. zdw 89 895

Niekrępujący
elegancki pokój, ewtl. z utrzymaniem. Przystanek tramwaju, autobusu. Grunwaldzka 20a, III. lewo. zdw 89 896

Pokój
duży 2 osoby słoneczny, z utrzymaniem lub bez zaraz. Grunwaldzka 17, I. zdw 90 061

Pokój
elegancki panu zaraz. Kreta 7, III. lewo. zdw 90 064

Pokój
dwuosobowy, elektryczność. Żupańskiego 20, wysoki parter, prawo. zdw 90 059

Wrocławska
17, dwom panom, elektryczność, II. lewo, front. zdw 90 054

Wspólny
dla pana wolny. Niegolewskich 10, I. lewo. zdw 90 062

Pokój
duży słoneczny dla 2 panów wynajmę. Kreta 22, II. prawo. zdw 90 044

Śródmieście
pokój balkonowy. Masztalarska 7, II. piętro, lewo. zdw 90 051

Trzech panów
duży pokój tanio. Wielkie Garbary 13, II. prawo. zdw 90 049

2 studentkom
pokój utrzymanie, światło elektryczne, łazienka. Aleje Marcinkowskiego 19, II. zdw 90 133

Dwuosobowy
elektryczność. Łazarz, Kossaka 21, III, narożnik Wyspiańskiego. zdw 89 967

Pokój
umeblowany, elektryczność, centralne ogrzewanie, 2 osoby, zaraz Wyspiańskiego 12, IV. zdw 89965

Pokój
dla bezdzietnego małżeństwa zaraz. Thiesowa, Rybaki 16. zdw 89 977

Drugiemu
panu spokojnemu. Kanałowa 4 II zdw 89 975

Pokój
dobrze umeblowany, elektryczność, pianino. Wierzbięcice 17, Kotowa. zdw 89 950

Pokój
lepszemu panu zaraz do wynajęcia. Żupańskiego 2, II lewo. zdw 89 984

Pokoi
próżnych lub umeblowanych z używaniem kuchni lub bez, każdej ilości do wydzierżawienia. Wiza p. Gerth Sew., Mielżyńskiego 25, I., front. dw 1 544

Pokój
frontowy słoneczny wynajmę solidnemu panu 15. 9. Wielkie Garbary 44, III., prawo. zdw 89 877

Pokój
zaraz do wynajęcia. Mickiewicza 34, podwórze, Czekanowska. zdw 89 875

Pokój
duży bez pościeli. Rom. Szymańskiego 4, II., prawo. zdw 89 870

Pokój
umeblowany. Grobla 19, III., prawo, front. zdw 89 868

Dwuosobowy
umeblowany z elektrycznością. Staszica 25, II., lewo. zdw 89 874

Dąbrowskiego 23
III., prawo, słoneczny, utrzymaniem lub bez wolny. zdw 90 027

Pokoje
Gwarna 8, III., prawo. zdw. 90 031

Klatka
schodowa, komfort. Orzeszkowej 16, II. zdw 90 032

Pokój
skromny z utrzymaniem lub bez. Wielkie Garbary 40, IV., prawo. zdw 90 012

Pokój
z inteligentnym panienkom — Śniadeckich 4, II., lewo. zdw 90 018

Frontowy
pokój bez pościeli do wynajęcia. Ratajczaka 9, II. p., lewo. zdw 90 020

Pokój
dwuosobowy zaraz. Dąbrowskiego 34, dom boczny, III. jw 4649

1 — 2
pokoi wynajmę inteligentnej osobie, elektryczność. Słowackiego 37, Wielgoszowa. jw 4646

Pokój
inteligentnemu panu, fortepian wynajmę. Kraszewskiego 8, I., prawo. jw 4645

Elegancki
pokój elektryczność, centralne ogrzewanie, wynajmę. Poznańska 58 a, II., lewo, narożnik Mickiewicza. jw 4642

Pokój
niekrępujący bez pościeli. Poznańska 21, IV. p. jw 4641

Pokój
umeblowany tanio wynajmę. — Czempiński, Kraszewskiego 10, parter. jw 4640

Pokój
elegancki niekrępujący. Poznańska 21, II., lewo. jw 4639

2 pokoje
umeblowane wynajmę. Patrona Jackowskiego 27, III., lewo. jw 4636

Pokój
św. Marcin 13, Śmiechowska. zdw 90 078

Pokój
wynajmę Kopernika 8, parter, lewo. zdw 90 076

Pokój
spokojnemu panu. Wały Królowej Jadwigi 5, II. prawo. zdw 90 000

Słoneczny
pokój umeblowany wynajmę. ul. Grunwaldzka 5, front, parter. zdw 89 943

Dwuosobowy
i jednoosobowy czyste, elektryczność solidnym wynajmę. Romana Szymańskiego 8, III. lewo. zdw 89 960

Pokój
jednej dwom osobom wynajmę. Seweryna Mielżyńskiego 1, III. zdw 89 958

Wspólny
pokój dla panienek. Wielkie Garbary 20, I. lewo. zdw 89 957

Pana
(gimnazjaste) na wspólny pokój przyjmie Staszica 8 II prawo. zdw 90 109

Pokój
dobrze umeblowany elektryczność wynajmę. Maleckiego 27, II. zdw 89 861

Pokój
frontowy panom utrzymanie, bez Strzelecka 6, III., lewo. zdw 89 866

Dwu
trzyosobowy panom (paniom). Józefa 6, II., lewo. zdw 89 857

Trzyosobowy
Wierzbięcice 39 a, III., prawo. zdw 89 858

Pokój
Rom. Szymańskiego 3, I. lewo. zdw 89 860

Dwuosobowy
Kochanowskiego 23, II. lewo. zdw 89 978

Pokój
całkiem niekrepujący, elektryczność zaraz wynajmę. Wrocławska 10/11, I. lewo, wchód z ulicy Gołębiej. zdw 89 999

Dwuosobowy
pościel pożądana. Wrocławska 3 II. prawo. zdw 89 996

Pokój
umeblowany na 2 osoby. Strzelecka 24, II. piętro. zdw 90 001

Panu
pokój (centrum). Adres Kurjer zdw 89 993

Pokój
umeblowany wolny. Wielka 2, I. rw 11 544

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Szewska 19, III. rw 11 547

Ładny jasny
pokoik dla 2 panienek z całem utrzymaniem. Aniela Winowicz. Grochowe Łąki 4, I, 5 minut od Starego Rynku. rw 11 552

Pokój
paniom wynajmę. Grobla 7, I., lewo. rw 11 556

Pokój
również wspólny, elektryczność, centralne, Szkolna 3, wchód prawo, II., prawo. rw 11 562

Pokój
dla panienek. Grobla 39, IV. zdw 90 086

Wspólny
wynajmę Grobla 29 a, I., lewo. zdw 90 085

Pokój
frontowy, umeblowany wynajmę. Chwaliszewo 48, II. ptr. zdw 90 102

Pokój
Spokojna 24, IV., prawo. zdw 90 107

Dwuosobowy
umeblowany, niekrępujący, ładny elektryczność wynajmę zaraz. Ul. Spokojna 19, III., lewo. zdw 88 985

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
dużego pokoju próżnego śródmieście. Zgłoszenia Glassowa, Pasłość. zdw 88 875

Osoba
intel. poszukuje pokoju z kompl. utrzymaniem, przyzw. umebl., centr. ogrz., elektr. światło. — Oferty do Kurjera zdw 88 371

Dwóch
pokoi dostatnio umeblowanych z łazienką niekrępujących w centrum miasta poszukuje pan 1 października. Oferty Kurjer zdw 88 491

Pan
poszukuje pokoju zupełnie niekrępującego do 50 zł. Oferty Kurjer zdw 90 105

Potrzebny
pokój umeblowany 3 łóżka zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 103

Pokoi
próżnych lub umeblowanych z używaniem kuchni lub bez każdej ilości poszukuję. Wiza p. Gerth, Sew. Mielżyńskiego 25, I., front. dw 1 547

Pokoju
frontowego poszukuje pani, pościel własna. Cena 40. Oferty Kurjer jw 4644

Syn z matką
szuka skromnie umeblowanego pokoju używaniem kuchni nie wyżej II. piętra, okolicy Gwarnej, podanie ceny Kurjer zdw 89 445

Pokoju
poszukuję z utrzymaniem i światłem elektrycznem przy ul. Jasnej lub okolicy od 17. 9. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 89 638

1 lub 2
pokoi cichych słonecznych, z łazienką i wszelkiemi wygodami, częściowem utrzymaniem nie wyżej II. ptr., poszukuję w okolicy ul. Ratajczaka Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 89 629

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje skromnego pokoju z używalnością kuchni Oferty Kurjer Poznański zdw 89 667

Pokój
dobrze umeblowany, światło elektryczne wynajmę. Chudzińska, Rynek Wildecki 71 zdw 89 675

Pokoju
z kuchnią lub próżnego pokoju szuka bezdz. małżeństwo. Płacę zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 596

Pan
poszukuje pokoju z obiadami Jeżyce. Oferty Kurjer zdw 89 748

Pokoju
czystego, niekrępującego, elektr., okolica ul. Szwajcarskiej poszukuję. zdw 89 784

Pokoju
umeblowanego, spokojnego poszukuję od piętnastego bm. Oferty cena Kurjer zdw 89 779

Szukam
umebl. pokoju dla 2 studentek, możl. centr. ogrz., światło elektr. Oferty z ceną Kurjer zdw 89 927

Pani
poszukuje pokoju od 40.— do 50 zł z światłem. Kurjer zdw 89 948

Pan
poszukuje pokoju w cenie 25 — 50 zł. Oferty Kurjer zdw 89 966

2
panów poszukuje pokoju do 50 zł zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 013

Pokoju
niekrępującego dobrem utrzymaniem zł 160, śródmieściu poszukuje. Kurjer zdw 90 003

Dwóch
panów szuka pokoju z podaniem ceny. Kurjer zdw 89 855

13 LOKALE

Lokal
włącznie sklepu, nadający się na hurtownię lub pracownię przy najruchliwszej ulicy oddam od 1. X. 30. Zgłoszenia do „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 37,31. Pw 4 943-37,31

Poszukujemy
składnicy murowanej ca. 5×6 z garażem na 3 samochody. Zgłoszenia do Kurjera zdw 88 959

Pokoju
na pracownię krawiecką w śródmieściu lub okolicy od 1. 10. 1930 poszukuję. Oferty Kurjer zdw 89 541

Większe
przedsiębiorstwo elektrotechniczne poszukuje lokalu biurowego 3 pokojowego, z których jeden mogłby służyć na skład silników elektrycznych. Lokal jest pożądany w śródmieściu z ewentualnym korzystaniem z okna wystawowego. Zgłoszenia upraszamy składać do Kurjera Poznańskiego zdw 89 671

Ubikacje
na cele przemysłowe, jasne, okolica Górna Wilda poszukuje. — Oferty Kurjer zdw 89 603

2 składy
(rozmiary 10,85×4,12, 10,85 razy 3,67) śródmieście, razem ewtl. oddzielnie, duże okna wystawowe od gospodarza 1. 10. ewtl. później do wynajęcia. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 89 755

Lokalu
poszukuje 60 do 100 kw w cenie od 60 do 80 zł. Oferty Kurjer zdw 89 811

Szukam
wprost od gospodarza ubikacji parterowej lub sutereny na pracownię malarską. Za wskazanie odnowie mieszkanie. Oferty Kurjer zdw 89 946

Lokal
biurowo - handlowy umeblowany telefon, światło elektryczne. I. piętro front osobne wejście centrum, poważnej firmie wydzierżawię. Oferty Kurjer zdw 90 011

Ubikacja
przy rynku wildeckim, nadająca się na każde przedsiębiorstwo, do wynajęcia. Gospodarz. Przemysłowa 1. Nowak. zdw 90 111

2 ubikacje
piwnicze — jasne — na warsztat do oddania zaraz. Zgłoszenia Kurjer rw 11 541

Pokój
próżny lub 2 na Salon Mód zaraz potrzebny. Centrum. Oferty Kurjer zdw 90 097

Składy
biura, składnice, pracownie i inne ubikacje handlowe do oddania. Wiza p. Gerth, Sew Mielżyńskiego 25, I., front. dw 1 541

Składy
biura, składnice, pracownie i inne ubikacje handlowe poszukuje Wiza p. Gerth, Sew. Mielżyńskiego 25, I., front. dw 1 545

2 pokoje
przy Placu Wolności na biura zaraz do wynajęcia. Adres Marszałka Focha 211, telefon 7800. zdw 89 869

Pokoju
skromnie umeblowanego z klatki schodowej okolice Łazarz, Jeżyce śródmieście na małą pracownię sukien poszukuje krawcowa. — Oferty Kurjer zdw 90 025

14 DZIERŻAWY

Poszukuję
dzierżawy od 300—500 mórg ziemi w Poznańskiem Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 86 904

Hotel i Kino
w mieście pow. pierwszy na miejscu, sala do zabaw. 20 pokoi, jedyne kino na miejscu, z powodu choroby do wydzierżawienia. — Zgłoszenia Kurjer pod zdw 88 956

Skład
wynajmę na Jeżycach, rok dzierżawy 1.200 zł potem 80. Oferty Kurjer zdw 89 510

Piekarni
poszukuje celem dzierżawy. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 631

Willa
sześciopokojowa, komfortowa z pięknym jednomorgowym ogrodem owocowym w Swarzędzu pod Poznaniem tuż koło dworca do wydzierżawienia, ewentl. do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 89 646

Gościńca
lub kiosku poszukuję. Oferty Kurjer zdw 89 685

Plac
oparkaniony 1.000 m² Wilda — przedsiębiorcy budowlanemu t. p. wynajmę. Ostrowska. Niegolewskich 6. zdw 89 700

Cukiernia
i restauracja z ogrodem owocowym i warzywnym w powiatowem mieście przy pryncypalnej ulicy z powodu starości właściciela korzystnie do wydzierżawienia lub później do sprzedania. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 89 690

Dom
względnie mieszkanie 4 pokoje i kuchnia, ogród owocowy i warzywny, wydzierżawię lub sprzedam. Urbański, Bojanowo, pow. Rawicz, Pocztowa 310 a. zdw 90 129

Cukiernię
w głównym punkcie Poznania wydzierżawie. Objęcia potrzeba 15.000 zł. Oferty Kurjer zdw 89 997

Plac 2000 m. kw.
w śródmieściu, ogłotowany częściowo do wydzierżawienia. — Zgłoszenia „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 37,146 Pw 5011-37,146

Ogrodnictwo
oraz 2 lub 3 pokojowe mieszkanie Poznaniu do wynajęcia. Zgłoszenia przyjmuje Biuro Techniczne Ogrodnicze, Poznań, Wierzbięcice 32, I., prawo, telefon 7761 zdw 90 017

Stajnia
na 4 konie lub warsztat, nadaje się na reperację samochodów. — Zgłoszenia Grobla 80, Ostrowski. zdw 90 074

15 LETNISKA

Krynica
Pensjonat „Reduta", Krynica Zdrój Heleny Nowackiej z Poznania poleca na wrzesień, październik pokoje z wykwintnem utrzymaniem od 10 do 14 zł. Własny samochód do dyspozycji. dw 1294

Zakopane
Zajedź do Sasa Chramcówki Wróciss do domu zadowolony Ogród niedrogo zdw 80 195

16 OSOBISTE

Najdzielniejszej Chiromantce
p. Jakubowskiej Marcelego Mottego 2, II. p., front składam za nadzwyczaj trafne przepowiednie moje szczere podziękowanie i polecam zainteresowanym. — Adres poda Kurjer zdw 89 562

Unieważniam
książkę wojskową. Wacław Piechowiak. zdw 90 121

Ania
Tęsknie. Czemu środa dwunastej zawód. Wyglądam codziennie jedenasta Pisz Se.... zdw 89 843

Ostrzegam
przed kupnem złotego zegarka z monogramem W. K. Oferty Kurjer rw 11 506

Kosmetyka Lecznicza Działyńskich 3, II. telefon 54-04
usuwa wszelkie usterki cery, opalenizne, piegi, zmarszczki. — Zdejmowanie bezbolesne tłuszczu brzucha nóg Pod ingerencją lekarską wykonują fachowe siły. zdw 89 873

21 ZGUBY

Zgubiłem
książeczkę wojskową, którą unieważniam. Stanisław Jahns, Pruszewice, pow. Poznański. rw 11 557

22 ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro lewo, drugi dom od Placu Świętokrzyskiego. zdw 71 660/1

Najpiękniejsze obrazy
i oprawa obrazów najkorzystniej tylko we firmie Witold Leworski Wrocławska 36. Pw 4 065 34 141

Żaluzje
reparuje akuratnie tapicer Szafranek, Staszica 19, III., telefon 6883. zdw 89 375

Przyjmę
2 uczniów lub uczennice na stancję. Opieka i fachowa pomoc w nauce zapewniona. Ul. Marszałka Focha 92-5., zastać można od godz. 14—19. zdw 89 539

6,90 złotych
fartuch biały z rękawami, płaszcz biały damski od 8.50, płaszcz biały męski od 12.50 sprzedaje Fabryka Bielizny J. Schubert, Wrocławska 3 Pw 4872-36,10

Obrazy oprawia
najgustowniej i najtaniej — Witold Leworski, Wrocławska 36, skład obrazów. Pw 4067-34,142

Portrety
fotografje artystycznie wykonują Bracia Pęcherscy Al Marcinkowskiego 8, tel. 3955, dw 5 255

Kapelusze fasonuje
Bandel. Piekary 1, skład. Pw 4 048-33,129

Abażury
firany, różne poduszki wykonuje tanio prędko Sikorska Mostowa 14 a front, IV piętro zdw 85 531

Higieniczne czyszczenie
pierza i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór i dostawa w dom). EMKAP Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58-03. Pw 4050-33,136

Rzeźby
wyrzynanie (szwejfowanie) tanio Władysław Gruszczyński, Wierzbięcice 16, podw. dw 1 512

Pluskwy
z zarodkami wytępiam radykalnie wydymieniem, gazami trującemi, tępie szczury itd Amicus, Maleckiego 15, II. zdw 80 945

Akuszerka
Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od Placu Świętokrzyskiego. zdw 84 422

Chiromantka zagraniczna
przepowiada z kart i rąk przeszłość i przyszłość. Wiele podziękowań. Górna Wilda 51, III. prawo. zdw 88 502

Futra
reparuje i odnawiam, kołnierze nakrywam. Rybaki 30, tylny dom parter, Grelusowa. zdw 89 357

Pinczerka
sprzedam korzystnie zdw 89 283

Wszystkie Panie
Poznania, Warszawy, Krakowa zamawiają płaszcze, kostjumy, suknie u krawczyni Gałązkowej, wykonanie prima, Focha 98, 8 wejście, II. tramwaj 4, 5. zdw 89 734

Futra
wszelkie fasonuje, modernizuje, naszywam kołnierze, niskie ceny, w dom poza domem, św. Marcin 56, III. zdw 89 781

Wykonuję
elegancko i tanio suknie płaszcze, kostjumy. Pocztowa 30, III. zdw 89 751

Lekarz
obejmie zaraz zastępstwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 744

Dziecko
na wychowanie przyjmę. Dobra pielęgnacja. Oferty Kurjer zdw 89 702

Dziewczynkę
½ roku, miła, spokojna z konieczności oddam na własne szlachetnemu, zamożnemu państwu, tylko za odszkodowaniem Oferty do Kurjer Poznańskiego zdw 89 699

Filet
story wykonuje Stryczyńska, ul. Focha 28. zdw 89 664

Futra
damskie naprawiam, modernizuję. Wierzbięcice 13, parter, prawo. zdw 89 814

Detektywne
biuro Stanisławski, Poznań, Piekary 20/21 przeprowadza dyskretnie obserwacje, wywiady i zbiera materjał rozwodowy, procesowy etc. zdw 89 797

Obiady
kresowe smaczne. Kantaka 8-9, brama, prawo. zdw 89 840

Sprawy
procesowe, hipot., przechowania etc wszelkiego rodzaju załatwia skutecznie Stanisławski Poznań, Piekary 20/21, przyjmuje 4 do 8 wieczorem. zdw 89 795

Jasnowidz
Pewuki metapsychograf olog wyjaśnia wszelkie najtrudniejsze sprawy. Woźna 18, III., prawo. zdw 89 848

Krawcowa
szyje garderobę damską podług najnowszych żurnali tanio. Słowackiego 39, III., prawo. zdw 89 924/5

Paniel
Przerabiam tanio kapelusze. Mistrzyni stroju, Wroniecka 24, II ptr. zdw 89 922

Kapelusze
damskie, najnowsze modele na składzie. Czyszczenie, odświeżanie, farbowanie, fasonowanie. — Ceny bezkonkurencyjne „Carmen", 27 Grudnia 19, II. zdw 89 937

Futra
wszelkiego rodzaju damskie, męskie modernizuje solidnie, tanio Warszawski Salon Mód Matejki 51. zdw 89 968

Szkoła Tańców Modernistycznych Jarosława Średzińskiego
Kurs dla początkujących 20-go września. Lekcje prywatne każdego czasu. Strzelecka 3, parter prawo. zdw 89 989

Karmazyny
(Rhode—Isl.—Red.) Koguty 4 i 5 miesięczne po dobrych nośkach, ciemne upierzenie, śliczne okazy sprzedam lub zamienię na kury. Stefan Słaby, Poznań-Staroleka Bystra 35. zdw 90 117

Chiromant
światowej sławy wróży z rąk. Setki podziękowań znakomitych osób. Kazimierz Chyżyński, Wierzbięcice 17 u Goździckiej. rw 11 543

Przyjmujemy
jeszcze zamówienia na węgiel górnośląski 3 zł ctr. Tel. 56-95. zdw 90 106

Garaże
kilka wolnych nowoczesne, zimowa umywalnia, obsługa dniem i nocą. Garaże Polonia, Drużbackiej 2, narożnik Wyspiańskiego, Łazarz, teletfon 6484 zdw 90 029

Robótki
tanio rysuje każdego rodzaju — większych, mniejszych ilościach. Oferty Kurjer zdw 90 032

Oddam
2½ letnią dziewczynkę na własne. Adres Kurjer Jeżyce jw 4638

Złocenie
srebrzenie, niklowanie, fachowo, tanio wykonuje Galwanizacja, Wyspiańskiego 11. zdw 90 080

23 OŻENKI

Dla mego siostrzeńca
przystojnego pracowitego bardzo dobrym charakterze lat 32, poszukuję żony przystojnej posiadającej najmniej 15 tysięcy zł celem kupna przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 89 356

Która
z szlachetnych pań dopomoże przystojnemu kawalerowi lat 27 w poszukaniu posady ślusarskiej względnie ożeniłbym się z właścicielką odpowiedniego warsztatu, posiadam dyplom mistrzowski wyszkolenie techniczne i częściowo narzędzia. Cel matrymonjalny Łaskawe oferty Kurjer zdw 89 049

Przystojny
samodzielny kupiec, lat 25, posiadający na Górnym Śląsku dobrze prosperujący skład wartości 25.000 złotych, nawiąże znajomość celem ożenku z panią tak samo majętną, religijną, przystojną i inteligentną. Oferty z fotografją która się zwraca do Kurjera zdw 89 652. Dyskrecja zapewniona.

Kawaler

szatyn, lat 30, średniego wzrostu przystojny, wesoły, muzykalny, zdrów bez wad i nałogów, na dobrem stanowisku, niebiedny, pragnie nawiązać korespondencję z panną lat 20—25, z zamożnej rodziny, miłą, skromną zdrową, smukłą, gospodarną, domatorkę. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Sprawa uczciwa, dyskretna i honorowa. Oferty Kurjer zdw 89 258

Kawaler

lat 30, rządca, zapozna panią do lat 30, z gospodarstwa, ewentl. z miasta, która wskaże w mieście stałą posadę, jakiemkolwiek przedsiębiorstwie celem ożenku. Oferty z fotografją możliwie podanie posagu Kurjer zdw 89 660

Jasna blondynka

lat 24, miłego usposobienia, posiadająca większe mieszkanie — (sierota) poszukuje w celu matrymonjalnym pana na dobrem stanowisku. Łaskawe nieanonimowe zgłoszenia możliwie z fotografją do Kurjera zdw 89 668

Przystojna

brunetka nieskazitelnej przeszłości i charakteru, pozna dobrze sytuowanego pana, wiek 35—48 lat. Cel matrymonjalny. Wyczerpujące zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 89 655

Wyższy urzędnik państwowy

inżynier dyplomowany, lat 45, ożeni się z osobą kulturalną, materjalnie niezależną. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 736

Urzędnik

średnim wieku skromnem uposażeniem, posiadający parę tysięcy złotych, pozna wysokiego wzrostu korpulentną, ładną panią lub wdówkę lat 27—32, celem ożenku. Majątek pożądany dla założenia dobrego interesu. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 733

Przystojna

inteligentna, zdrowa panna, bez nag. przeszłości, posiadająca zaoszczędzone 9.000 zł i wyprawę pozna towarzysza szlachetnego charakteru. Dyskrecja zapewniona, cel matrymonjalny. Kurjer zdw 89 714

Dla

mego szwagierka bruneta lat 25 szukam panny tylko blondynki z fotografją, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 89 756

Która

szlachetna zamożna pani dopomoże panu w średnim wieku w założeniu przedsiębiorstwa, cel matrymonjalny. Uprasza oferty Kurjer zdw 89 954

Która Pani

decydująca się, wyrozumiała, uczciwa, dopomoże panu z dobrego domu lat 42, do powiększenia interesu względnie przystąpi jako wspólniczka. Porozumienie i zaufanie pewne. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 90 045

Panna

w średnim wieku, wysoka, brunetka, szlachetnego charakteru, gospodarna, z piękną wyprawą, mieszkaniem i znaczną gotówką, w Poznaniu, pozna inteligentnego pana. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 89 981

2 blondynów 1 brunet

kupcy samodzielni w Poznaniu, lat 28—30—32 pragną poznać panie w celu matrymonjalnym. Oferty z fotografjami prosimy do Kurjera zdw 90 099

Panna

lat 25, przystojna, 1500 zł i mieszkanie wyjdzie zamąż za urzędnika lub pana na stałem stanowisku do lat 45. Wdowcy z dzieckiem niewykluczeni. Zgłosz. do Kurjera zdw 90 108

Znudzony

samotnością szukam bratniej duszy. By dzień powszedni miłością osłodzić. Kupiec-kawaler lat 39 brunet słusznego wzrostu z własnem przedsiębiorstwem budowlanem i mieszkaniem. Panie szczerze myślące i zdecydowane raczą złożyć wyczerpujące zgłoszenia z fotografją, która się zwraca do Kurjera zdw 90 104. Cel matrymonjalny.

Przemysłowiec

lat 27, inteligentny posiadający własny interes, poszukuje towarzyszki życia; posag dla wspólnego dobra wymagany. Oferty z fotografjami kierować do Kurjera zdw 90 006. Cel matrymonjalny.

Kawaler

lat 33, urzędnik wojewódzki, technik na stałem stanowisku poszukuje znajomości pani do lat 28 w celu matrymonjalnym. Gustuję w blondynkach lecz niewykluczona szatynka, brunetka. Pośrednictwo rodziny pożądane, anonimy do kosza. Łaskawe zgłoszenia z fotografją uprasza się skierować Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 377 nw 3766

24 NAUKA

Początkujący kurs tańców

16 rozpoczynam, gwarancje wyuczenia. Dyplomowany profesor Szczurek Dom Rzemieślniczy, wejście Wały Zygmunta Augusta 15, parter zdw 88 755

Do

gimnazjum wszystkich klas przygotowuję i umieszczam, przyjmuję uczniów na stancję dając opiekę i całkowitą pomoc naukową. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 498

R. de Brugière

lektor U. P. udziela lekcyj języka francuskiego. Ulica Matejki 59, II. piętro zdw 85 975

Student - Pomorzanin

z zacnej rodziny, udzielać może od 1. 10. rb. począwszy korepetycyj szkolnych wzgl. gimnazjalnych w zamian za skromne mieszkanie i utrzymanie. Poleca go bardzo dotychczasowy ks. katecheta. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 1518

Łaciny

i greckiego udzielę. Oferty Kurjer zdw 90 084

Francuskiego

udzielę. Oferty Kurjer zdw 90 085

Ucz się języków obcych!

francuskiego, niemieckiego, angielskiego metodą „Globus", która jest najłatwiejsza, a nauka kosztuje tylko 20 groszy dziennie. Po ukończeniu dyplom i bezpłatne pośrednictwo pracy. Prospekty darmo. Na odpowiedź znaczki „Studjum", Kraków, Karmelicka 35. Pw 4876-70,202

Poznańskie Kursy Budowlane

przyjmują jeszcze wpisy. Kraszewskiego 17, III., prawo Pw 4 969-56.414

Nauka

pisania na maszynach metodą nowoczesną. Zapisy codziennie w firmie Block - Brun w Poznaniu, plac Wolności 8, I. ptr. Pw 4 037-32,112

Kształcimy nowoczesnych

pracowników. Kursy korespondencyjne Powszechnego Instytutu Organizacji Nowoczesnej. — Warszawa, Hoża 35/25 uczą poszukiwanych metod naukowej organizacji, księgowości, biurowości, sprzedaży, reklamy itd. Wyczerpujące informacje bezpłatnie Podać listownie: adres, zawód Tw 329

Lekcje śpiewu

Prof. Krasińska Rudnicka. Metoda włoska, stawianie głosu, przygotowanie do koncertów i opery. Plac Nowomiejski 5 a. — 15—17. zdw 89 630

Angielka

rodowita od wiosny w Polsce udziela lekcyj pisania i konwersacji tanio. Oferty Kurjer zdwp 89 566

Rutynowany

fizyk potrzebny. Cena Kurjer zdw 89 729

Francuskiego

angielskiego udziela rutynowana nauczycielka (z paryskiego uniwersytetu Sorbony). Wały Jana III. 11, I. mieszkanie Mikołajczaków. zdw 89 704

Student

doświadczony, zdolny korepetytor przygotowuje w zakresie 8 klas specjalność matematyka, świetne polecenia. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 703

Korepetycyj

udzieli student, specjalność łacina. Oferty Kurjer zdw 89 882

Który

z p. studentów pomoże w lekcjach uczennicy 5 kl. za skromny pokoik? Adres wskaże Kurjer zdw 89 872

Kursy

stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach, księgowości Tyran-Zaworskiej. Strzelecka 33. zdw 87 610/11

Maturzysta

udzieli korepetycyj. Oferty Kurjer zdw 89 913

Szkoła Języków Marji Romington

Św. Marcin 47, III. zdw 90 052

Uczennice szkolne

codziennie przyjmuje na po południa nauczycielka. Staranny dozór i fachowa pomoc w odrabianiu wszystkich zadań szkolnych. Opłata bardzo przystępna. Zgłoszenia Aleje Marcinkowskiego 19, II. ptr. zdw 90 134

Kto

udziela wieczorowego kursu kroju? Kurjer zdw 90 004

Stenografja

książkowość. Kromczyńska. Ogrodowa 16. zdw 90 110

Francuskiego

wieczorami poszukuje mężczyzna. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 865

25 MUZYKA

Zofja Żmigród Fedyczkowska

Primadonna Opery Poznańskiej udziela lekcyj śpiewu oraz wyucza partje i pieśni. Zgłoszenia od godz. 13—17. Stary Rynek 75, telefon 54-45. dw 1530

Dyplomowana

nauczycielka muzyki przyjmie jeszcze kilku uczniów. Wodna 8, II zdw 89 226

Śpiewu solowego

szkoła W. Potemskiego, Wały Zygmunta Augusta 2/III. przyjmuje zapisy od 14 do 16. zdw 89 473

Lekcyj

gry na fortepianie udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. — Zgłoszenia Plac Świętokrzyski 2, m. 5. zdw 90 003

Nauczyciel

muzyki udziela lekcyj gry fortepianowej oraz przygotowuje do średniego kursu konserwatorjum. Matejki 40, II. piętro, prawo. zdw 89 622

Profesorka

fortepianu, dyplom wirtuozowski, studja zagraniczne, udziela muzyki gruntowną, nowoczesną metodą, Wolffowd, Ratajczaka 29, III., lewo 2—5. zdw 89 601

Pianino

do ćwiczeń. Murna 3, I., prawo. zdw 89 599

Pianino

nowe do ćwiczeń. Raczyńskich 2, skład. zdw 89 686

Czarliński

nauczyciel muzyki (fortepian, skrzypce), ul. Kwiatowa 11, parter. zdw 89 749

Pianino

krzyżowe tanio do wynajęcia. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 692

Pianino

do ćwiczeń wolne Duszyńska, Kantaka 3, II. Pw 4999-37,130

Lekcyj

gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. — Kaulfussówna: Wilda, Strumykowa 7, III. zdw 89 548/9

Fortepian

wolny do ćwiczeń. Wielkie Garbary 20, I. lewo. zdw 89 956

Pianino

do ćwiczeń lekcje muzyki. Młyńska 3, III. zdw 90 116

Dyplomow. Pr. muzyki Helena Michalska

Warszawskiego Konserwatorjum przyjmuje nowe zgłoszenia codziennie między godziną 1—4 Bukowska 23, I. jw 3637

26 ROZRYWKA

Wypożyczalnia

książek 2 zł miesięcznie. Największa w Poznaniu. Wielki wybór. Ostatnie nowości. Nowy ułatwiony system wypożyczania. Okresowa desynfekcja książek. Dla zamiejscowych specjalne udogodnienienia „Książka Antykwarjat", — Woźna 12. zdw 89 075

Kino Casino Al. Marcinkowskiego 28 telefon 2855

Szampańska komedja salonowa! „Niebieska Myszka". W rolach głównych Jenny Jugo i Harry Halm. Pw 5 007-56.489

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Biuralistka

pisząca biegle na maszynie z kilkoletnią praktyką poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 88 996

Były

strażnik celny poszukuje posady woźnego, inkasenta lub portjera najchętniej w Poznaniu. Kaucja do 4.000 zł zabezpieczenie hipoteczne względnie list hipoteczny. Oferty Kurjer zdw 88 950

Przystojna

panienka szuka posady biuralistki. Oferty Kurjer zdw 88 939

Osoba

starsza, wykształcona, skromnych wymagań przyjmie posadę jako francuska i wyręczenia pani domu. Zgłoszenia Kurjer zdw 88 884

Pomocnik

handlowy z branży kolonjalnej win, restauracji, z dobremi świadectwami poszukuje posady w składzie, magazynie lub restauracji. Zgłoszenia Kurjer zdw 88 853

Szofer - elektromonter

z dłuższą praktyką również dozorca meljoracyjny, łąk i pastwisk, kawaler, trzeźwy sumienny, z dobremi referencjami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 88 471

Solidny

inkasent, ekspedjent, magazynier lub książkowy szuka posady w odpowiedniej firmie, złoże kaucji 2.000 zł. Oferty do Kurjera zdw 88 465

Sanitarjusz - felczer

z długoletnią praktyką w szpitalu, przychodni i ambulatorjach, zna także dezinfekcje poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 88 059

Mogę

polecić dobrą służącą. Wiadomość Graniczna 3, III. zdw 88 044

Szofer ślusarz

kawaler, lat 24, z dobremi świadectwami poszukuje posady Michalak, Florynki, poczta Niepart, powiat gostyński. zdw 87 984

Ekspedjent - dekorator

z branży konfekcyjno - bławatniczej poszukuje odpowiedniej posady od 1. 10. 30 świadectwa i referencje pierwszorzędnych firm Oferty Kurjer zdw 87 803

Aptekarska

siła pomocnicza, męska, 5-letnia praktyka, wszechstronnie obeznany poszukuje posady od 1. 10. lub później. Łaskawe oferty prosze Kurjer Poznański zdw 89 294

Panienka

inteligentna, 5 klas liceum, szuka posady do dzieci, może udzielić konwersacji francuskiej. — Oferty Kurjer zdw 89 337

Dzielna

ekspedjentka - bufetowa poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 89 289

Gospodyni

młoda, przystojna poszukuje od 1. 10. posady. Warunek, dobre traktowanie. Zgłoszenia Brodicz, Zofin, poczta Fordon pow. bydgoski. Pw 4 950-63,588

Szofer

kawaler, lat 24, poszukuje posady przy wozach ciężarowych, lub osobowych. Mogę prace wykonać ślusarską, kowalską. — Waszyński, Chodliszewo, poczta Zdziechowo, pow. Gniezno. zdw 88 614

Córka

kupca, wykształcenie średnie, włada językiem polskim i niemieckim, pisze na maszynie, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 89 191

Cukiernik

samodzielny, dobry fachowiec poszukuje posady. Łaskawe zg.oszenia Kurjer zdw 87 030

Stenotypistka

korespondentka, sekretarka polsko - niemiecka, znajomość angielski, francuski, wykształcenie W. S. H., praca samodzielna i odpowiedzialna, poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 249

Stenotypistka

polsko - niemiecka, młodsza dobre świadectwa poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 89 124

Wychowawczyni

kilkoletnią praktyka poszukuje posady do dzieci zaraz. Oferty Kurjer zdw 89 242

Prasowaczka

na sztywną bieliznę poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 88 868

Praczka

uczciwa szuka prania. Oferty Kurjer zdw 89 034

Poszukuję

zaraz lub października posady bony do dzieci 3—6 lat. Janina Dębowska, Sierniki, p. Kcynia. zdw 89 323

Technik dentystyczny

z dłuższą praktyką, prima referencje, obeznany nawskróś z pracami kauczukowemi i złotemi, szuka odpowiedniego zajęcia tylko w godz. przed południowych. Oferty Kurjer zdw 89 385

Inteligent

wszechstronnie uzdolniony, obecnie w krytycznem położeniu, prosi szlachetne osoby o pomoc w uzyskaniu jakiegokolwiek zajęcia. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 89 554

Szofer ślusarz

znający reparacje maszyn rolniczych, wolny od wojskowości, poszukuje posady, dobre polecenia. Adres wskaże Kurjer zdw 89 559

Mistrz młynarski

z długoletniemi świadectwami, trzeźwy, przy pracy jak i poza pracą poszukuje posady nadmłynarza lub samodzielnego możliwie na dominjum zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 89 763

Posługi

poszukuję. Oferty do Kurjera zdw 89 780

Praczka

prasowaczka, szuka prania poza domem. Zgłoszenia Chlebowska, Wroniecka 16, III. zdw 89 813

Dziewczyna

szuka miejsca do domowych prac zaraz. Oferty Kurjer zdw 89 825

Młynarz

młodszy, lat 23, wolny od wojska z dobrem poleceniem, szuka posady od 1. 10. lub później. Zgłoszenia Roman Waligóra, Wojnowice, p. Buk, pow. Grodzisk (Wlkp.) zdw 89 788

Pierwszorzędnie

wykonuję płaszcze, kostjumy, suknie, mundurki szkolne, ceny niskie. Stella Kaźmierczakówna, Długa 8, parter, lewo. zdw 89 839

Poszukuję

posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 806

Posługaczka

szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 89 592

Inteligentna

panna lubiąca dzieci poszukuje posady do 1—2 dzieci. Może pomóc pani domu. Chętnie wyjedzie. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 89 809

Poszukuję

posady z gotowaniem do restauracji, lub samotnej osoby. — Oferty Kurjer zdw 89 817

Kasjerka książkowa

z długoletnią praktyką, obeznana wszelkiemi pracami biurowemi, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 89 853

Pomocnik ogrodniczy

szkółkarz dzielny w swym zawodzie, biegle szczepiący i oczkujący, pragnie zmienić posadę, gdzie przebywał 3 lata jako uczeń, rok jako pomocnik. Proszę o łaskawe oferty Józef Roszak, Gniezno, Szkółki Drzew, Fr. Aug. Hoffmann. zdw 89 075

Ekspedjentka

sumienna z dobremi świadectwami, szuka posady do składu galanteryjnego lub do konfekcji damskiej zaraz. Górna Wilda 42, I. piętro, prawo. zdw 89 382

Książkowy - bilansista

lat 25, z zawodu kupiec kolonjalista, znający podróżowanie, ekspedycję etc. zmieni posadę zaraz lub później. Oferty Kurjer zdpw 88 488

Kuśnierka

na prace męskie i damskie, siła odpowiedzialna poszukuje posady szyję również po domach. Oferty Kurjer zdw 89 497

Posługi

z gotowaniem, praniem poszukuje na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 89 457

Rutynowana

korespondentka, maszynistka polsko-niemiecka, praktyką poważnych przedsiębiorstw poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 379

Poszukuję

posady woźnego, inkasenta lub innej. Zagwarantuje kaucją, — względnie nieruchomością. Oferty Kurjer zdw 89 376

Dzielna

praczka szuka prania poza domem. Działyńskich 11, parter, u Matuszek. zdw 89 348

Portjer

służący, lat 27, kawaler, z dobremi świadectwami, z znajomością na centralnych ogrzewaniach poszukuje posady od 15. 9. lub 1. 10. rb. Oferty Kurjer Poznański zdw 89 624

Szofer

2 lata praktyki samochodowej, 3 lata warsztatowej poszukuje posady z utrzymaniem za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 89 620

Młodszy

biuralista poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 89 619

Młodzieniec

ukończywszy 2 letnią szkołę handlowa oraz 6 klas gimnazjalnych poszukuje początkującej posady biurowej. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 618

Młynarz

samodzielny, rzutki fachowiec z dobremi świadectwami, przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 90 081-2

Dziewczyna

młodsza z cośkolwiek gotowaniem szuka posady od 15. 9. Oferty Kurjer zdw 89 919

Prasowaczka

sztywnej bielizny, dzielna, szuka pracy poza dom lub prasowalni. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 910

Dziewczyna

szuka posady od 15. 9. do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 89 894

Stenotypistka

polsko-niemiecka z praktyką notarjalną poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 89 891

Dziewczyna

do wszystkiego poszukuje posady od 15. 9. 30. do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 90 072

Biuralistka stenotypistka

z kilkoletnią praktyką lat 27, sierota skromnych wymagań poszukuje posady w biurze lub kasjerki. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 060

Służąca

do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 048

Gospodyni-kucharka

z dobremi świadectwami pierwszorzędna siła, znająca wykwintną kuchnię. Poszukuje posady zaraz lub od 1. 10 rb. najchętniej u samotnej osoby. Oferty do Kurjera zdw 90 131

Posługaczka

poszukuje posługi zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 125

Biegła

dziewczyna, znająca język polski i niemiecki, poszukuje posady za ekspedjentkę, branża obojętna. Oferty Kurjer, zdw 89 923

Pokojowa

lub do wszystkiego poszukuje posady od 15. 9. Oferty Kurjer zdw 89 973

Inteligentna

wychowawczyni freblanka poszukuje posady. Wymagania skromne. Referencja miejscowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 616

Młynarz

lat 23, wojskowość poza sobą, znający się dobrze na wszelkich maszynach, 5 lat praktyki, z dobremi świadectwami, miejscowość obojętna. Przyjmie posadę 1. 10. 30. Oferty Młynarz Libera Pniewy, Międzychodzka 2, pow. Szamotuły. zdw 89 659

Osoba

starsza z lepszego domu, bardzo zaufana, sumiena, znająca dokładnie gospodarstwo, dobrą kuchnię, zaprawy, prasowanie, szycie, poszukuje posady 1. 10. 30. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 89 658

Panienka

wiejska, uczciwa poszukuje posady do pomocy gospodyni, najchętniej na probostwo. Oferty Kurjer zdw 89 604

Ogrodnik

kawaler, lat 25, z długoletnią praktyką, obeznany z wszelką pracą wchodzącą w zakres ogrodnictwa poszukuje posady od 1-go października lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 650

Inteligentna

uczciwa ekspedjentka poszukuje posady w składzie kolonjalnym cukierni lub restauracji, może złożyć kaucję. Oferty Kurjer zdw 89 613

Książkowa-stenotypistka

polsko - niemiecka z kilkuletnią praktyką, obeznana z książkowością Wlkp. Izby Rolniczej poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 682

Posługaczka

młoda, sumienna, uczciwa i czysta poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 89 669

Ekspedjentka

z branży kolonjalnej, delikatesowej, dzielna i sumienna w swym zawodzie, z dobremi świadectwami poszukuje podobnej posady zaraz lub później, wymagania skromne. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 89 666

Kucharka

do wszystkiego poszukuje posady do samotnej osoby od zaraz. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 611

Dziewczyna

z dobrym gotowaniem poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 89 605

3.000

posiada cukiernik samodzielny, dobry fachowiec poszukuje zajęcia lub propozycji. Oferty Kurjer zdw 89 598

Inteligentna

panienka znająca szycie, robótki itp. poszukuje posady do dzieci 1. października. Oferty Kurjer zdw 89 810

Ekspedjentka

z branży bławatów, towarów krótkich i konfekcji z długoletnią praktyką, znająca się na krawieczyźnie szuka posady. Łask. zgłoszenia Kurjer zdw 89 583

Kto

z Panów mistrzów krawieckich przyjąłby pomocnika krawieckiego z dobrym krojem, któremu zależałoby teraz na praktyce wzamian za zupełnie niską płacę. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 89 578

Magistra farmacji

z roczną praktyką poszukuje stałej posady w Poznaniu lub okolicy od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 89 573

Stenotypistka

praktyką, stenografja polska, niemiecka szuka posady. Oferty Kurjer zdw 89 572

Szukam

posady jako pokojowa, najchętniej na probostwo. Oferty Kurjer zdw 89 563

Służąca

do wszystkiego z gotowaniem poszukuje miejsca od 15. 9. w lepszym domu. Świadectwa dobre. Oferty Kurjer zdw 89 720

Posady

do dzieci poszukuje panna lat 26 zna język niemiecki, szycie, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 89 739

Dziewczyna

do wszystkiego z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer zdw 89 726

Bufetowa

sumienna poszukuje posady, najchętniej na prowincji, język polski, niemiecki. Oferty Kurjer zdw 89 644

Mistrz młynarski

z dłuższą praktyką, z ukończoną szkołą młynarską, obznajmiony z budową młynów, ryflowaniem walcy i księgowością, poważne referencje, poszukuje posady jako kierownik lub samodzielny. Łask. zgłoszenia do Kurjera zdw 89 687

Cukiernik

wykwalifikowany skromnych wymagań poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer zdw 89 684

Perkusista

pierwszorzędny, jazzbandzista (saksofon, gitara) wolny od 1. października. Oferty Kurjer zdw 89 752

Szofer - rzeźnik

zdolny, inteligentny poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 89 742

Szofer - rzeźnik

poszukuje posady zaraz. Pierwszy miesiąc bezpłatnie. Oferty Kurjer zdw 89 741

Rutynowany

książkowy obeznany z podatkami poszukuje pracy popołudniowej. Oferty Kurjer zdw 89 710

Kucharka

z bardzo dobremi świadectwami, znająca dobrą kuchnię, pieczenie ciast, poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 709

Młodsza

dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 89 698

Poszukuję

posady do wszystkiego z gotowaniem od 15. 9. lub 1. 10. tylko u lepszych państwa. Oferty Kurjer zdw 89 758

Drogerja

połączona z sprzedażą towarów kolonj.

przy ruchliwej ulicy w centrum Poznania, istniejaca ca 40 lat **zaraz tanio na sprzedaż.** Mieszkanie 3 pokojowe z kuchnią itd. Oferty **„Par“,** Al. Marcinkowskiego 11 pod **nr. 37,141**

Pw 5000/37,141

Zarządczyni

do samodzielnego prowadzenia wielkiego domu lub do jakiej lecznicy szuka posady zaraz albo od 1. 10. rb. Zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 90 130

Służąca

z Kongresówki uczciwa i pracowita, umiejąca dobrze gotować z długoletniemi świadectwami poszukuje miejsca zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 89 970

Kucharka

służąca z bardzo dobrem gotowaniem poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 955

Dzielna

ekspedjentka do składu rzeźnickiego szuka posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 89 951

Kierownicze stanowisko

przyjmie ponownie intel rutynowana ekspedjentka branży cukierków i del., najchętniej na prowincji. Posada kasjerki lub I. ekspedjentki nie wykluczona. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 941

Rutynowana

ekspedjentka z branży kol.-delikatesowej poszukuje stałej posady na prowincji, pierwszorzędne referencje i świadectwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 940

Uczciwa dziewczyna

do wszelkich prac domowych poszukuje posady od 15 lub 1. 10. Miejscowość obojetna Zgłoszenia Kurjer zdw 89 939

Posługaczka

poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 114

Pani

lat 32 z dobrem poleceniem z porządnej rodziny poszukuje posady kucharki-gospodyni lub samodzielnej zaufanej u osoby samotnej od 1. października lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 093

28 WOLNE MIEJSCA

Uczennic

o ile możności absolwentek Miejskiej Szkoły Handlowej wysokiego wzrostu w wieku 16—18 lat poszukuje M. Malinowski Fabryka Konfekcji Damskiej, Stary Rynek 57. Pw 4 964-37.77

Poważna

firma elektrotechniczna w Poznaniu — poszukuje agentów we wszystkich miastach woj. Poznańskiego, Pomorskiego celem sprzedaży aparatów radjowych wprost konsumentom na spłaty do 12 miesięcy. Wysoka prowizja płatna 50% po dokonanej sprzedaży. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 89 279

Do apteki

w małem mieście Wielkopolski poszukuje siły pomocniczej, rutynowanej z wiadomością języka niemieckiego od 1. X. 30. Oferty z podaniem warunków i referencyj uprasza do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 80 622

Panienka

inteligentna potrzebna zaraz do dwojga dzieci i wyręczenia pani domu, na prowincję. Tylko z dobremi rekomendacjami. Wiadomość: Szymańskiego 7, parter, lewo. zdw 90 124

Służąca

potrzebna. Walter, Szamarzewskiego 20/22. zdw 90 122

Krawcowa

męska akuratna potrzebna. — Wskaże Kurjer zdw 89 841

Poszukuje

się zdrowej mamki dla dziecka. Może sie zgłosić natychmiast z podaniem warunków i przedłożeniem świadectwa lekarskiego. — Zgłoszenia do Agencji Kurjera w Lwówku. nw 3739

Jeżyce — Łazarz!

najtaniej naprawia obuwie Mechaniczny Zakład Szybkiego Zelowania i Wytwórnia Obuwia „Record“, ul. Mylna 10, filja Łazarz, Maleckiego 28. Ceny: Zelówki męskie 3,75, zelówki damskie 2,75, obcasy męskie 1.50, obcasy damskie 1,00. Polecamy obuwie własnego wyrobu. Pw 5006-56,488

Bufetowa

zaraz potrzebna. Restauracja „Oaza“, Dąbrowskiego 53/55. jw 4650

Panowie i Panie

mogą zarobić 20—30 zł dziennie przy łatwej sprzedaży. Zgłoszenia osobiste „Hotel Wiktorja“, 27. Grudnia Frisch. Pw 5012-63,601

Panie

wymowne do sprzedaży pokupnych artykułów pierwszej potrzeby poszukuje Firma Szafranek i Gronowski, Pocztowa 11. Pw 4 954-37.43

Monter wyjazdowy

do traktorów i maszyn rolniczych wszelkiego rodzaju poszukiwany na stałą posadę do Warszawy. Reflektujemy tylko na poważną siłę z długoletniemi świadectwami i pierwszorzędnemi referencjami. Oferty tylko pisemne: Tow. Akc Tadeusz Kowalski i A. Trylski Warszawa Miodowa 6. zdw 88 425

Poszukuję

posady niani do niemowlęcia lub pokojowej z dobremi świadectwami od 16 września Kurjer Poznański jw 4 615

Ogłoszeniowych

akwizytorów rutynowanych na pensję przyjmie Staszica 7, II. prawo. Pw 4984-56,471

Bona

z prawem nauczania, zdrowa, młoda, umiejąca szyć, potrzebna zaraz na majątek do 3 dziewczynek (5½, 3, 2 l.) Zgłoszenia osobiste przyjmuje 16 września ul. Działyńskich 2, I. lewo. od 2—4 w podwórzu. zdw 88 436

KURSY HANDLOWE TEOFILA PREISSA

w Poznaniu, ul. Franciszka Ratajczaka 29.

Założone w roku 1893.

Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału. **Nowe kursy 4 października 1930.** Tygodniowo 30 lekcyj. Prospekty na żądanie. Dołączyć znaczek pocztowy.

zw 25 461/2

Ekspedjentka

szybko się orjentująca do składu płyt potrzebna. Oferty z podaniem pensji proszę do Kurjera zdw 89 816

Krawcowej

krojczyni, specjalistki na dziecięcą garderobę poszukuje na stałe. Oferty Kurjer zdw 90 036

Szofer

na autobus z kaucją 1 500—1 800 na stałą posadę zaraz potrzebny. Zalkiewicz, Żabikowo, ogrodnictwo. zdw 89 884

Panienka

muzykalna potrzebna do kinoteatru. Zgłoszenia kino Tęcza, Wilda 41, pomiędzy godz. 6—7. zdw 89 850

Panowie

którzy mogą zająć stanowisko samodzielne a posiadają zł 3 000 gotówki, mogą skierować oferty do Kurjera Pozn. pod zdw 89 938

Szwaczka

na krawaty, tylko dobra ,wpracowana siła na korzystnych warunkach do szwalni natychmiast potrzebna. Zgłoszenia 8—11. „Rokoko“, Wytwórnia Krawatów, Plac Nowomiejski 5. zdw 89 916

Drogerzysta

młodszy natychmiast potrzebny. Fraas Nast., Poznań, Wielka 14. Pw 4995-37,131

Dziewczyna

czysta, chętna do pracy, z gotowaniem oraz do wszelkich prac domowych znajdzie dobrą posadę zaraz lub później, na prowincji. Pościel własna. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 764

Książkową bilansistkę

pierwszorzędną od 1. 10. 30. Zgłoszenia z odpisem świadectw do Kurjera zdw 89 886

Potrzebny

od 1. 10. r. b. urzędnik gospodarczy kawaler z kilkoletnią praktyką, energiczny, sumienny na majątek 800 morgowy. Zgłoszenia odpisami świadectw od Kurjera Poznańskiego pod zdw 89 762

Poszukujemy pań

z powodu powiększenia naszej organizacji natychmiast do lekkiego podróżowania. Zarobek miesięczny 600—800 zł i więcej. Znajomość fachowa niekonieczna, wyszkolamy. Reflektantki z dobrą reprezentacją zgłoszą się w poniedziałek i wtorek tylko z dokumentami od godz. 10—12 i 3—5. Wały Jana III nr. 12, wysoki parter, lewo. Pw 5 004/5-56,485/6

Gospodyni zarządczyni

w starszym wieku, zna pierwszorzędną kuchnię, z dobremi świadectwami, poszukuje posady zaraz za mniejszem wynagrodzeniem. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod dw 1 537-8

Radjoamatorzy!

Anodówki z pełną gwarancją w Poznaniu z dostawą w dom **poleca**

„Centrala Anodówek“

Górna Wilda 50. II. lewo,

każdego czasu otwarta

zw 25475

Uczeń

piekarski, uczciwych rodziców może się zaraz zgłosić. Piekarnia Chwaliszewo 9. zdw 89 776/7

Uczeń

fryzjerski potrzebny. Oferty Kurjer zdw 90 091-2

Uczenica

do szwalni krawatów potrzebna. Zgłoszenia 8—11-ej „Rokoko“, Wytwórnia Krawatów, Plac Nowomiejski 5. zdw 89 917

Krawcowe

na płaszcze, kostjumy miarowe — siły pierwszorzędne potrzebne. Salon Mód Jeanette, Sieroca 8/9. zdw 89 980

Biurową

dzielną na zastępstwo, dłuższy czas zaraz przyjmę Zgłoszenia z życiorysem pensja Kurjer zdw 90 003

Kino „ODEON“, 27 Grudnia 14.

Od dziś wyświetla film poraz pierwszy w Poznaniu p. t.

ZŁY CZAR

w roli głównej **John Gilbert.** Nadprogram występy Bronisława Bronowskiego z nowym repertuarem.

Początek seansów w niedziele i święta o godz. 3-ciej.

zw 25 495

Mistrz młynarski

poszukuje posady za kierownika lub dzierżawy mniejszego młyna. Zgłoszenia W. Gniewowski, Kiszewo, powiat obornicki. zdw 89 863

Krawcowa

pierwszorzędna poleca się w dom poza domem. Olszewska, u Majchrowicz, Składowa 11, wejście furtką. zdw 89 867

Ślusarz

sumienny, pracowity, znający prawidłową obsługę i naprawę instalacyjną mianowicie: centralnego ogrzewania, wodociągów, światła gazowego i elektrycznego poszukuje posady, przyjmie stróżostwo lub portjerstwo. Oferty Kurjer zdw 89 834

Pomocnik zegarmistrzowski

z dobremi świadectwami i z własnemi narzędziami poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 088

Korespondentka

samodzielna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 095

Cukiernik

dobrze obeznany w swym zawodzie, z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 88 997

Marszantka

młodsza przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 90 024

Dziewczyna

z praniem bez gotowania poszukuje posady od 15. 4. Oferty Kurjer zdw 90 094

Chłopak

do posyłek, inkasent zaraz potrzebny. Kaucja 300 zł. Oferty Kurjer zdw 90 123

Uczennica

do bufetu, najchętniej z prowincji zaraz potrzebna. Restauracja Kwiatowa 12. zdw 89 972

Służąca

uczciwa, czysta do wszystkich prac domowych z gotowaniem potrzebna. Zgłoszenia ze świadectwami Fredry 3, III prawo. zdw 89 962

Krawcowe samodzielne

tylko najlepsze siły na płaszcze, kostjumy potrzebn e „Femina“, Fredry 3. zdw 89 961

Uczeń

i uczenica potrzebni. Kinastowski, mistrz fryzjerski, ulica Pocztowa 26. zdw 89 500

Służąca

do wszystkiego, przychodnia lub stała potrzebna zaraz ze świadectwami. Rzepeckiego 25, dom tylny, wejście 9. Goebel. zdw 90 021

Do

2 osób poszukiwana dochodząca dziewczyna do wszystkiego z dobrem gotowaniem. Wawrzynowicz, Kantaka 5, I. dom ogród. zdw 90 015

Kucharki

restauracyjno - hotel. potrzebna zaraz. Św. Wojciech 1, restauracja. jw 4647

Poszukuje

się zaraz ucznia, który chciałby się wyuczyć techniki dentystycznej. Zgłoszenia J. Gryszczyński, ul. Nowa 7. zdw 89 410

Poszukuję

pań wymownych (domokrążnych) Zgłoszenia Woźna 18, I., lewo. od 10—13 godz. zdw 89 606

Dziewczyna

do prac domowych potrzebna. — Zamkowa 4 b, III., Grzelczak. zdw 89 593

Szofer

wspólnik potrzebny zaraz. — Adres wskaże Kurjer zdw 89 591

Posługaczka

może się zgłosić. Adres Kurjer zdw 89 581

Poszukuję

zaraz tylko dobrze poleconej panienki do niemowlęcia. Zgłoszenia piśmienne do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 89 569

Ekspedjentka

dzielna z branży cukrów i kawy jako kierowniczka filji z kaucją potrzebna. Oferty z odpisami świadectw, podaniem wysokości kaucji i pensji do Kurjera zdw 89 654

Pomocnik

krawiecki miarowy potrzebny. Bartkowiak, Stroma 24. zdw 90 132

Panny

wprawne na płaszcze damskie potrzebne zaraz. Ziółkowski, Rolna 58. zdw 89 724

Panu

lub pani stałą posadę za pożyczkę 3—4.000. Oferty Kurjer zdw 89 647

Służąca

uczciwa potrzebna. Poplińskich 5a, II., lewo. zdw 89 832

Służąca

przychodnia do wszystkiego uczciwa, potrzebna. Szewska 9, kolonjalka. zdw 89 934

Dziewczyna

do wszelkich prac domowych z własną pościelą zaraz. Św. Wojciech 30, II., lewo. zdw 89 688

Bonę

lub nauczycielkę z doświadczeniem, władającą biegle francuskiem, niemieckiem, muzykalną na stałą posadę do dwojga dzieci, przyjmę. Łask. zgłoszenia zdw 89 745

Służąca

potrzebna. Waberska, Adama Jeskiego 9, skład. zdw 89 693

Potrzebna

inteligentna, zaufana, skromna i na wskroś uczciwa starsza osoba nie niżej 35 lat, do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego z przyłączeniem do rodziny na leśniczówkę, gdzie pani domu brak. Zgłoszenia do Kurjera dw 1534

Korespondentów

we wszystkich miejscowościach Polski poszukuje wywiadownia handlowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 794

Służąca

do wszystkiego potrzebna zaraz Wyspiańskiego 11, II., prawo. zdw 89 805

Nowo założony salon kapeluszy damskich w Poznaniu, przy ul. Szkolnej 11,

wł. M. Klatkiewiczowa

poleca ostatnie nowości na sezon zimowy.

W niedzielę, dnia 14. 9. 30.

wielka wystawa modeli

wyk. we własnej pracowni.

Wielki wybór! zw 25 498 ***Ceny niskie!***

Żelaźniak

biegły ekspedjent poszukiwany. Oferty z odpisami świadectw oraz podaniem pensji. Kurjer zdw 90 053

Poszukuję

dzielnych krawczyń i krawców. La Mode Parisienne, Nowa 7/8. zdw 89 959

Szwaczka

kołder potrzebna. Kupię krosna do kołder. Gnoińska, Plac Świętokrzyski 1. zdw 90 118

Od

1. 10. potrzebny na 6 tygodniowe zastępstwo pisarz gospodarczy. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 89 856

Podróżujący

zaprowadzony prowincji, kolonjalnej. Podanie warunków Kurjer zdw 89 994

Dobrą siłę

do wyrobu obrazów plastycznych (gipsowych). Zgłoszenia Wierzbiecice 18, III. prawo, pomiędzy 5—6. zdw 89 991

Poszukuje

się robotnika 25—30 lat do wszystkich prac ogrodowych i restauracyjnych. Ratajak, Starołęka. rw 11 542

Osoba

inteligentna, skromnych wymagań, wiek średni, bezwzględnie uczciwa, pracowita, znająca kuchnię potrzebna do domu pojedyńczej osoby. Oferty tylko odpisami świadectw, rekomendacje Kurjer zdw 90 136

Przyjmie

na tani kurs ondulacji. Oferty Kurjer zdw 89 976

Potrzebny

natychmiast ogrodnik, żonaty, bezdzietny na wyjazd do Francji. Zgłoszenia osobiste przyjmuje codziennie od godz. 9 do 1 biuro Mickiewicza 32, parter w Poznaniu. zdw 89 643

Uboczny zarobek

bez narażenia godności stanu znajdą inteligentne osoby mające szerokie koła znajomości. — Zgłoszenia listownie: Gospodarczy Zakład Kredytowy, Lwów, ul. Wałowa 11a, Oddział Obligacji. Pw 4 885-72,132

Agentów

pensja, karta kolejowa poszukuje Patent, Aleje Marcinkowskiego 16, III. zdw 90 073

Dziewczyna

16—18 lat do 2 dzieci potrzebna zaraz. Jasna 4, III. zdw 89 737

Ucznia

fryzjerskiego z utrzymaniem z prowincji przyjmie St. Wallheim mistrz fryzjerski, Poznań, Marszałka Focha 168. zdw 89 657

Dentysta

z uprawnieniem poszukiwany jako asystent zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 672

Poszukuję

pań wymownych (domokrążnych) Zgłoszenia Woźna 18, I., lewo. od 10—13 godz. zdw 89 606

Dziewczyna

do prac domowych potrzebna. — Zamkowa 4 b, III., Grzelczak. zdw 89 593

Szofer

wspólnik potrzebny zaraz. — Adres wskaże Kurjer zdw 89 591

Posługaczka

może się zgłosić. Adres Kurjer zdw 89 581

Poszukuję

zaraz tylko dobrze poleconej panienki do niemowlęcia. Zgłoszenia piśmienne do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 89 569

Ekspedjentka

dzielna z branży cukrów i kawy jako kierowniczka filji z kaucją potrzebna. Oferty z odpisami świadectw, podaniem wysokości kaucji i pensji do Kurjera zdw 89 654

Pomocnik

krawiecki miarowy potrzebny. Bartkowiak, Stroma 24. zdw 90 132

Panny

wprawne na płaszcze damskie potrzebne zaraz. Ziółkowski, Rolna 58. zdw 89 724

Panu

lub pani stałą posadę za pożyczkę 3—4.000. Oferty Kurjer zdw 89 647

Służąca

uczciwa potrzebna. Poplińskich 5a, II., lewo. zdw 89 832

Służąca

przychodnia do wszystkiego uczciwa, potrzebna. Szewska 9, kolonjalka. zdw 89 934

Dziewczyna

do wszelkich prac domowych z własną pościelą zaraz. Św. Wojciech 30, II., lewo. zdw 89 688

Bonę

lub nauczycielkę z doświadczeniem, władającą biegle francuskiem, niemieckiem, muzykalną na stałą posadę do dwojga dzieci, przyjmę. Łask. zgłoszenia zdw 89 745

Służąca

potrzebna. Waberska, Adama Jeskiego 9, skład. zdw 89 693

Potrzebna

inteligentna, zaufana, skromna i na wskroś uczciwa starsza osoba nie niżej 35 lat, do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego z przyłączeniem do rodziny na leśniczówkę, gdzie pani domu brak. Zgłoszenia do Kurjera dw 1534

Korespondentów

we wszystkich miejscowościach Polski poszukuje wywiadownia handlowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 794

Służąca

do wszystkiego potrzebna zaraz Wyspiańskiego 11, II., prawo. zdw 89 805

Pw 4837-37,149

Pw 35445-Bl. 43

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Pogoń za miljonami“
Aurora: „Liga zemsty“.
Casino: „Niebieska myszka“.
Colosseum: „Mascotte“.
Edison: „Harry Peela najniebezpieczniejsza przygoda“.
Harfa: Tancerka Ochinea — „Jak kochają gwiazdy“.
Kapitol: „Grzesznica z Montparnasse“.
Metropolis: „Miłość na bezdrożach“.
Odeon: „Zły Czar“.
Renaissance: „Córka poskromicieli niedźwiedzi“.
Słońce: „Królowa bez korony“
Stylowe: „O czem śnią dziewczęta“.
Tęcza: „Pod pręgierzem hańby“.
Wilsona: „Niedyskretna kobieta“.

Humor zagraniczny

— Pierwszy raz widzę, że się spieszysz w godzinie pójścia do biura!

— To wyjątkowo. Dziś mam urlop!

(Judge, N. Jork). S. F.

Przedpłata na wrzesień 1930. za oba wydania razem wiącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped zł 4.00. w agencjach w mieście zł 4.50. z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70. z odnoszeniem przez poczte poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80. pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie. strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma. a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz 18.30 w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża. do wydania wieczornego do godz. 10. w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia. powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149